

Parròquies sense prevere
Llengua catalana i pastoral
L'arxiprestat i els capellans
La parròquia, avui

110

**QUA
DERNS DE
PASTORAL**

QP

- 0 Pastoral de Quaresma. (exhaurit)
- 1 Evolució en la imatge del sacerdot. Antologia: Joan B. Manyà. (exhaurit)
- 2 Pastoral del turisme. Antologia: Francesc Vidal i Barraquer (exhaurit).
- 3 Parròquia i comunitat (exhaurit).
- 4 Sacerdots en el treball. Vidal i Barraquer, home d'Església. (exhaurit)
- 5 Parròquia i moviments obrers. Renovació a Lleida. Antologia: Guillem Rovira (exh.).
- 6 El sagrament de Penitència. Marginalització social a Barcelona (exhaurit).
- 7 La JOC, oportunitat perduda? Sobre pastoral infantil. Antologia: Jaume Collé i Bancells.
- 8 De la cristiandat al pluralisme (exhaurit).
- 9 Pastoral rural (exhaurit).
- 10 L'Església catalana l'any 1970.
- 11 Escola i catequesi. Demarcacions diocesanes a les terres de Lleida.
- 12-13 La pastoral del bateig. La llei fonamental de l'Església (exhaurit).
- 14-15 Consells presbiterals i pastorals (exh.).
- 16 Parròquies petites. Església catalana, 1971.
- 17 JAC, Escoltisme, Equips de la Mare i Déu. Església i home d'avui.
- 18 Els cristians i la política. Antologia: Manuel Carrasco i Formiguera.
- 19 Pastoral en medi urbà. Antologia: Josep M. Capdevila.
- 20 Entorn de la sacramentalització.
- 21 Conversa amb un monjo. Índex 1969-1971.
- 22 Psicologia, experiència religiosa i pastoral.
- 23 Fe i joventut catalana.
- 24 Com reestructurar el bisbat de Vic. Història de la JOC. Jacques Maritain.
- 25 Catequesi d'adults. Immigració nord-africana.
- 26 Pastoral urbana. Consells pastorals. L'ensenyament de la Teologia. (exhaurit)
- 27 L'ACO i la Missió Obrera. El Secretariat d'universitaris cristians. Darrers dies de Joan Alsina. Antologia: Josep Carner.
- 28 Comunitats de base. Església catalana, 1973.
- 29 Pastoral en el món burgès. Antologia: Jaume Bofill i Mates. El cas Añoveros.
- 30 L'economia de l'Església (exhaurit).
- 31-32 L'Església al País Valencià. Els cristians i la ciutat. Tàlze: El concili dels joves.
- 33 Nous camins de vida religiosa.
- 34 Teologia, política i alliberament. La Pastoral als Països Catalans l'any 1974.
- 35 La fe, categoria cristiana. Pasqua i joventut. El dret dels immigrants a ser catalans.
- 36-37 Ciutat de demà i educació religiosa. La immigració a Catalunya. Antologia: F. V. García, «el rector de Vallfogona» (exhaurit).
- 38 El laicat, avui. (exhaurit)
- 39 Canvis en l'Església i en els ministeris.
- 40 Església i canvi social. Capellans i classe obrera. Església catalana, 1975. (exhaurit)
- 41 Renovar la celebració de Pasqua. Pastoral de vocacions. L'11 de maig de 1966. (exhaurit)
- 42-43 Iniciació a la revisió de vida. Testimonis de preveres. (exhaurit)
- 44 Programar un nou curs. Tipologies del ministeri. La marxa de la llibertat.
- 45 Relacions Església-Estat 1975-76. Cent anys de colònies. L'Església l'any 1976. (exhaurit)
- 46-47 Equips de preveres. Transmetre la fe. (exhaurit)
- 48 Confirmitat i comunió. Economia de l'Església. Escarré a «Le Monde» (1963) (exhaurit).
- 49 Programar la pastoral. Els catòlics de Barcelona als pares conciliaris (1965).
- 50 Després de les eleccions.
- 51 Festes cristianes i religiositat popular.
- 52 L'Església en la represa de Catalunya.
- 53 El cardenal Vidal i Barraquer.
- 54 Fer cristians conscients i responsables.
- 55 Cristians en el món.
- 56 Cristians entre els marginats (exhaurit).
- 57 Aparellament i matrimoni.
- 58 Moment present de l'Església catalana.
- 59 Entre el desencant i l'esperança.
- 60 Tàlze: una interpretació.
- 61 Damià Estela, testimoni d'excepció.
- 62 Assemblees a l'Església catalana.
- 63 Pastoral i llengua catalana (exhaurit).
- 64-65 Vida de fe i presència en el món.
- 66 Preguar amb el poble.
- 67 Mossèn Antoni Batlle.
- 68 Informe sobre Pastoral de Joventut.
- 69-70 Els consells pastorals (exhaurit).
- 71 Cristians catalans al Tercer món.
- 72 Pastoral del bateig (exhaurit).
- 73-74 Qüestions sobre la parròquia.
- 75-76 El servei de la caritat (exhaurit).
- 77 Cardijn i l'evangelització del món obrer.
- 78 Pastoral dels malalts.
- 79 Descreença i agnosticisme.
- 80 Religioses als barris.
- 81 Pastoral de preparació al matrimoni (exh.).
- 82-83 L'economia de l'Església catalana.
- 84 Pastoral rural.
- 85 Pastoral dels deficients mentals (exhaurit).
- 86-87 C. Cardó, L. Carreras i J. B. Manyà.
- 88 Els malalts marginats.
- 89-90 La pastoral a debat.
- 91-92 Església i normalització lingüística.
- 93 La parròquia, lloc d'educació de la fe.
- 94 Debat sobre la guerra i la pau.
- 95 Aportacions pastorals del C. Vaticà II.
- 96 La llengua de l'Església a Catalunya.
- 97 La guerra civil. Les sectes. Catequesi dels més petits.
- 98-99 Ministeris per a la comunitat. La poesia religiosa de Verdager.
- 100 La Vella pasqual.
- 101 Sobre la pastoral a Catalunya (1969-1987).
- 102 Religiositat popular.
- 103-104 La classe de religió.
- 105 Acollir el deficient. (exhaurit)
- 106-107 El cant a les esglésies.
- 108 Fe i cultura postmoderna.
- 109 Els nous moviments.
- 110 La parròquia. L'arxiprest. Parròquies sense prevere. Llengua i pastoral.

QUA DERNS DE PASTORAL

110

1 9 8 8

SUMARI

● PÒRTIC

Toc d'atenció	5
---------------	---

● QÜESTIONS

Parròquies sense prevere resident, <i>Vicaris episcopals de Catalunya</i>	9
La llengua catalana i la pastoral	23
L'arxiprest i els capellans en l'arxiprestat, <i>Francesc Pardo</i>	32
La parròquia, avui, <i>Mateu Terrats</i>	45
Els equívocs del cas Lefèbvre, <i>Joan Llopis</i>	52

● OBRADOR

Quaresma-Pasqua, <i>Salvador Bardulet</i>	58
Esquema de celebració dominical sense prevere, <i>S. B.</i>	72

● QUATRE VENTS

Crònica de Mallorca, <i>Pere Llabrés</i>	74
Crònica de Tarragona, <i>Jordi Figueras</i>	80
Crònica de Vic, <i>Sebastià Codina</i>	82

● RETALLS

Per <i>M. Regina Goberna, Q. Pla i J. M. Totosaus</i>	85
---	----

QÜESTIONS DIVERSES

Aquest número de QUADERNS s'ha fet esperar més del compte. Però, en la seva diversitat, conté una sèrie de materials que els lectors llegiran amb interès, n'estic segur.

1. Al PÒRTIC fem un Toc d'atenció sobre el retorn d'un vocabulari que és ambigu i inquietant.

2. Parròquies sense prevere resident és un document que ha estat llargament elaborat pels vicaris episcopals dels bisbats de Catalunya. Recull, doncs, l'experiència i la reflexió que prové de la totalitat de la nostra geografia sobre una situació de fet que és el nostre pa de cada dia en molts nuclis petits i que comença a trobar respostes, com en donen testimoni les experiències recollides a l'apartat final.

3. La llengua catalana i la pastoral és també un altre document que ha estat elaborat amb calma. És fruit de la trobada regular d'una colla de mesos de tres capellans del bisbat de Barcelona en el marc del «Seminari de normalització lingüística del Centre d'Estudis Pastorals». Parteix d'una exhortació pastoral del senyor cardenal-arquebisbe que ja té dos anys, «Contribució de l'Església a la normalització de la llengua catalana», que invitava tothom a fer un examen de consciència, i presenta un itinerari al servei de la progressiva normalització de l'ús del català. S'adreça als responsables de la pastoral, en especial de les parròquies.

4. L'arxiprest i els capellans de l'arxiprestat és el text de l'exposició que va presentar Mn. Francesc Pardo a la reunió d'arxiprestos del bisbat de Barcelona el dia 21 de juny de 1988. Exposa amb un llenguatge molt directe i a partir del coneixement que dona l'experiència de cada dia la situació dels capellans de les parròquies i l'acció que hi hauria de fer l'arxiprest.

5. La parròquia, avui és un article escrit «únicament des de la meua experiència com a rector a diverses parròquies, des del coneixement d'altres realitats parroquials i des de la reflexió sobre aquesta experiència, compartida moltes vegades amb altres capellans, religiosos i laics». Mossèn Mateu Terrats, actualment rector de Barberà del Vallès, va ser una colla d'anys rector de la parròquia dels Termes de Sabadell, i vicari episcopal de Sabadell Sud.

6. Els equívocs del cas Lefèbvre vol cridar l'atenció, com diu el títol mateix, «sobre un seguit d'equívocs que conté tot aquest afer, ja que crec que, desemmascarant-los, puc contribuir a treure'n alguna lliçó positiva». Joan Llopis, col·laborador habitual de QUADERNS qüestiona que ens trobem davant un «cisma» en sentit fort i que els lefebvrians siguin de debò tradicionals i paladins de la llibertat dins l'Església. Acaba dient que es presenten com a «acaparadors d'un patrimoni que no els pertany»

7. L'OBRA D'OR, ultra un esquema de celebració dominical sense prevere, que també podria anar com a apèndix del segon document que he presentat està constituït per un itinerari de Quaresma-Pasqua, preparat per mossèn Salvador Bardulet, en la mateixa línia del d'Advent-Nadal, que publicàvem al número anterior i que ens consta que va ser utilitzat a nombroses parròquies.

8. Vénen després les habituals seccions QUATRE VENTS i RETALLS, com és habitual.

Tots aquests materials els acabem d'enllestir durant una setmana dels barbutos excepcionalment abonançada, en contra del que afirma la saviesa popular. A les acaballes d'un gener en el qual les Esglésies cristianes preguem per retrobar la unitat.

Barcelona, vint-i-cinc de gener de 1989. Festa de la conversió de Sant Pau.

J. T.

PÒRTIC

TOC D'ATENCIÓ

De mica en mica, però de manera creixent, torna a fer-se present un vocabulari que havíem cregut definitivament arxivat o que, almenys, consideràvem vinculat exclusivament a uns sectors que, per mor de la brevetat, anomenem «integrates». Ara, en canvi, apareix en llavis o en plomes d'altres sectors que —creuríem— volen ser portadors d'obertura i de futur.

En posarem dos exemples de caire distint.

En un programa destinat a joves i que ha estat abastament difós en cartelleres parroquials, hi figura aquesta expressió com a títol d'una trobada: «Negar Déu, Crist, l'Església: negar l'home». Sense entrar en exegesis fora de lloc, el que suggereixen els dos puntets és una equivalència que,

naturalment, no poden subscriure aquells humanistes que no són creients, els quals poden considerar que se'ls nega el pa i la sal i, en conseqüència, poden creure que per defensar-se han de dir una cosa com és ara aquesta: «Negar Déu, Crist, l'Església: afirmar l'home», o bé: «Afir-mar Déu, Crist, l'Església: negar l'home». Hem entrat, doncs, en el camí de les exclusions i els enfrontaments que creïem superats, i hem desembocat en l'acaparament de l'humanisme per un sector o per un altre, en comptes de fer-ne un lloc de trobament i de diàleg de tots els homes de bona voluntat, no creients i creients.

Per això nosaltres som partidaris d'aquesta altra fórmula: «Negar l'home: negar Déu», que, a més, pot buscar un precedent en la cèlebre afirmació de la primera carta de Joan: «el qui no estima el seu germà, que veu, no pot pas estimar Déu, que no veu» (1Jo 4,20).

La frase en qüestió té, a més, l'inconvenient de posar «Déu, Crist, l'Església» de renglera, amb la qual cosa no fa sinó multiplicar aquells que poden sentir-se'n ofesos: creients no cristians, i cristians que qüestionen l'Església. De manera que no significa només un acaparament de l'humanisme, sinó un acaparament de Déu i de Jesucrist.

El segon exemple és d'ordre més domèstic; representa com una resurrecció d'aquella frase esculpida a l'atri de Montserrat i atribuïda al bisbe Torras i Bages, frase que creïem, candorosament, que pertanyia a una època definitivament superada. Ja ho heu endevinat: és allò de «Catalunya serà cristiana o no serà».

Doncs bé, la celebració del mil·lenari de Catalunya i la referència a les arrels cristianes de la nostra nació han propiciat que apareguin expressions veïnes d'un «nacional catolicisme» català. Així, a la targeta de presentació d'un acte celebrat en un hotel ben clàssic de Barcelona es pot llegir: «Quan diem Catalunya diem també el fet cristià que l'ha configurada. Per alguns és factible emancipar-se d'aquestes arrels cristianes i bastir un país que les ignori. Ara, cal

tenir molt present que, a aquesta nova identitat que sorgeixi, no se la podrà anomenar pròpiament Catalunya, perquè aquest mot inclou també la vessant cristiana».

Ja hi tornem a ser! Catalunya hauria de ser lloc de trobament i no bandera a acaparar en exclusiva per un sector o per un altre. Ja Prat de la Riba, tan cristià i tan amic del bisbe Torras i Bages, preconitzava un catalanisme neutre de connotacions ideològiques exclusivistes: «Una Catalunya lliure podria ésser uniformista, centralitzadora, democràtica, absolutista, catòlica, lliurepensadora, unitària, federal, individualista, estatista, autonomista, imperialista, sense deixar d'ésser catalana. Són problemes interiors que es resolen en la consciència i en la voluntat del poble, com llurs equivalents es resolen en l'ànima de l'home, sense que ni home ni poble deixin d'ésser el mateix home i el mateix poble pel fet de travessar aquests estats diferents». Podem llegir-ho a «La Nacionalitat catalana». I nosaltres havíem cregut que (després d'uns intents, que estan en la memòria de tots, per identificar burgesia i catalanisme i àdhuc burgesia i llengua catalana, o bé per negar als «burgesos» —sense gaire matisos— el pa i la sal a l'hora de construir Catalunya, o bé per negar-los als «socialistes» —també sense matisar—, endurint així una distinció que tendiria a esdevenir oposició, entre qüestió social i qüestió nacional)..., nosaltres havíem cregut que la visió global i integradora de Prat de la Riba s'imposava definitivament.

Per això, posats a fer frases, més aviat ens decantàvem per aquesta formulació, que és un programa: «A Catalunya, l'Església serà catalana o no serà». I a l'hora de celebrar el mil·lenari, més que no pas reivindicar les arrels cristianes, com si elles ens autoritzessin a tenir avui i demà un lloc d'honor, el que cal és que aquells que ens hi sentim vitalment identificats, mirem de fer-les reverdir. És a dir, que sapiguem aportar la nostra contribució, al costat de la de tots els altres i en diàleg amb tots els altres, a la construcció de l'avui i el demà de la nostra pàtria.

També aquí volem aportar un precedent il·lustre. L'any 1925, Carles Cardó obria la nova revista «La Paraula cristiana» amb un pòrtic on llegim: «Comencem a fer sentir la nostra paraula, aspirant a ésser paraula cristiana, enmig del cor, cada jorn més divers i arremorat, de la cultura catalana».

«Catalunya és cristiana de naixença. Augmentar aquesta influència del cristianisme en el nostre tarannà individual i col·lectiu: heus aquí el nostre propòsit».

«No volem ni competències ni polèmiques agres. Una extensa i entranyable abraçada de germanor i de pau, mai no renyida amb la confessió i defensa de la pròpia fe, cal que ajunti tots els qui treballem per Catalunya, que només així podrà ésser tan plena i tan forta com la desitgen els nostres ensomnis i la demanen a Déu les nostres pregaries».

QÜESTIONS

PARRÒQUIES SENSE PREVERE RESIDENT

REFLEXIONS I PISTES D'ACTUACIÓ

I. SITUACIÓ

No pretenem fer una descripció general del món rural sinó simplement presentar, amb unes quantes pinzellades, el marc sociològic d'aquelles parròquies dels nostres bisbats que no tenen prevere resident, i que sovint es troben a l'entorn d'un petit cap de comarca. Ens estem referint, doncs, al món rural més disminuït i empobrit.

Presentem d'entrada les principals circumstàncies socio-econòmiques que han afectat decisivament el món rural fins a transformar-lo:

— forta crisi econòmica de la pagesia, la ramaderia i la petita indústria;

— marginació respecte al món urbà, sobretot pel que fa a l'educació, els serveis, els transports i les comunicacions;

— disminució dels pobles per culpa de l'emigració: s'han fet petits i vells; alguns s'han hagut de tancar; a molts només hi resta gent gran;

— fenomen nou i creixent de la segona residència, que darrerament va prenent cos: augmenta el nombre dels qui tornen al poble els caps de setmana i per les vacances, i això fa que el món rural se senti immers en fenòmens típicament urbans;

— anada del jovent als caps de comarca, a estudiar o treballar, factor que també influeix en l'apropament rural-urbà;

— fusió, per raons administratives, de diferents pobles en un sol municipi, i creació de diverses mancomunitats de municipis. Aquestes mesures, malgrat ser discutibles en casos determinats, es poden considerar generalment vàlides, com també esperem que esdevindrà positiu el nou reordenament territorial amb la creació dels Consells comarcals i els Consells de muntanya;

— individualisme llegendari, poc esperit de participació i nivell d'expressió pobre, característics de la gent dels pobles;

— elements positius generalitzats, com és ara: contacte immediat i viscut amb la natura, força relació humana a la comunitat, amor al treball i al deure, estimació de la vida familiar, en una família que encara es manté unida i sana. Aquests aspectes positius revelen l'existència d'un teixit social que justifica els projectes pastorals existents, els quals voldríem servir amb aquestes reflexions.

II. L'ESGLÉSIA EN EL MÓN RURAL

1. Abans i ara

És coneguda la forma tradicional de presència de l'Església en el món rural. Es concretava en el capellà —el rector—, seguint fonamentalment aquests dos criteris: a cada poble hi havia un sacerdot («a cada campanar, un capellà», feia la dita), a causa de l'aïllament i l'autarquia dels pobles i del nombre elevat de preveres; als pobles petits, s'hi destinaven preveres joves, els quals havien fet ja un entrenament pastoral als pobles grans i que esdevenien generalment animadors dels pobles en tots els aspectes.

Això avui ha canviat radicalment. D'una banda, allò de «a cada campanar, un capellà» ha esdevingut impossible, i no desitjable. A més, els pocs preveres joves que hi ha continuen essent corresponsables dels pobles grans, de manera que la presència exclusiva d'un prevere jove en un poble petit és un luxe i una «vocació» que no sovinteja.

Ve't aquí unes estadístiques:

	Girona	Lleida	Solsona	Tarrag.	Tortosa	Urgell	Vic	Total
Parròquies	404	233	171	193	141	408	244	1.794
Rectors i vicaris	204	118	113	137	116	93	188	969
Par. sense rector resident	244	149	94	91	61	350	124	1.113
Rectors amb 3 parròquies	29	9	19	17	11	11	5	101
Rectors amb 4 parròquies	15	2	7	1	—	9	4	38
Rectors amb 5 parròquies	6	2	1	1	—	8	1	19
Rectors amb més de 5 par.	6	9	3	1	—	27	1	47

2. Reflexions i precisions

Aquesta realitat ens porta a les reflexions i precisions següents:

a) No podem enyorar el passat; no serveix de res. Hem d'acceptar que ni els pobles petits són plens d'infants, ni els preveres joves hi resideixen.

b) Per tal d'evitar una nova marginació, tal volta fóra convenient de revisar la distribució actual de parròquies ¿Podem continuar considerant com a tals molts nuclis habitats dels nostres bisbats? ¿Quins mínims humans (nombre de persones) i quins mínims eclesials (activitats i serveis apostòlics) ha de tenir una parròquia?

c) A l'hora de fer-ho, cal tenir en compte els següents criteris:

— *pastoral*: tenir en compte que els pobles són molt diferents pel que fa a la «vida religiosa», i que fusionant veïns no sempre s'assoleixen germans;

— *demogràfic*: establir quin mínim de famílies són necessàries (aquest criteri segurament és el que té més pes);

— *geogràfic*: tenir present que les distàncies fan sovint desaconsellable una fusió; la proximitat del centre comarcal o d'un altre poble més gran té força importància a l'hora de decidir;

— *històric*: cal tenir-lo en compte en algunes parròquies que actualment són petites però que estan carregades d'història.

d) Convé aclarir els termes «*parròquia*» i «*comunitat parroquial*». Per *parròquia* entenem el conjunt de persones batejades que resideixen en un territori; així, fora d'aquells que se n'han autoexclòs, tot-hom és parròquia (sovint la gent se sent ofesa si se la n'exclou i està contenta si es compta amb ella). Per *comunitat parroquial* entenem el conjunt de persones que participen de la vida i les activitats pròpies de la institució parroquial, que en viuen els valors i els objectius i que tenen sentit de pertinença.

La comunitat parroquial, que al seu torn forma part de la comunitat diocesana, pot abastar diferents grups. Hi ha persones que hi participen parcialment, i n'hi ha que utilitzen ocasionalment els seus serveis.

3. Pistes

a) Quan una parròquia ja no pot ser considerada com a unitat bàsica de pastoral perquè no pot complir la funció de congregar una comunitat viva i vivificadora, caldrà redimensionar-ne la demarcació. Aleshores caldrà procedir, amb prudència i pedagogia, a una nova demarcació parroquial, posant l'accent més en les possibilitats de crear comunitat que no pas en l'aspecte jurídic i nominal de parròquia, tot i que una adequació convenient entre fet i dret requereix no descuidar aquest aspecte.

b) Caldrà potenciar l'arxiprestat com a unitat bàsica de la pastoral de conjunt. L'arxiprestat s'ha de descobrir com a resposta —importantíssima— a les necessitats que no pot satisfer la parròquia tota sola, i a la interrelació i al moviment de gent que hi ha actualment.

c) Les nombroses experiències, més o menys reeixides, que es donen en aquest camp, són com pistes d'ordre pràctic. Vet-ne aquí algunes:

- el lliurament d'un grup de parròquies a un equip de preveres solidàriament;
- els fulls arxiprestals, com a òrgan de relació per a desvetllar consciència de comunitat;
- la concentració d'arxius i de serveis parroquials en un lloc cèntric;
- el calendari arxiprestal de festes majors i d'aplecs a santuaris;
- una emissora de ràdio comarcal, amb programes que afavoreixin la intercomunicació;
- la designació del conjunt de parròquies encomanades a un prevere o a un equip de preveres, com a «demarcació parroquial».

Aquestes experiències i d'altres ens serveixen per a bastir el futur. El fet és que tenim un món rural. Caldrà, doncs, que l'Església tingui imaginació i creativitat per tal de fer-s'hi present, ja que resignar-se a «ajudar aquest món a ben morir» fóra poc evangèlic.

III. EL PREVERE EN EL MÓN RURAL

1. Dues actituds bàsiques

Ens sembla fonamental subratllar aquestes dues actituds apostòliques necessàries en els preveres que treballen en el món rural:

a) Més que mai cal vocació. La situació humana i social d'aquest món rural requereix preveres il·lusionats. Només així podran aconseguir aquestes condicions fonamentals:

— *estimar els pobles i la seva cultura*. El món rural, que conserva una cultura pròpia, amb elements molt positius però també amb «ombres» (recordeu l'apartat primer), condiona com qualsevol altre medi la persona que hi viu. Cal ser-hi fidel, estimar-lo i encarnar-s'hi, fent arribar aquesta estimació, sobretot, als més humils: els vells, els malalts, els ignorants i els més pobres.

— *ser-hi presents*. La presència del prevere al poble esdevé un quasi-sagrament. Es tracta d'una presència animadora, gratuïta i creadora d'esperança. El prevere ha de conèixer els feligresos un a un, ha de saber tots els seus problemes i compartir-los, i s'ha de fer present en tots els esdeveniments del poble.

b) Cal emprendre, també en el món rural, una *pastoral amb esperit missioner*, si volem ser conseqüents amb una presència d'Església que sigui vitalitzadora. No podem limitar-nos a la celebració dels sagraments o «a fer coses», o a continuar unes estructures de manteniment. Això comportarà orientar la tasca del prevere en aquestes dues direccions:

— *creació de comunitats*. Cal esforçar-se per construir comunitats cristianes. Els preveres han de ser els pastors que les guïïn vers la unitat i que hi promoguin els carismes i serveis: per a la catequesi, la litúrgia, l'acció caritativa-social... La unitat ha de tenir la màxima expressió en la reunió eucarística de cada diumenge, presidida o no pel rector, però sempre sota la seva direcció. Els preveres no han de prendre tot sols les decisions que afecten la comunitat, sinó que han de crear corresponsabilitat i amarar-ho tot amb diàleg cordial, com en una família;

— *militància cristiana*. Cal estar atents als militants que hi hagi als pobles. Caldrà animar-los, posar-los en contacte amb altres militants, facilitar-los la integració en algun moviment apostòlic i formar-los, ben conscients que no es tracta de fer un món de cristians, sinó de fer que els militants se sentin i siguin cristians en el món.

2. Pistes

Com a conseqüència d'aquestes actituds voldríem assenyalar algunes *pistes*:

a) Evitar la imposició d'idees i projectes personals i procurar el treball en equip amb preveres i seglars. Això comporta promoure urgentment equips amb responsabilitat pastoral solidària i uns plantejaments assumits comunitàriament i col·legialment.

b) Superar, a l'hora de fer programacions, les estructures territorials parroquials, per avançar vers àmbits comarcals. El cap de comarca té una gran influència en la vida dels pobles, a nivell social, econòmic, laboral, recreatiu, etc. Els nostres plantejaments apostòlics hauran de tenir molt presents les realitats comarcals.

c) Valorar el significat dels aplecs dels nostres pobles i el paper dels santuaris com a llocs de pelegrinatge, de trobament i de festa. Constatem arreu una revifalla de les festes majors, que a més dels veïns del poble, apleguen els familiars i els qui n'han emigrat. Hauríem de fer-nos presents d'una forma activa en tots aquests esdeveniments. És l'ocasió de compartir la festa amb els qui viuen allunyats de l'Església, amb els estiuejants i els turistes.

d) Cal que els responsables diocesans de pastoral tinguin presents aquests plantejaments a l'hora de fer els nomenaments, d'establir la programació pastoral anual i d'organitzar les activitats de formació, cursets, recessos...

IV. LA PRESENCIA DEL LAIC, UNA EXIGÈNCIA PASTORAL

1. El treball apostòlic dels laics

Comencem recollint unes paraules del concili Vaticà II: «Els laics tenen el dret i el deure de fer apostolat, a causa de la seva unió amb Crist, el cap. Efectivament, el seu baptisme els ha empeltat en el Cos místic de Crist, i la seva confirmació els ha afermat amb la força de l'Esperit Sant: per això, esdevenen qualificats per a l'apostolat, pel mateix Senyor» (A.A. 3). «Mai no es podrà prescindir en l'Església de l'apostolat dels laics, que deriva de la seva mateixa vocació cristiana» (A.A. 1).

Amb aquests textos volem deixar constància de la missió dels laics en la vida de l'Església. La manca de preveres ha fet sentir més vivament la urgència de promoure els seglars en la pastoral, però fóra una equivocació recórrer a ells com una solució de recanvi, ja que encara que tinguéssim preveres suficients no fóra just mantenir una estructura eclesial clerical.

Les circumstàncies que configuren el món rural reclamen la promoció dels laics. Vegem-ne algunes raons:

- oferir una imatge correcta d'Església, en la qual hi som tots i tots hi tenim una missió;

- fer una pastoral més evangelitzadora i trencar els motlles de la sacramentalització que havia afavorit el clericalisme;

- garantir una presència viva i animadora de l'Església enmig dels

nuclis poblats de les nostres comarques, cosa que difícilment pot ser assolida amb unes visites esporàdiques i sovint a corre-cuita del mossèn per celebrar-hi la missa o algun altre sacrament.

A l'hora d'esbossar el treball apostòlic dels laics, se'ns plantegen uns interrogants que només la pràctica i cada situació concreta ens ajudaran a respondre.

2. Els camps

Partim del fet que en gran part del món rural la presència de l'Església es redueix a la celebració de la missa dominical i dels altres sacraments. Cal, però, obrir-se a noves formes i accions, en especial a aquelles que comporten una finalitat eminentment evangelitzadora, com són ara:

- *catequesi*, en els diferents nivells: d'infants, d'adolescents, de joves i d'adults;

- *pastoral familiar*, amb preparació d'animadors de grups de matrimonis o de cursets pre-matrimonials;

- *acció social i caritativa*, amb activitats de desvetllament i promoció, per iniciativa particular, a l'interior de la comunitat cristiana, o a través d'institucions oficials i cíviques. Podem esmentar en aquest apartat la llarga tradició de l'Església d'organitzar colònies d'estiu, campaments i activitats de vacances. No podem renunciar-hi fàcilment, encara que hi hagi altres entitats que també n'organitzin. Un camp nou que es va obrint camí és l'atenció als drogaaddictes i la seva rehabilitació. Una vegada més l'amor fratern ens portarà a prendre la iniciativa en serveis socials;

- *grups de joves*, ja que el jove creient és el primer cridat a ser apòstol enmig dels altres joves en i des de la pròpia vida;

- *atenció als malalts i ancians*; cada dia n'hi ha més als nostres pobles i cada cop es troben més sols. L'acompanyament il·lusionat d'aquells que viuen la tardor de la vida pot satisfer les inquietuds de persones vocacionades;

- *participació en l'economia*, camp especialment adient als laics, que en principi hi estan més capacitats que els preveres. Els Consells parroquials d'economia haurien de tenir una vitalitat que generalment encara no tenen;

- *militància en els moviments*. Els moviments de joves i d'adults incideixen ben positivament en la vida de les nostres comunitats. Hem de comptar-hi, fer-los confiança i estimular-los;

- *presència en l'ensenyament*. El paper del qui fa la classe de formació religiosa és certament important, però cada cop es valora més

el testimoniatge i la projecció apostòlica del mestre cristià en la seva tasca educadora;

— *presència en els mitjans de comunicació*. Atesa l'existència de tantes publicacions d'àmbit local o comarcal i també de les emissores de ràdio, no hauriem de renunciar a tenir-hi agents de pastoral vocacionats i competents;

— *celebracions litúrgiques*. Tradicionalment tenim una bona gent que dirigeix pràctiques de devoció popular. Caldrà fomentar que s'encarreguin també d'actes de culte més oficials de la comunitat, convocant-los, presidint-los i dirigint-los.

3. Les persones

No podem imposar aquestes tasques a ningú ni excloure'n ningú que s'hi ofereixi. Amb tot, com que d'entrada costarà que la gent s'hi presti, caldrà motivar-la. Per a les accions d'àmbit local, caldria comptar amb persones del poble sempre que sigui possible; per a les accions d'àmbit comarcal, caldria comptar amb gent de la comarca.

S'hauran de superar dues *dificultats*: la *por a significar-se*, característica de la gent del món rural, que pot frenar persones qualificades a l'hora de prendre compromisos davant el poble; i el *dubte sobre la seva acceptació* per part del poble, ja que no sempre s'accepta de bon grat que un veí assumeixi el guiatge de la comunitat. Aquestes dificultats poden agreujar-se quan els estiuejants o els vinguts de la ciutat acaparen els serveis i es constitueixen en protagonistes.

Els religiosos i les religioses són membres qualificats i forces imprescindibles en la pastoral, i que cal tenir cura de potenciar i integrar sempre.

La formació d'aquests agents de pastoral dependrà de les funcions que se'ls encomanin o de les responsabilitats que prenguin. Caldrà, però, assegurar sempre una formació doctrinal adequada al moment present, tant en continguts com en la manera d'expressar-los, i una *competència tècnica* com a professionals en el camp on actuen. Ambdós elements fan imprescindible una formació permanent. També és fonamental la seva integració plena en el grup arxiprestal d'agents de pastoral.

Diguem, finalment, el que és una obvietat: el fet que el rector no resideixi al poble no vol dir que en sigui un absent. És ell qui convoca la comunitat i la presideix per dret propi. Els seglars o els religiosos ho fan en comunió amb el prevere.

4. Pistes

Som conscients que no és fàcil passar d'una Església clerical a una Església comunitat, almenys en el món rural. Pensem, també, que cal un llarg procés d'evolució i transformació de les estructures. Cal, doncs, fer passos i posar en obra uns *mitjans* de cara als objectius que ens hem proposat:

- autoconvenciment real per part dels preveres que l'Església no són ells sols sinó tota la comunitat; caldrà donar-ne proves mitjançant la creació d'un clima que promogui la participació responsable de tothom;

- desvetllament agosarat de col·laboradors suficients per al pla establert, amb una qualitat inicial mínima; cal fer-los confiança en les accions pastorals que porten a terme, i tenir paciència i traça en el seguiment personal;

- normalització en les nostres comunitats de la institució de ministèris i del diaconat permanent; així s'anirà estabilitzant i enriquint el quadre d'agents pastorals de l'Església;

- creació d'organismes a nivell comarcal (arxiprestal) que apleguin els agents de pastoral, per planificar, compartir, formar-se i estimular-se mútuament. El més bàsic és el Consell de pastoral, naturalment. Però no n'haurien de mancar d'altres, com és ara una escola de catequistes, una escola de teologia, i alguna activitat espiritual, com els recessos.

V. ALGUNES EXPERIÈNCIES

Sortosament no comencem del no-res. Tenim experiències ben positives que són il·luminadores i suggereixen formes i estils de participació. N'apuntem algunes.

Pla de treball pastoral

Aquest pla no ha sorgit per generació espontània sinó que és un pas més en el treball de reflexió, sobre el ministeri, que hem fet al llarg de dos anys un grup de capellans a partir de les dades recollides sobre la nostra realitat.

Objectiu general: assolir veritables comunitats cristianes adultes en els nostres pobles.

Primer moment. Va consistir en

una jornada, amb la participació d'una trentena de capellans, que va desenvolupar-se així: exposició i debat sobre el pla de treball; formació de grups (equips) que es compromessin a tirar endavant el pla i proposar-lo a les instàncies afectades pels problemes dels pobles sense capellà, arxiprestats, zones...

Segon moment (l'actual). Fer que aquests equips i tots aquells que vulguin treballar en aquesta proposta, facin els passos següents:

1. Posada en comú entre els preveres del que fa cadascú a les parròquies de què té cura, en la litúrgia, la catequesi i la caritat.

2. Veure el grau de participació dels laics i dels religiosos en aquests camps.

3. Convocar alguns seglars i religiosos per fer una revisió conjunta del que es fa i veure com ells estan disposats a comprometre-s'hi.

4. Elaborar conjuntament un pla senzill de treball per a la zona o l'arxiprestat, avaluable en un termini assenyalat.

Moments ulteriors:

1. Presència i responsabilitats dels laics en la vida parroquial dels pobles sense capellà resident.

2. Les celebracions dominicals sense prevere (s'està preparant una jornada sobre aquest punt).

3. La dimensió «exterior» de la comunitat cristiana.

*Grup de capellans
Bisbat de Girona*

Una parròquia de poble

Sudanell és un poble d'uns vuit-cents habitants. El darrer rector va estar-s'hi més de vint-i-cinc anys, fins que ens va deixar quan ja havia complert la vuitantena. La seva dedicació a la parròquia era plena: cada matí tocava a l'oració i deia missa, sovint sense ningú. Cada tarda deia el rosari i feia alguna visita. Es cuidava de la catequesi de primera comunió i de confirmació...

Ara s'encarrega de Sudanell un capellà que resideix a Torres de Segre, a uns cinc quilòmetres, un poblet una mica més petit que el nostre. A més, és consiliari del moviment d'escoltes de Lleida, de grups de revisió de vida i s'ocupa d'una comunitat de base. És

natural que els veïns, acostumats a l'altre mossèn que sempre era al poble, pensin que el d'ara els té molt desatesos, que sempre està fent reunions i que no el veuen quasi mai.

Però, d'ençà que el tenim,

— s'han fet uns cursos de catequesi d'adults (dos anys),

— existeix un equip de catequistes de nens, i alguns han anat a l'escola de catequistes de Lleida,

— es fa catequesi familiar,

— hi ha un equip de catequesi de confirmació,

— el grup de cantors,

— el grup d'economia,

— un grup d'adults que fan revisió de vida,

— l'equip de colònies d'estiu: van començar amb uns pocs nens del poble i aquest estiu ja n'hi havia cinquanta de diferents pobles.

És clar que la participació és minoritària i que una sola persona és a diferents grups.

Ja fa dos anys que fem una assemblea de tota la comunitat. Els diversos grups exposen el que han fet, el que pensen fer aquell any i el que necessiten de la comunitat. S'hi convidava un mossèn de fora, que fa la valoració del que s'està fent i ens ajuda a sentir-nos membre d'una comunitat més gran. Sembla que quan ve un de fora se li fa més cas.

I el mossèn encara parla de tirar endavant el consell parroquial i un consell arxiprestal, amb la presència de laics i de religioses.

Cert: ell és l'animador de totes les activitats, i sempre ens empeny perquè fem coses, perquè ens sentim tots responsables de la nostra Església. Però la majoria de veïns no ho entenen gaire, i més aviat el critiquen.

Sí: cal que els capellans tinguin molta il·lusió i que no es desanimin. I que els cristians que pensem que hem de fer alguna cosa més que sim-

plement anar a missa l'ajudem i ens fem corresponsables, cadascú segons les nostres possibilitats, perquè la nostra sigui, de debò, una comunitat, viva, una comunitat de germans, on el Crist es faci present.

El mossèn ens diu que està convençut que, en la nostra Església post-conciliar i en aquesta etapa que vivim, cal una educació constant i pacient de molts anys en la corresponsabilitat eclesial perquè aquest entri en els nostres pobles i els nostres grups humans com hi ha entrat, per exemple, la festa dels Reis mags, que és considerada com un valor més del nostre poble.

*Montserrat Almacelles
Bisbat de Lleida*

Un grup de laics

Déu vos guard,

Som un grup de cristians d'unes parròquies rurals de la comarca del Ripollès que ara fa un parell d'anys ens vàrem quedar sense capellà resident al poble i a qui el Bisbe va encarregar de ser els animadors de la fe de la nostra comunitat.

Breument us explicarem la nostra senzilla experiència.

Al començament ens feia una mica de por assumir aquesta responsabilitat per allò que «ningú no és profeta al seu poble», i també pel tarannà de la gent de pagès, a voltes un xic escèptica davant les innovacions; però ens sabia molt greu deixar morir aquesta llavor de vida tan ben sembrada pel mossèn que se'n va anar, i que ja donava el seu fruit. No podíem permetre de cap manera que, per falta d'animació, s'esmoreís la flama de la fe a les nostres contrades. I, conscients de les nostres limitacions i dels

nostres defectes, ens vàrem posar a la feina.

D'entrada cal dir que, en contra del que pensàvem en un principi, la nostra presència va ésser molt ben acceptada per la majoria de la gent del poble. S'ha anat creant un clima de confiança, que ens ha permès una relació normal i ens ha facilitat el treball.

La tasca que s'ha fet, o millor, que s'està fent, no és pas excepcional, ni amb grans muntatges. Es podria resumir dient que intentem estar al costat de la gent, fer el camí plegats enmig de les dificultats per les quals passa la nostra pagesia, oferint una presència i un servei, fent que la parròquia continuï oberta i viva (malgrat l'absència del capellà) i que sigui un lloc on tothom es trobi acollit.

Les activitats que fem són més o menys les de qualsevol parròquia:

- catequesi d'infants i de joves;
- grup de la Branca Pagesa del moviment rural;
- celebració de la fe els dies que no ve el capellà;
- organització i animació de festes (ho creiem molt important, perquè ajuden a relacionar la gent, perquè a pagès tendim a tancar-nos);
- atenció als malalts i a la gent gran (n'hi ha molta);
- edició d'una revista trimestral i del full parroquial setmanal;
- les tasques més burocràtiques: arxiu, economia, etc.;
- conservació i restauració d'esglésies.

En el nostre curt viatge de dos anys, en què hem experimentat la marxa d'una parròquia sense la presència fixa del capellà, hi veiem dues coses dignes d'ésser considerades:

- l'absència del capellà com a cosa negativa: perquè ell generalment té més temps, més formació, més autoritat (en el bon sentit del mot: que se li fa més cas), etc;

— com a cosa positiva, veiem que la gent col·labora més perquè saben que si no ens ho fem nosaltres, no ens ho farà ningú. S'aconsegueix que la gent se senti responsable de les tasques que porta a terme.

Sense engegar les campanes al vol, i malgrat la lentitud amb què marxem, podem dir que no estem descontents de la nostra experiència. El camí tot just és encetat, i cal avançar molt encara. Tant de bo que no ens cansem i que no ens falti il·lusió per treballar-hi.

*Equip responsable de les Lloses
Bisbat de Vic*

Experiència d'una laica

La meua experiència, senzilla i constant, és fruit d'una vocació de servei al Regne, des de l'Església, entre els pobres del món rural. Aquesta experiència té les arrels en la vida d'una família *cristiana i pagesa*, la qual, gràcies a aquesta doble experiència, traspua amor vers aquestes dues realitats. Havent pres consciència de la necessitat d'acompanyar i servir els qui encara s'atreveixen a viure en poblets mancats de mitjans fins i tot de primera necessitat, i després d'haver sentit una vocació eclesial, amb una senzilla experiència prèvia, vaig demanar, a principis del 1981, de ser enviada per l'Església de Tarragona a una parròquia sense prevere resident, per tal de fer-hi serveis pastorals.

El primer d'agost de 1982 vaig ser presentada a la parròquia de Bellmunt del Priorat amb una carta de l'arquebisbe Josep Pont i Gol. Allí vaig residir-hi cinc anys. Es tractava d'un poble de 340 habitants, amb un bon ambient al voltant de la parrò-

quia, que feia que de moment les coses no esdevinguessin massa difícils. Aquesta experiència va ser valorada positivament, i el primer de novembre de 1987, vaig ser presentada, mitjançant una carta de l'arquebisbe Ramon Torrella, a la comunitat parroquial de Vallfogona de Riucorb, de la Segarra (amb la previsió de possibles serveis pastorals a d'altres parròquies de l'arxiprestat).

Aquesta tasca abasta sobretot el camp de la catequesi, amb els grups, l'equip de catequistes i els mitjans corresponents. Però comprèn, també, la pastoral de malalts i de vells, que no manquen en aquests poblets. En aquest camp hi ha certament experiències molt riques i oportunitats de vegades úniques per entrar en la intimitat familiar o personal i fer-hi un treball evangelitzador.

Sempre he dedicat poc o molt de temps a feines esporàdiques del camp. Aquestes tasques m'han aportat uns ingressos econòmics, però m'han servit sobretot per a donar un testimoniatge i per a conviure amb la gent. He procurat encarnar-me en l'ambient, i d'algun manera em conformaria amb una presència que creés interrogants.

La incomprensió de molts em crea dificultats, però el que em fa més mal és la incomprensió dels germans preveres. Amb tot, sempre he estat ben acceptada personalment, i tot i que l'experiència no és fàcil, cal reconèixer que és possible i engrescadora. Qui m'hi ha cridat m'acompanya. No n'hi ha prou amb això?

*Rosa M. Sánchez i Cornadó
Arquebisbat de Tarragona*

Què hi pot fer la JARC?

Un poble petit, un capellà amb una «presència puntual», una parròquia amb uns «mínims», dos joves sense possible grup i amb ganes... ¿Com s'ho fan per mantenir-se, per aprofundir tot allò que els toca de fer, que és gairebé tot el que passa en aquell poble de 150, 200 o 400 habitants, i per donar-hi sentit?

La JARC (Moviment de Joves Cristians de Comarques) incideix d'una manera especial en aquests pobles, creant lligams entre els joves de la comarca, fent que comparteixin la revisió de vida amb altres. No és habitual trobar als pobles petits un grup de més de sis joves de la mateixa línia; per això, cal anar més enllà del poble, cal buscar a la comarca els qui poden seguir l'estil compromès del moviment.

Una trobada o un seminari d'aprofundiment social, polític o teològic són possibles des del moviment, però no des d'un poble petit. Un projecte de pastoral rural no es pot fer només en un poble; una campanya, no la poden fer dos joves sols; una esperança en temps de crisi de valors no l'acaba de trobar un «grup de dos». La imaginació i el compartir només són possibles entre diferents grups, entre joves de pobles veïns.

Els dos joves van al mercat, al cinema de la capital comarcal i a la discoteca. D'entrada semblaria, doncs, que no hi ha fe en les seves situacions de vida. Aleshores la JARC convoca gent de la comarca, i fa que aquells mateixos joves es trobin amb una perspectiva militant.

Els dos joves havien cregut que «la fe anava de baixa», que quedaven quatre gats, que els qui anaven a missa eren els «retros», però la descoberta de la JARC els omple de sentit, els anima a continuar fidels, els encorat-

ja a donar testimoni. I ara, quan organitzen la festa major o l'esplai dels infants, o quan diuen que creuen als altres joves, ho fan amb la convicció que són molts al país els qui es troben en situacions semblants. Ara saben que estan en una línia confirmada per altres; són conscients que no solament van ben encaminats, sinó que han de crear ambient i dir a d'altres que aquesta manera de «fer poble» és vàlida i és necessària.

Pere Dalmau

Arquebisbat de Tarragona

Dues experiències i unes reflexions

Aplec de majores a Rialb. — Per tal de portar el consol de la fe als pobles marginats, s'invità les majores de quaranta-quatre pobles a una celebració religiosa.

Es va organitzar una setmana de predicació sobre la teologia de la Mare de Déu. El text de les conferències es va distribuir als participants. La gran assistència a aquest aplec va sorprendre tothom. En aquesta jornada els sacerdots donàvem gràcies públicament pel servei de neteja i ornamentació que les majores promouen en els temples. Des de Ponts, Guissona, Agramunt, Artesa i Tremp se'ns demana si es pot repetir una jornada així.

La missió de Montmagastre. — Al llarg d'un any els pares paüls, juntament amb seminaristes, germanes paüles, grups de joventut i infermeres, han visitat casa per casa totes les famílies de les vuit parròquies de l'antiga baronia de Montmagastre, totes amb menys de cinquanta habitants, esteses als peus del Montsec. Ha estat una experiència digna i consola-

dora per als vells i els malalts, però sense canvis espectaculars.

Suggeriments. — Havent viscut aquestes experiències se m'acuden aquests tres aportacions:

Arreu de Catalunya deu haver-hi una cinquantena de sacerdots amb més de vuit parròquies. Caldria que cada sacerdot tingués almenys una comunitat amb cara i ulls, en la qual es pogués cantar, hi haguessin lectors, etc. Si no, hi ha el perill que el capellà se senti marginat.

Crec que els sacerdots rurals mereixen unes facilitats especials, ja que romandre en aquests indrets és com enterrar-se en vida. Per això crec que

aquests sacerdots haurien de ser presents a conferències, assemblees, delegacions del bisbat, publicacions episcopals. Normalment solen ser els sacerdots dels llocs grans els qui tenen la paraula i el primer lloc en tot.

Les experiències de celebracions sense la presidència sacerdotal haurien de començar als caps de comarca, ja que la gent d'aquests llocs està més capacitada per intervenir-hi i entendre-ho. Els més petits i els darrers continuen sent els darrers i els més petits.

Joan Marquilles
Bisbat de la Seu d'Urgell

LA LLENGUA CATALANA A LA PASTORAL

P. FARRIOL, J. TRIAS, J. TORRELLA

I. JUSTIFICACIÓ¹

Aviat hauran passat dos anys de la publicació de l'exhortació pastoral del senyor cardenal-arquebisbe de Barcelona «*Contribució de l'Església a la normalització de la llengua catalana*» (Butlletí de l'Arquebisbat de Barcelona, gener de 1987). Segurament és oportú rellegir-la (o llegir-la) amb atenció i revisar-ne la incidència en la praxi pastoral del bisbat, perquè serveixi, com diu el prelat, per «a fer un bon examen de consciència a la llum del que s'hi diu, de cara a veure quina és i quina ha de ser la nostra actitud en aquest punt». De fet, ens marca una pauta i ens facilita un itinerari.

II. PUNTS BÀSICS DE L'EXHORTACIÓ PASTORAL

En una lectura atenta del document, podem subratllar-ne, per la seva importància, les següents afirmacions, indicacions i suggerències:

1. Davant l'esforç de tantes persones «per assolir amb plenitud la causa del reconeixement teòric i pràctic de la nostra nacionalitat... procurem injectar una vitalitat sempre renovada al fet de la nostra cultura específica, expressada especialment en la normalització de l'ús de la llengua catalana parlada i escrita».

2. Caldrà «ajudar, des de la nostra responsabilitat pastoral, els ciutadans d'aquest país a assumir, ells també, les responsabilitats que els són pròpies en la reconstrucció i consolidació de Catalunya i de la seva cultura».

3. Cal no regatejar esforços per aconseguir personalment un coneixement tan complet com sigui possible de la llengua, la literatura, la història, la geografia, el dret, els costums, l'art, etc., de Catalunya».

1. Aquest itinerari va adreçat, sobretot, als responsables de la pastoral: coordinadors, animadors de comunitats, moviments eclesials, etc.

A l'hora de fer aquesta pauta ens hem cenyit a la llengua, aspecte tan decisiu en la normalització del país i la integració dels immigrants, ben conscients, però, que hi ha altres factors d'integració prou importants, com són: l'inseriment socio-cultural, les tradicions, el folklore, etc.

4. En deu ocasions diferents parla explícitament de normalització, coneixement, ús parlat i escrit, propagació... de la llengua i la cultura autòctones.

5. «Tots hem d'entendre —i practicar— que viure i expressar-se en català és d'entrada un dret i un deure de tots els catalans, que res ni ningú no pot constrènyer».

6. «És desitjable que l'ús normal de les celebracions litúrgiques sigui la llengua catalana». Es parla, però, d'un «bon ús del bilingüisme», si bé, atès el context de tot el document, sembla presentar-se com un recurs no habitual, és a dir, excepcional i transitori.

7. Caldrà fer «tot el que sigui necessari per a col·laborar sincerament en el corrent de normalització de l'ús del català». Això comportarà «revisar els criteris i les motivacions que mouen els responsables de les celebracions a prendre diverses actituds».

8. Caldrà revisar la llengua de la «catequesi, de la predicació, de les celebracions religioses comunitàries, dels cants i de les altres actuacions de caràcter pastoral».

9. Tots aquests criteris, principis i actituds, el prelat espera que seuran tinguts en compte a «totes les esglésies, començant per la nostra catedral i continuant per les parròquies i les esglésies d'instituts religiosos de la nostra diòcesi», que hauran d'observar «una actitud i un comportament exemplars».

10. El document acaba amb aquesta afirmació: «Tothom ha d'entendre que, per poder exercir alguna responsabilitat pastoral a Catalunya —i en concret a la nostra diòcesi de Barcelona—, són indispensables tant el bon coneixement de la llengua i de la cultura catalana, com la possibilitat de fer-ne ús normalment. Actuar d'altra manera seria un contrasentit»... «L'Església, els sagraments i qualsevol tasca evangelitzadora estan al servei dels homes que viuen en un lloc i un temps determinats».

III. PRESSUPÒSITS

1. Es dona per suposat que la llengua pròpia de Catalunya és el català, independentment que sigui o no reconeguda com a oficial (sentit comú, història, Estatut, documents episcopals «Arrels» i «Exhortació pastoral»...).

2. La llengua és un fet natural, creat pel poble al llarg dels segles, i independent i per sobre de tota política favorable o desfavorable.

3. És una exigència elemental que tot ciutadà, i per tant, tot agent de pastoral, tingui una sensibilitat per la llengua del país i del poble

on viu de manera estable i on treballa pastoralment (teoria i praxi d'adaptació de l'Església universal).

4. Qualsevol llengua és considerada com a fet de cultura i no simplement com a vehicle de comprensió.

5. És un bé i un servei als ciutadans i als cristians d'aquí i als de procedència forània facilitar-los el contacte i l'accés a les expressions culturals del país on han nascut o on viuen.

6. L'arrelament al país on es viu és indispensable per a l'equilibri personal i perquè la mateixa persona pugui integrar-se amb igualtat de condicions a la societat de la qual forma part.

7. El bilingüisme, o plurilingüisme, és més un fenomen propi de les persones i dels individus que no pas dels pobles i les comunitats naturals.

8. Cal no deixar-se portar per criteris de facilitat, rutina i inèrcia. Molts llocs de culte i moltes parròquies hauran de fer l'esforç de tenir també els llibres (missals, leccionaris, rituals...) en català. I tothom haurà de tenir una bona dosi de creativitat per a resoldre satisfactòriament les situacions concretes sense perdre de vista els objectius i els principis.

IV. PUNTS DE REFLEXIÓ I SUGGERIMENTS

Tenint en compte els punts bàsics de l'exhortació episcopal, presentem a la consideració dels responsables de la pastoral els següents punts de reflexió i suggeriments:

Eucaristia

A la llum del document es veu que cal fer un pas endavant i augmentar progressivament la presència del català a les misses.

- *Un major nombre de misses en català.* En algunes esglésies i en alguns oratoris no té cap explicació el desequilibri lingüístic a favor del castellà en la distribució de misses.

- Podria ser un pas cap a la normalització la introducció del bilingüisme en aquelles misses que ara són totalment en castellà: cants, salutacions, parts invariables... Aquestes barreges no impossibiliten la comprensió, acostumen l'oïda i són més integradores.

- Els criteris de dosificació de les llengües no es poden fixar d'una vegada per sempre. Cal revisar-los periòdicament i modificar-los en funció del progressiu grau de normalització lingüística de la societat catalana. Els nens i els joves, per exemple, hi tenen ben poc problema.

- No sembla convenient doblar —català/castellà— una part de la celebració, ja que l'allarga innecessàriament i en la major part dels casos no aporta gran cosa a la comprensió.

- Hi ha esglésies on s'estableix una rotació lingüística entre les diferents parts de la celebració (lectures, pregària dels fidels, homilia, cànon...). De mica en mica els fidels s'acostumen al català.

Baptisme

Sovint es fan torns de bateigs en català i torns en castellà. En principi podríem pensar que és una bona solució: tothom té el que vol. Però, ¿és convenient donar per normal aquesta marcada separació de celebracions en les dues llengües? A part que moltes famílies segurament escullen el dia i el torn per raons que no tenen res a veure amb el factor lingüístic, ¿no és més adequat i integrador fer celebracions en català i/o bilingües?

Quan calgui establir torns només en castellà, com a mínim s'ha de garantir a les famílies catalanes que les parts individualitzades se'ls facin en la seva llengua.

Matrimoni

- Sembla lògic parlar amb els nuvis sobre la llengua de la celebració: En català o en castellà? I per què no, en algunes ocasions, en català i en castellà?

- Si els nuvis demanen el català, es veu clar el camí a seguir. Si demanen el castellà perquè els assistents són *tots* de llengua castellana, també és clara la solució.

- El cas més complex es dona quan els nuvis demanen el castellà perquè una part dels assistents convidats vénen de fora i no entendrien res. Cal tenir present aquesta circumstància, i, per tant, serà oportú tenir en compte lingüísticament aquest grup. Però no seria just adaptar-se plenament als de fora i oblidar i no tenir en compte els de casa. No ha de molestar ningú que a Catalunya i amb assistents també catalans —per exemple, un contraent amb la seva família— una part de la celebració sigui en la llengua del país.

- Quan un dels nuvis i la seva família són de procedència forània, caldrà ajudar-los a comprendre l'oportunitat del bilingüisme, que pot salvar les conveniències i els drets de tothom.

- Si el sacerdot és castellano-parlant i exerceix a Catalunya de manera estable, té el deure d'adaptar-se i de facilitar el dret dels catalans

a sentir la seva llengua encara que no li ho demanin o exigeixin explícitament, i ha de facilitar als de procedència forània la plena integració cultural al país on viuen. (Exhortació pastoral, núm. 10).

- A més, cal tenir present que el sacerdot, a càrrec del qual recau normalment la major part de la intervenció lingüística, no és un mer funcionari o «màquina parlant».

Exèquies

- És difícil establir criteris pràctics i fórmules concretes; cada cas requerirà un tractament individualitzat. Com és natural, caldrà parlar-ne amb la família, ja que no ha de ser el funcionari dels serveis funeraris qui ens ha d'indicar la llengua de la celebració.

- En el cas de famílies que són de temps al país, no hi ha cap dubte de la llengua de la celebració: és el català entès per tothom. En el cas de famílies menys integrades a Catalunya, en molts casos també se'ls pot suggerir un discret bilingüisme.

- Pel que fa a les misses exequials, caldrà tenir present que moltes d'aquestes eucaristies no són únicament per als assistents ocasionals amb motiu d'una defunció, sinó que també hi assisteixen fidels que regularment participen a la celebració diària i que han de ser tinguts en compte.

Catequesi

- La pastoral catequètica ha de garantir a tots els creients de Catalunya un ensenyament catequètic en català i a la catalana. Tots els agents de la catequesi —preveres, religiosos/es, laics i laiques que hi intervenen com a catequistes— han de veure clar aquest principi i han d'acceptar-lo sense reticències. Això vol dir que han de ser capaços d'expressar-se correctament en català i a més que han de conèixer, en la teoria i en la pràctica, la idiosincràsia del poble català, i comportar-se d'acord amb aquest tarannà.

- No es pot ignorar, però, que en les circumstàncies actuals —que cal veure com a passatgeres— a Catalunya hi ha persones que no tenen el català com a llengua materna, o bé perquè no han nascut aquí, o bé perquè es troben immerses en famílies i en hàbitats on normalment l'ambient és castellano-parlant. Sense menystenir ningú ni bandejar prepotentment cap llengua, també la pastoral catequètica ha de procurar ajudar aquestes persones a integrar-se a la cultura del país, i això cal fer-ho per respecte a tothom.

- Així la pastoral catequètica vetllarà perquè els castellano-parlants siguin capaços de professar la fe i de participar en la pregària fent servir les fórmules catalanes que fan servir les nostres comunitats.

- Pel que fa als materials de la catequesi, seran en català, com ja va essent tradicional. Tot i que per a ús dels castellano-parlants que es trobin amb dificultats greus per a fer-los servir, es procurarà que tinguin al seu abast materials en castellà —o millor bilingües—, però presentats segons l'esperit i la sensibilitat de la cultura catalana.

Despatx parroquial

- Els impresos (formularis, comunicats... tot allò que és suport material a la burocràcia) estan bàsicament normalitzats per part del bisbat. Però no totes les parròquies han normalitzat allò que els correspon. Massa sovint encarregats i encarregades dels despatxos parroquials omplen i redacten les parts que els pertocuen en llengua castellana. Això no és lògic quan aquests papers tenen per beneficiaris i destinataris persones, institucions i organismes radicats als Països Catalans.

- Si el conjunt dels papers ha d'anar fora de l'àrea de parla catalana, potser tampoc no hauria de ser un greu problema fer ús del català en la major part dels casos. De la mateixa manera que, quan rebem un document en llengua estrangera, no en fem problema ni hi ha normalment dificultats insalvables de comprensió.

- És de tota conveniència que la persona que atén el despatx pugui expressar-se en català.

Normalització de noms en els llibres parroquials

El decret sobre l'ús del català de l'abril del 1987 (B.A. de B., maig 1987) estableix les normes de catalanització dels noms de pila. Quan el nom consti en castellà en els llibres sacramentals, es podrà esmenar, a petició de l'interessat, seguint el procediment establert per a les esmenes de partides (núm. 2 del decret). En teoria, molt bé. Però en la pràctica és un procediment complicat tant per a l'encarregat de l'arxiu com per a l'interessat, i probablement deuen ser comptadíssimes les persones que s'han decidit a seguir el tràmit de normalització establert. S'ha d'agilitzar la normativa.

Imatge externa: segells, rètols, cartelleres, avisos

El mateix decret sobre ús del català de l'abril de 1987 (B.A.B., maig 1987), a l'apartat núm. 4, disposa: «La llegenda dels segells oficials dels organismes de la Cúria diocesana i de les parròquies serà en català, així com les retolacions amb el nom d'aquells organismes i parròquies». El decret fa menció també de les cartelleres d'anuncis dels cancells dels temples i les dependències parroquials en la mateixa línia d'exigència normalitzadora.

Sacerdots i religiosos vinguts de fora

- En honor a la veritat, cal dir que un bon nombre de sacerdots fan un esforç reeixit per tal d'adaptar-se a la realitat lingüístico-cultural del nostre país. Això no obstant, encara hi ha un sector ampli de sacerdots i sobretot de religiosos/es que no acaben d'integrar-se, i alguns que ni tan sols comencen a fer-ho.

- De bon començament molts tenen bona voluntat i es fan la il·lusió que en poc temps aconseguiran d'integrar-se. Però la realitat és molt diferent: aprendre una llengua no és tan fàcil; l'ambient en el qual es mouen no els ho facilita gens; han de superar prejudicis i suspicàcies, trencar esquemes; han d'estar oberts i ser sensibles a cultures distintes de la pròpia... S'hi afegeix sovint la provisionalitat de la seva estada a Catalunya, sobretot quan es tracta de religiosos amb cases provincials i noviciats fora de l'àmbit de parla catalana. I fàcilment, com en tantes provisionalitats, hi ha el perill que s'eternitzin situacions no adequades.

- També es donen casos de molta sinceritat i poca sensibilitat en què s'ha pogut sentir: «No lo entiendo ni me interesa». O sigui, que alguns, a la ignorància, hi afegeixen el menyspreu.

- En alguns aspectes encara hi ha possibilitats reals de castellanització progressiva de l'Església de Barcelona, sobretot a causa de la manca de vocacions. Falten sacerdots per a cobrir els llocs vacants, els quals de mica en mica poden ser oferts a sacerdots i religiosos vinguts de fora, que salvin les emergències encara que no quedi garantida la integració exigible.

- Per altre cantó, les paraules del prelat són prou clares: «...Per poder exercir alguna responsabilitat pastoral a Catalunya —i en concret a la nostra diòcesi de Barcelona— són indispensables tant el bon coneixement de la llengua i de la cultura catalana, com la possibilitat de fer-ne ús normalment. Actuar d'altra manera seria un contrasentit...».

- La comissió de nomenaments ha de plantejar obertament i sense por aquesta exigència a tots aquells que han d'exercir responsabilitats pastorals al nostre bisbat. I ha d'orientar i facilitar instruments con-

crets perquè aquestes persones puguin satisfer aquesta necessitat. També caldrà invitar els superiors i superiores, inclosos els majors, d'ordes religiosos a vetllar perquè això sigui tingut en compte. La Vicaria Episcopal de Religioses hauria igualment de tenir-ho molt present.

¿Es demana formalment a aquests futurs agents de la pastoral que segueixin un procés per tal d'assolir aquest objectiu? Se'ls acompanya en aquest procés d'integració? Es deixa que els «contrasentits» s'eternitzin?

- Fa tres anys, en el número 91-92 de «Quaderns de Pastoral» dedicat a la normalització, se suggeria que les institucions diocesanes organitzessin i promoguessin cursos d'iniciació i reciclatge de llengua i cultura, tan necessaris a tots els sacerdots, religiosos i religioses, vinguts de fora de Catalunya, i que tenen o tindran tasques de servei pastoral i d'educació.

El Seminari Conciliar treballa, de manera programada, en aquesta línia. El Centre d'Estudis Pastorals també ha organitzat un curs amb aquesta finalitat. Però caldria que molts més ordes i institucions seguissin aquest exemple.

Moviments i altres institucions educadores d'Església

En aquest apartat no ens sembla que calgui fer la reflexió parcialitzada, però sí que cal cridar l'atenció dels responsables de moviments i institucions d'Església per tal que no es conformin solament a tenir uns plantejaments d'encarnació sinó que, conscients de la missió educadora que tenen, no deixin passar cap ocasió d'afavorir la normalització lingüística global i el progrés de cadascuna de les persones en l'arrelament i fidelitat a Catalunya.

V. QÜESTIONARI DE TREBALL

- Què es pot fer a la teva parròquia, església, comunitat, o al teu moviment per avançar en la normalització del català?
- Quines dificultats hi trobes?
- Podeu resoldre-les dins l'arxiprestat, església, comunitat, etc.?
- Creus que algunes instàncies haurien d'ajudar-t'hi? Quines? De quina manera?
- Què podria fer el Seminari de Normalització Lingüística del CEP en aquest sentit?

Barcelona, gener de 1989.

Preparat pel *Seminari de normalització lingüística del Centre d'Estudis Pastorals de les Diòcesis Catalanes*.

DE L'HOMILIA A LA CLOENDA DE LA I SETMANA DE L'ESCOLA D'ESTIU PER A CATEQUISTES

...Si algú es pensa que per a ser catequista en té prou amb un coneixement general de la condició humana, farà un flac servei a la causa de l'Evangeli. Tal com va fer Jesús, el catequista ha de parlar, no solament la llengua del catequitzand, sinó que li ha de parlar segons el seu aire. I que ningú no digui que això té poc o gens a veure amb la pastoral. El bisbe Torras i Bages pensava —tot i que no es trobi escrit amb aquestes paraules— que a Catalunya, l'evangeli ha de ser predicat en català i a la catalana. Es tracta d'una exigència pastoral, per tal de no convertir en eixorc el missatge evangèlic. S'equivoquen aquelles persones que, fins i tot de bona fe, es neguen per sistema a encarnar-se en la llengua o la idiosincràsia del nostre poble. En la tasca de la correcta i profunda formació de tots els catequistes és necessari que hi entri el desig de conèixer a fons la nostra història, la nostra geografia, els nostres costums, i, evidentment, la nostra llengua. Que no són nostres, en el sentit que podem fer-ne el que creguem més oportú, sinó del poble i de la comunitat de fe arrelada en aquest poble. Això demana esforç, evidentment, sobretot per als vinguets de fora, però és un esforç que el bon catequista ha de fer, i fer-lo amb goig, tal com correspon al qui s'ha deixat prendre per la vocació amb què Déu l'ha cridat al servei de l'Església i dels germans...

La celebració del Mil·lenari de Catalunya ens hauria d'animar a fer una bona revisió de com la nostra Església, que, mil anys ha, va ajudar tan eficaçment a enfondir i a consolidar les arrels d'aquesta nació, es manté, ara i ací, fidel a aquest poble, que glateix per trobar i viure Jesucrist, que és el Camí, la Veritat i la Vida dels homes i de les dones d'aquesta terra... M'agradaria que l'any vinent poguéssim veure en la programació de l'Escola d'Estiu uns cursets dedicats, per exemple, a estudiar la història de l'Església a Catalunya; i que es presentés el panorama de la literatura catalana, antiga i moderna, amb les ressonàncies religioses que s'hi troben i que moltes vegades l'influeixen i l'inspiren; també fóra adient que es presentés un curset sobre els nostres místics i mestres espirituals...

Fóra una bona resposta al repte que la multiseular història de la nostra nació llança a l'Església que peregrina a Catalunya: ara que celebra el mil·lè aniversari del seu naixement...

NARCÍS JUBANY

Cardenal-Arquebisbe de Barcelona
Barcelona, 23 de juliol

L'ARXIPREST I ELS CAPELLANS DE L'ARXIPRESTAT

FRANCESC PARDO

I. INTRODUCCIÓ

1. Aquesta exposició vol *sotmetre a reflexió i a debat* la nostra relació, com a arxiprestos, amb els altres companys capellans de l'arxiprestat, per tal de poder-nos ajudar mútuament en l'edificació constant de les nostres comunitats parroquials i en la seva educació en la fe. Dit d'una manera més senzilla, la qüestió és: què hem de fer com a arxiprestos? o, què ha de fer l'arxiprest, com a animador dels capellans, de cara al seu treball pastoral? Poso èmfasi, d'entrada, en la paraula *animador*.

Això, que pot semblar fàcil de respondre si agafem els documents que en parlen, esdevé molt complicat quan partim de l'experiència, i, sobretot, quan volem ser eficaços, ja que les situacions (almenys les d'alguns arxiprestats) són complicades.

2. *La meva aportació sobre aquest tema voldria ser un punt de partida*, que continués després en una reflexió i portés a conclusions operatives, eficaces. Perquè és del tot necessari un diàleg entre nosaltres, arxiprestos i vicaris episcopals, que ens porti a revisar i a canviar, si cal, les nostres actituds concretes i quotidianes de relació amb els capellans, a modificar l'estil de govern pastoral a les zones i en el conjunt de la diòcesi, i potser a canviar, o almenys a modificar, algunes estructures i organitzacions diocesanes al servei de la pastoral.

Voldria remarcar de nou que la meva aportació només vol ser una reflexió (necessàriament parcial) feta en veu alta, per promoure un debat en profunditat entre tots els interessats, que arribi a resolucions possibles i operatives. No voldria que semblés un entreteniment per no arribar enlloc. No es tracta de contribuir a «perdre el temps d'una manera sana i organitzada», com descriuen algunes veus crítiques aquestes trobades o altres de semblants.

3. Per estructurar aquesta reflexió he fet servir el *mètode de la revisió de vida*, o, si ho preferiu, de la lectura creient de la nostra realitat

eclesial-ministerial. El punt de partida ha estat la meua experiència d'arxiprest (dos anys a l'arxiprestat de Vilafranca i des d'en fa vuit a l'arxiprestat de Sant Sadurn d'Anoia). Però també he tingut en compte els apunts de les reunions de capellans, les opinions que es diuen en veu baixa i en moments de sinceritat, les queixes i els suggeriments recollits durant aquests anys. He volgut partir de la realitat, tal com jo l'he viscuda i la visc, per més crua que sembli.

A mida que estructurava aquests pensaments, m'he anat adonant que, per respecte als capellans dels dos arxiprestats esmentats i a les persones amb les quals col·laboro, de cap manera no podia personallitzar les qüestions, encara que partís de l'experiència. Per això he dialogat també amb altres capellans, sobretot rectors de parròquia, d'altres arxiprestats del bisbat, i fins i tot d'altres bisbats. Que ningú, doncs, no tingui interès per descobrir noms de capellans concrets, que no en trobarà. És una mesura de prudència sense traïr la meua experiència.

4. Aquesta exposició té, doncs, les *limitacions* pròpies del mètode escollit, i les limitacions personals del qui us parla. No serà, amb tota seguretat, exactament el que penseu vosaltres, i no tindrà l'objectivitat que podríem demanar a un treball sociològic. És una opinió fonamentada, però parcial i limitada. Val a dir, a més, que algunes propostes són fruit de la meua experiència, mentre que d'altres només neixen de conviccions, objectius i desigs.

5. Nosaltres, els arxiprestos, som els *primers destinataris* d'aquesta reflexió, però també en són els vicaris episcopals de zona, el Consell de Govern, i els consiliaris diocesans. És a dir, tots aquells que, per ministeri propi o per delegació, exercim algun tipus d'autoritat pastoral en el conjunt de l'Església diocesana. Segur de la vostra consideració, m'he atrevit a complir l'encàrrec que m'ha estat fet i a comparèixer davant vostre.

II. CONÈIXER LA SITUACIÓ ACTUAL DELS CAPELLANS

Una feina no reconeguda ni valorada

1. Avui *el treball del capellà no és valorat socialment*, però sovint tampoc no és valorat per la major part de feligresos de les parròquies. Em refereixo al treball de cada dia, al treball pastoral normal, ja que quan et necessiten per a algun servei, aleshores exigeixen la teua presència i dedicació. Cal dir que a cada parròquia hi trobem, gràcies a Déu, una minoria de laics que valoren el treball del capellà.

La convicció que el treball pastoral del capellà no és valorat té conseqüències negatives de cara a l'interès i la il·lusió del mateix sacerdot.

2. *Aquest treball és reconegut teòricament pels responsables del govern pastoral diocesà*, però en alguns casos els mateixos capellans dubten d'aquest reconeixement. Aquests viuen amb la sensació que a nivell eclesial tampoc no és reconegut el seu treball, sobretot quan no poden, o no saben, dur a terme les consignes pastorals diocesanes, com les que fan referència a la preparació d'alguns sagraments, a la formació i el funcionament del Consell pastoral, a la pastoral de joves i d'adults seguint la dinàmica dels moviments evangelitzadors, i altres. Hi pesen, com explicaré més endavant, una colla de factors: el tarrannà de cada capellà, la seva situació personal, la seva experiència religiosa i pastoral, la seva història, i també les possibilitats reals de cada parròquia.

Vull deixar constància d'aquest fet: una bona colla de capellans viuen convençuts que no són valorats a nivell diocesà; o, si voleu, que els responsables de la coordinació pastoral hem dividit mentalment els capellans com de primera, segona, tercera categoria... i els inútils que bé cal aguantar, però sense fiar-se'n gaire. No dic que això sigui veritat, però hom ho pensa.

Potser també han afavorit aquesta sensació els comentaris, poc afortunats, que públicament s'han fet d'alguns capellans.

Un treball sacrificat i complex

1. *La tasca del capellà*, que és sobretot d'atenció a les persones, de relació amb tot tipus de persones, *exigeix molta disponibilitat i sacrifici*, si es vol fer com cal. Els capellans de les parròquies de poble estem, o hauríem d'estar, de servei permanent les vint-i-quatre hores de cada dia, i això és esgotador. D'aquí que, quan la tasca es fa sense il·lusió, sense ànims..., també ens apliquem la llei del «mínim esforç».

2. *La pastoral parroquial, fins i tot del poble més petit, és avui molt complexa*. Cal estar preparat (almenys mínimament) per a ser animador de les celebracions segons la litúrgia de l'Església, per ajudar a pregar comunitàriament, per predicar. Cal entendre en catequesi d'infants i pre-adolescents; cal saber-se moure entre el jovent, tenir mínimament clares algunes propostes de pastoral juvenil, conèixer els moviments. Semblantment es pot dir pel que fa als cristians adults. Tampoc no es pot oblidar l'atenció als malalts i l'organització de la caritat a la parròquia... I això en un ambient palpable d'indiferència i de buidor religiosa, o almenys de postura crítica, fins i tot entre els creients, entorn d'algunes qüestions religioses.

Desconfiança, desconcert, improvisació

1. Malgrat que s'hagi avançat en aquest camp, *encara es desconfia entre els capellans de tot el que soni a coordinació pastoral*, equip, pastoral de conjunt o en una mateixa direcció, intervenció dels laics, revisió del propi estil pastoral, reunions... Segurament per una certa comoditat, per no complicar-se la vida, per por de perdre la poca capacitat d'iniciativa que resta, i potser pel convenciment que aquest estil d'animació pastoral encara dificultarà la vida pastoral de cada parròquia.

2. En algunes zones es palpa una *desconfiança vers les persones que en aquest moment exerceixen el govern* o la coordinació pastoral, no només per part dels qui no hi estan en relació cordial, sinó també dels elements més actius pastoralment. Se n'esperava més eficàcia, més coordinació, més atenció personal.

3. *La història de després del Concili fins avui ha fet tornar desconfiats els capellans*. Se senten comentaris com aquests:

— els qui fa uns anys deien restricció a la celebració dels sacraments o prou sacramentalització, ara diuen acolliment a la religiositat de les persones;

— els qui fa uns anys deien no a la religió a les escoles, ara diuen sí a aquesta presència;

— els qui fa uns anys deien res de cobrar de l'Estat, ara diuen sí a «l'assignació tributària»;

— els qui fa temps recomanaven i aprovaven el canvi de parròquies cada 5 o 10 anys, s'han afermat en els seus càrrecs;

— els qui havien de resoldre els problemes pastorals més concrets, com fer complir la consuetud pastoral de l'arxiprestat o de la zona, atendre les peticions dels capellans..., ara manifesten que no saben com fer-ho, ni com resoldre les qüestions;

— els qui s'havien «carregat» les processons, les manifestacions de pietat popular, ara en són teòricament els primers defensors.

Podríem allargar la llista.

Aquests comentaris són certament fruit d'una greu mancança: els qui els fan no saben llegir o discernir els canvis socials, polítics, culturals, de costums, etc., que modifiquen, o haurien de modificar, el tarannà pastoral; però és veritat que són comentaris sentits i repetits sovint, i que inclouen ja una certa actitud de *passotisme*.

Apunto aquí un tret important d'aquests moments: el desconcert pastoral que es viu, sense dir-ho. S'ha perdut una mica el nord.

4. *Es reconeix la necessitat d'estar preparat* per a exercir avui amb dignitat la missió de capellà, i fins i tot hom voldria estar-ho; però els esforços per aconseguir-ho són minsos, i les instàncies on es pot

fer aquesta preparació no acaben d'encertar la manera de fer-la. Concretament, és molt difícil engrescar els capellans perquè participin a les reunions de consiliars de joves, d'adults, de malalts, de preparació catequètica... Encara són pocs els qui fan algun tipus de reciclatge. Però també caldria assegurar que alguna entitat facilités aquesta preparació amb qualitat i eficàcia i d'una manera continuada i adaptada als capellans.

D'aquí que sovint es vagi repetint i defensant allò que sempre s'ha fet, sense cap esforç de crítica o d'autocrítica. *Pastoralment es viu, doncs, molt al dia*, intentant fer el que cal fer, però sense projecte pastoral a curt o llarg termini, sense perspectiva de futur.

En conjunt ens manca preparació per afrontar amb dignitat el nostre treball pastoral, avui.

Necessitats bàsiques no resoltes

Les necessitats bàsiques dels capellans algunes vegades no han estat resoltes perquè no ens en preocupem, i, com a conseqüència, ells s'han hagut d'espavilar pel seu compte. Només cal pensar en l'habitatge (algunes rectories estan molt tronades), el menjar (sovint els capellans s'han d'espavilar tot sols i preparar-se algun àpat, o han d'anar a la fonda), el vestit, la neteja de la rectoria...

Cal tenir present, així mateix, que *el celibat pot portar a l'empobriment de la qualitat de vida* del tot necessària a qualsevol persona.

Pensem, també, en tota una sèrie de necessitats: d'afecte, valoració personal, atenció normal en cas de malaltia, companyia i proximitat en moments de crisi, diversió, etc., que molts no tenen resoltes. Això fa que el capellà es trobi com abandonat, deixat de la mà i que, com a conseqüència, es torni cada cop més individualista a l'hora de resoldre personalment aquests problemes.

En aquests consells que un veterà donava a un nouvingut, podem trobar-hi els lemes d'alguns capellans: vine a les reunions per més avorides que siguin, perquè així seràs ben vist; calla i així no et complicaràs la vida; que ningú no es fiqui amb tu; no esperis res de ningú.

Ja sé, gràcies a Déu, que no tothom diria el mateix, però ho deixo com a testimoniatge escruixidor de la situació a què es pot arribar.

Actituds pastorals: cara i creu

De forma gairebé telegràfica, enumero algunes actituds pastorals negatives:

— poca il·lusió en el treball pastoral: es prefereix veure-les venir, potser perquè hi ha poca capacitat de creativitat i d'emprendre noves aventures, o perquè la duresa del treball ha fet tornar mesells els capellans;

— centrament en la pròpia parròquia, oblidant el conjunt; desconfiança d'entrada vers un projecte pastoral entre diverses parròquies; una certa malfiança pràctica envers els qui exercim algun tipus de responsabilitat de coordinació pastoral; por o temor a la intromissió dels laics i a llur participació en la responsabilitat de la parròquia;

— l'actitud normal no és de rebel·lió, llevat d'algun cas, sinó d'anar cadascú a la seva i de passar-se de tot el que calgui (només d'obra i de pensament, mai de paraula);

— d'aquí un cert *silenci* col·lectiu: s'ha aconseguit un cert nivell de convivència entre els capellans diocesans, però aquesta convivència és més passiva que activa. No es farà cap pas que pugui posar en perill la pau entre els capellans diocesans (això és positiu), però tampoc no es prendrà una actitud activa.

2. Cal dir, però, que trobo entre els capellans una gran capacitat de treball i de sacrifici per a servir, i un seny pastoral i eclesial molt seriosos. Mireu com durant aquests anys no hem fet gaire disbarats, i ho demostra el fet que no hem sortit gaire als diaris. Tots sabem que qualsevol petit conflicte o qualsevol situació anòmala d'una parròquia poden ser motiu de notícia sensacionalista. Davant els desafiaments i les situacions de la nostra societat catalana que afecten la fe i l'Església, tots plegats hem mantingut un seny i una prudència, que cal agrair primerament al senyor cardenal-arquebisbe. Com a col·lectiu, hem estat molt estomacats per alguns mitjans de comunicació, i això s'ha aguantat amb una gran dosi de paciència i de dignitat.

Tot i la baixa d'efectius, causada per l'onada de secularitzacions, tan important al nostre bisbat, i per la dràstica reducció numèrica de les noves promocions, hem intentat tapar forats, ser al peu del canó i normalitzar la vida pastoral diocesana des de cada parròquia i cada responsabilitat. Només des d'aquesta perspectiva és a dir, tenint present —i ben present— la situació que hem viscut, es podria fer un judici general del conjunt de capellans.

III. L'ARXIPRESTAT I L'ARXIPREST

Problemes estructurals

1. A l'*organigrama pastoral del nostre bisbat* els arxiprestos estem entre el vicari episcopal de la zona i els capellans de l'arxiprestat. Aquesta situació és relativament nova en relació a la tradicional figura de

l'arxiprest de les antigues seus arxiprestals. No podem oblidar aquest «estar entre» dels arxiprestos en el moment de proposar pautes d'acció.

2. És veritat que fa anys es va publicar el document «*L'estatut i la missió de l'arxiprest*» (1979), que en marcava les responsabilitats; però després d'un temps d'experiència hauria calgut un debat per clarificar les responsabilitats pròpies de l'arxiprest i dels vicaris episcopals, atenent la vida pastoral ordinària i la relació amb els capellans. I no s'ha fet. D'aquí una certa dimissió de les nostres responsabilitats arxiprestals per deixar-les en mans dels vicaris episcopals, cosa fàcil d'entendre perquè aquests tenen més possibilitats d'oferir solucions concretes.

3. El fet d'haver-hi a cada zona un vicari episcopal i uns arxiprestos hauria d'haver portat a un funcionament seriós i efectiu dels *equips directius de zona*. En general, però, em fa la impressió que no s'ha aconseguit i d'alguns casos em consta positivament. Tinc la convicció que aquests equips han funcionat a mig gas, o han funcionat poc, o s'han fet servir com a òrgans de consultes esporàdiques. Però que no han estat, en general, equips animadors de la pastoral ni d'atenció als capellans. D'això se'n ressent la pastoral ordinària.

4. He de fer esment, també, de la *desigualtat dels arxiprestats* pel nombre de parròquies o pels efectius pastorals. Un arxiprestat molt petit no té gaires possibilitats de fer un treball enriquidor, però en un arxiprestat gran pot resultar difícil la coordinació i la comunicació entre els mateixos capellans, i entre aquests i l'arxiprest. Si la coordinació de moviments i serveis pastorals es fa a nivell zonal per raó d'una efectivitat i d'unes possibilitats majors i per no multiplicar les reunions, aleshores l'arxiprestat encara pot quedar més empobrit.

Actituds personals

Enumero algunes *actituds viscudes pels arxiprestos*:

— tenim la sensació que la nostra missió està devaluada, que no ens és possible fer un treball positiu i que els mateixos que ens han elegit ho han fet amb l'esperança que no els amoinem gaire;

— no ens hem sentit estimulats a animar pastoralment els companys;

— coneixem els problemes concrets dels capellans, almenys alguns, però no tenim a les nostres mans els recursos per donar-hi solucions efectives i ràpides: hem de passar els problemes als vicaris episcopals, aquests els han de passar als organismes o a les delegacions pertinents... i ja hem perdut el fil;

— sabem que formem part de l'equip directiu, però no ens hem sentit corresponsables d'aquest equip, ni hem intentat que fos un autèntic motor de la pastoral;

— ens limitem a complir els mínims: si ens convoquen a l'equip directiu, hi anem sense massa il·lusió, perquè veiem que serveix de ben poca cosa; si hem de convocar els capellans de l'arxiprestat, ho fem; si cal convocar el consell pastoral arxiprestal, també ho fem, però tot plegat sense sentir-nos, ni poder-nos sentir, responsables de les altres parròquies de l'arxiprestat (només ens en sentim de la nostra).

És cert, també, que l'arxiprest intenta moltes vegades animar les reunions, plantejar qüestions pastorals, oferir suggeriments..., però es troba amb un cert *passotisme*, o una actitud molt passiva, que no conviden precisament a un treball constant.

Així doncs, i malgrat que sigui clar teòricament, no sabem ben bé *què* hem de fer, com a arxiprestos, i sobretot *com* ho hem de fer (espero que no se m'enfadi ningú). Perquè no es tracta només de convocar els capellans, sinó de com cal fer la reunió perquè tingui interès i sigui profitosa per a la majoria. No es tracta només de convocar el consell arxiprestal, sinó de saber com ha de funcionar. No es tracta només d'assistir com a oients a les reunions de l'equip directiu de zona, sinó de dir-hi la nostra i d'assumir-hi responsabilitats concretes.

La pregunta, doncs, encara és aquesta: des de la situació real dels nostres arxiprestats i amb un treball coordinat amb el vicari episcopal, *què podem fer com a arxiprestos, i com ho hem de fer?*

III. ALGUNES CAUSES D'AQUESTES SITUACIONS

Cal que tinguem ben presents diferents factors condicionants del treball pastoral del capellà.

1. *Factors personals*: edat, educació rebuda, la pròpia història, incomoditat de la situació actual de cara a una tasca religiosa; tarannà individualista, preocupació per la pròpia parròquia, però poca perspectiva eclesial-diocesana; no estar fet a viure en una actitud constant de revisió, d'esbossar nous camins, de creativitat: es voldrien signes segures i permanents.

2. *Factors relacionats amb els fidels*. Tota comunitat parroquial pot experimentar, almenys en certs moments i per decisions concretes, algunes dificultats de comunicació i d'entesa entre el capellà i algun grup de fidels, que s'haurien de desdramatitzar. Però és potser en la relació i el treball amb el consell pastoral on els capellans experimentem avui una dificultat peculiar, ja sigui per desconfiança dels capellans envers els consells, ja sigui perquè a vegades els laics assumeixen la seva responsabilitat amb una actitud de messies o de voler posar a rotllo els rectors. Un mal enfocament o una experiència deficient de

la corresponsabilitat dificulten la col·laboració cordial necessària, que afavoriria la pastoral de la parròquia i animaria el rector.

Els consells pastorals arxiprestals i de zona que funcionen són contemplats pels mateixos capellans com a instàncies de discussions teòriques, sense cap pes específic per a l'orientació pastoral. Els consells de zona no fan cap por.

El capellà també es troba molt sol en la feina si a la parròquia no hi ha un grup, més petit o més gran, que ajuda i anima el treball. No podem oblidar en aquest apartat les parròquies petites, sense recursos humans, amb dificultats perquè els laics agafin responsabilitats (almenys fer les lectures); o les parròquies més conflictives; o les envellides per causes demogràfiques.

3. Factors relacionats amb els nivells de govern o coordinació pastoral.

S'han escrit en diversos documents força prioritats pastorals, però potser no hem tingut l'encert d'explicar-les i, sobretot, de presentar un pla pedagògic per aplicar-les.

¿Voleu dir que no ens ha faltat sobrietat en el moment de presentar els plans pastorals? Els objectius pastorals haurien d'haver estat pocs, importants, clars i amb una previsió d'execució.

Cal reconèixer que, amb raó o sense, força sectors de capellans no ens tenen confiança, en el sentit que no esperen res de nosaltres.

En alguns companys capellans hi ha arrelada la convicció que no-més són valorats i tinguts en compte aquells que són d'algun grup, o que estan ben relacionats amb el vicari episcopal, els delegats, etc.

Es demanen prioritats, objectius, plans, però alhora es rebutja tot el que soni a crítica o a suggeriments, si es tracta de la parròquia pròpia.

4. Factors relacionats amb el nostre treball ministerial en la nostra societat catalana.

Es dona una *desorientació pastoral*. Per mi, aquesta és la causa més seriosa que explica les actituds descrites.

Si em permeteu una expressió gràfica m'explicaré millor. Per a molts, la pastoral consisteix a tenir a la parròquia molts calaixos pastorals: catequesi, grups, celebracions, preparació dels sagraments, serveis pastorals, etc., però ens falta l'esquelet que integri i doni sentit a cada activitat.

D'aquí ve la necessitat de reflexionar sobre quin ha de ser l'eix vertebrador de la pastoral avui, o quines són les activitats pastorals fonamentals a cada parròquia.

Pensant en els capellans, la qüestió es pot formular d'una altra manera: *què ha de fer avui un capellà en una parròquia?* Que ningú no es pensi que no es tenen en compte l'experiència dels capellans i els anys dedicats al ministeri. Precisament perquè es valora la pròpia experiència pastoral, hom es pot preguntar què cal fer amb prioritat avui.

III. PROPOSTES

Sobre els responsables i les responsabilitats

1. A partir del decret sobre la missió de l'arxiprest, *concretar les responsabilitats* que podem exercir, i que estan al nostre abast. I, sobretot pel que fa a la relació amb els capellans, aclarir quines responsabilitats assumeix el vicari episcopal i quines l'arxiprest, i en quines han d'anar d'acord.

2. Esforçar-se perquè *els equips directius de zona* compleixin la seva missió d'una manera permanent, i no restin com a òrgans de consultes i informacions esporàdiques. A les reunions dels equips directius han de ressonar-hi els problemes de les parròquies, però també els dels capellans, per buscar-hi les solucions més adients, amb eficàcia i rapidesa.

3. Durant el curs, a nivell de bisbat o de zones pastorals semblants, organitzar algunes *trobades d'arxiprestos* amb el senyor arquebisbe, el Consell de govern, els delegats diocesans i els consiliaris diocesans de moviments, per tal de recollir els problemes concrets (semblants en molts indrets) i cercar-los solucions. Alhora es podria preveure la manera d'aplicar les propostes pastorals comunes a tota diòcesi.

Sobre la necessitat d'un projecte parroquial

Ens cal tenir assumit un projecte parroquial que sigui l'eix vertebrador de la pastoral i assenyali el que hem de fer els capellans a les parròquies, que no és altra cosa que treballar en la construcció de la comunitat parroquial. Amb molta por i respecte, i només a tall d'exemple, m'atreveixo a dibuixar-ne aquest apunt:

1. Entre les *característiques que ha de tenir la comunitat parroquial* remarcuem aquestes. Ha de ser:

— corresponsable, i no només perquè té un consell pastoral, sinó perquè malda per tal que cada cristià pugui tenir una missió i exercir-la;

— acollidora de les experiències religioses de totes les persones, per a oferir-los l'experiència cristiana;

— coordinada amb les altres comunitats parroquials de l'arxiprestat i de la zona;

— preocupada per fer ressonar l'evangeli en la vida de totes les persones entre les quals es troba, i no només dels parroquians.

2. *La seva missió* té dos grans pols, l'evangeli i l'altar i ha de tenir en compte tant les persones de la comunitat com les allunyades. Aquesta missió la duu a terme mitjançant unes tasques. Enumerem-ne les principals:

— treballar fermament per fer comunitat, si més no els qui constitueixen el grup dels permanents;

— la celebració de l'eucaristia dominical és l'element bàsic i fonamental de la seva vida; cal esforçar-se perquè tingui qualitat i sigui entenedora. Per a això no cal pas fer coses extraordinàries, sinó que basta amb la litúrgia de l'Església. Cal vetllar la celebració dels sagraments, i preparar-los en funció de les persones concretes que els celebren;

— la formació dels infants, adolescents, joves i adults, amb una atenció especial als militants, als qui hi hauran de ser a totes. Poden ajudar-hi grups de joves i d'adults vinculats als moviments evangelitzadors. I totes les activitats de formació, regulars o més esporàdiques: la catequesi a tots els nivells, com a aprenentatge de les actituds més bàsiques de la vida cristiana: la fe, la pregària, les celebracions —sobretot la de l'eucaristia—, la coherència en la vida normal de cada dia;

— l'acolliment dels no practicants habituals i d'aquelles persones amb un mínim d'experiència religiosa que demanen de celebrar algun sagrament. Naturalment, caldrà concretar què demana aquest acolliment;

— els serveis organitzats d'atenció a les persones necessitades: els grups d'atenció als malalts, la caritas parroquial...

3. La construcció i la consolidació de la comunitat parroquial ens demana:

— conèixer les persones i la realitat que les condiciona; conèixer també la seva experiència religiosa i la seva manera de viure la fe (això també val per cada comunitat);

— estar atent als moments diversos que es donen en el camí de la fe de cada persona i de cada comunitat parroquial i esforçar-se per llegir teològicament la vida concreta i detectar-hi el pas i l'absència de Déu;

— tenir ben clares les actituds fonamentals de la vida cristiana i la proposta cristiana; donar primacia a l'evangeli per sobre de tota altra paraula humana (per tal de no amanir el plat al nostre gust) i mantenir la comunió amb el bisbe, que garanteix la dimensió apostòlica i universal de la comunitat;

— organitzar els serveis pastorals necessaris per a l'educació de la fe dels cristians de la parròquia, l'acolliment, la preparació als sagraments i, sobretot, les celebracions.

Sobre les delimitacions i sobre els nomenaments

1. Cal adaptar els arxiprestats a les necessitats d'avui, si cal amb una nova estructuració geogràfica, d'acord amb els criteris següents:

— l'arxiprestat ha de tenir un nombre suficient de capellans i laics,

que permeti fer un treball enriquidor; cal evitar els arxiprestats amb moltes parròquies (cosa que crea dispersió) i els arxiprestats molt petits i, per tant, amb poques possibilitats;

— l'arxiprestat ha de facilitar la relació i la comunicació entre els capellans, i entre aquests i l'arxiprest; per això serà bo tenir presents determinats aspectes geogràfics i àdhuc històrics.

2. Prestar atenció als nomenaments d'arxiprest. Els criteris democràtics vigents són del tot desitjables, però pensem que en alguns llocs els capellans voten la persona que ja saben que els exigirà menys. La terna final pot facilitar la designació de la persona més convenient per a l'arxiprestat.

3. Revisar el sistema de nomenaments per als càrrecs parroquials (i ho dic no per criticar la comissió de nomenaments sinó per facilitar-li la tasca, que ja m'imagino que de vegades deu ser desesperant). Els nomenaments s'haurien de fer normalment per a una parròquia concreta, però pensant en la situació pastoral de tot l'arxiprestat. A cada arxiprestat caldria comptar amb capellans, diguem-ne, actius, amb capacitat d'impulsar i mantenir activitats supraparroquials, però també hi han de cabre capellans, diguem-ne, més passius, que faran el seu paper, sobretot si hi ha unes pautes pastorals comunes. Haurem de treballar tots plegats en comunió, conscients de les limitacions de cadascú.

Sobre els capellans i sobre el Consell arxiprestal

1. L'arxiprest haurà de donar prioritat a la preparació, la convocatòria i a la realització de reunions periòdiques dels capellans de l'arxiprestat, almenys un cop cada mes. Aquestes trobades han de resultar importants per a tothom. Caldrà, doncs, vetllar perquè no es tornin rutinàries, avorrides o mancades d'interès.

Es poden seguir diversos sistemes. Amb tot fóra bo que partissin sempre de la vida personal i pastoral dels capellans, de fets i situacions viscuts, de preocupacions i de problemes personals i pastorals: així la reflexió pastoral podrà fer-se a partir d'allò que preocupa els capellans. Un apartat dedicat a la informació sobre la zona i el bisbat hi donarà un to eclesial diocesà important. Uns moments, o una estona llarga, de pregària recordaran, sense dir-ho, als participants el perquè del nostre treball i la nostra vida.

Caldria assegurar, a més, uns moments de comunicació espontània, de gresca, d'amistat sentida (pot ajudar-hi algun àpat col·lectiu). Alguna sortida de tant en tant pot ser positiva, car en aquests moments de distensió pot aparèixer tot allò que no es diu a les reunions.

2. Val la pena vetllar pel Consell arxiprestal allà on està constituït. El nostre es reuneix sis vegades l'any i, tot i que encara no hem acabat de trobar la seva missió específica i, sobretot, el funcionament més adequat, sí que puc dir-vos que quan es posen problemes concrets sobre la taula, la gent parla i hi demostra interès.

Ha servit per a conèixer millor l'opinió dels laics de cada parròquia, perquè tots plegats valorem més els esforços que es fan a cada lloc, per a adonar-nos de la nostra pobresa pastoral, i també per a reflexionar sobre situacions pastorals suggerides pels consells parroquials.

Ens ha servit, també, per a organitzar algun recés per als cristians de l'arxiprestat i per a plantejar conjuntament la campanya de Mans Unides. Al començament de curs fem una planificació de les reunions, deixant sempre clar que la vida mana.

L'arxiprest i els capellans de l'arxiprestat

Fer d'arxiprest és pensar sovint en els companys capellans, en llurs necessitats, preocupacions, sofriments, etc., per fer-los experimentar, amb una amistat sincera i una ajuda eficaç, la sol·licitud de l'Església diocesana; i alhora és l'art pedagògic de fer-los reconèixer el que està ben fet en la seva tasca, i de suggerir amb delicadesa i sense superioritat el que es podria fer. Això demana entre altres coses:

1. Conèixer la situació personal de cada capellà: salut, atencions que necessita, estatge, nivell de cobertura de les necessitats materials més primàries..., per oferir-li ajuda, si cal.

2. Conèixer on pot arribar cada capellà en el seu treball, ateses l'edat, la salut, la història, les possibilitats de la parròquia... Conèixer les possibilitats i els límits de treball pastoral de cada capellà.

3. Valorar la tasca, moltes vegades dura, dels capellans de les parròquies i saber ser crítics des de la cordialitat, suggerint allò que es podria fer.

4. Els problemes pastorals i personals dels capellans no es poden eternitzar. Des dels organismes competents (Consell de govern, comissió de nomenaments, delegacions diocesanes, etc.) cal resoldre amb eficàcia i respecte a les persones (capellans i laics) aquells problemes que arribin via vicari episcopal o via arxiprest.

Fer aquesta comunicació m'ha costat molt i m'ha fet patir. No hi veiéssiu pas catastrofisme, manca d'esperança o d'il·lusió pastorals; vegeu-hi més aviat un esforç de realisme i una gran esperança: podem continuar edificant ara i aquí l'Església de Jesús; ho podem fer amb il·lusió, pau, comunió; i això dóna sentit i plenitud a la nostra vida.

LA PARRÒQUIA, AVUI

MATEU TERRATS

Parròquia és una paraula amb la qual es designen realitats eclesials i humanes tan diverses que pràcticament només tenen en comú els elements «formals» que determinen la seva existència com a institució, tal com ve definida en el nou Codi de Dret Canònic: «La parròquia és una determinada comunitat de fidels constituïda d'una manera estable en l'Església particular, la cura pastoral de la qual, sota l'autoritat del bisbe diocesà, és encomanada a un rector, com al seu pastor propi.» (C.I.C. 515).

Què és, però, la parròquia, avui, com a realitat visible i existencial? Què és per a un allunyat que s'hi acosta puntualment per «demanar» un sagrament, per assistir a un enterrament o a la celebració d'un acte religiós al qual ha estat convidat? Què és per a un practicant habitual? Què és per a un militant cristià, compromès en un partit, un sindicat, una associació de veïns? Què és per a un membre d'una comunitat de base? Què és per a un capellà jove que acaba de sortir del Seminari? Què és per a un rector, que hi celebra els vint-i-cinc anys de permanència? Què és per a un beneficiat o un adscrit? Què és per a un veí del poble i què per a un estiuejant? Què és per a un pare o una mare de família que es troben en dificultats econòmiques o tenen problemes amb els fills? Què és per a un passavolant, un estranger, un drogaaddicte, un marginat?... I encara: ¿és el mateix la parròquia d'un poblet de quatre cases, que la d'una vila cap de comarca, o del centre d'una ciutat mitjana, o d'un barri popular, o d'un barri perifèric?

Quan em vaig posar a escriure aquest article, vaig pensar sobre quantes vegades i a quants llocs es deu haver parlat i quants articles es deuen haver escrit sobre aquest tema aquests darrers anys, amb aquest mateix títol o amb d'altres de semblants. Potser una recollida sistemàtica i el seu estudi donarien matèria per a una tesi de teologia pastoral, d'història o de sociologia religiosa. No és pas aquesta la meua intenció. M'he proposat precisament tot el contrari: no recórrer a cap font escrita, i escriure, únicament, des de la meua experiència com a rector a diverses parròquies, des del coneixement d'altres realitats parroquials i des de la reflexió sobre aquesta experiència, compartida moltes vegades amb altres capellans, religiosos i laics.

I. CARÀCTER PÚBLIC, VISIBLE I LOCALITZAT DE LA PARRÒQUIA

La parròquia, sigui quina sigui, sigui on sigui, presenta sempre un caràcter d'institució pública, visible i localitzada. I en això es manifesta la seva originalitat respecte a d'altres agrupacions, moviments o associacions de fidels. Una originalitat que la fa difícilment substituïble, però que, a la vegada, li assenyala uns límits, i postula una necessària complementació.

Fa uns anys, no massa, moltes veus anunciaven la «mort» imminent de la parròquia. En fa uns quants més, semblava que la parròquia ho era tot a l'Església. Potser, com passa sovint, estem en condicions de valorar justament el paper de la parròquia si fugim de maximalismes i minimalismes; és a dir, si la considerem amb realisme com una «peça» que, degudament articulada amb les altres, pot aportar una valuosa col·laboració a la missió global de l'Església local. Aquesta mirada constitueix una primera condició per evitar plantejaments que, a la curta o a la llarga, poden portar, per una banda, a un parroquialisme exagerat, que considerant la parròquia com el dispositiu pastoral privilegiat, i pràcticament l'únic vàlid, no fa més que aïllar-la i tancar-la; o bé, per l'altra, a una devaluació acomplexada, que impedeix la seva aportació original com a «servei públic de la fe», molt més que un simple dispositiu burocràtic o, com se l'ha batejat pejorativament, una estació de serveis.

II. QUÈ POT SER I QUÈ POT FER LA PARRÒQUIA

Tot reconeixent l'originalitat i les limitacions de la parròquia, estarem en condicions de preguntar-nos serenament què pot ser i què pot fer, encara avui, en la doble dimensió que l'ha de caracteritzar sempre com a realitat eclesial: la dimensió *interior-comunitària*, i la dimensió *exterior-missionera*, amb el ben entès que la primera ha d'estar en funció de la segona.

Dimensió comunitària

Tinc la impressió que en aquest aspecte, com en tants, ens discutim i barallem per qüestió de paraules. Parròquia-comunitat?, parròquia-comunitat de comunitats?, comunitat de fe?, comunitat litúrgica?, comunitat missionera? Sense entrar en inacabables distincions i matisos, des del punt de vista psicològic, sociològic i teològic, jo no sabria respondre si la parròquia és o pot ser una comunitat. El que sí que

m'atreveixo a dir és que en tot el seu capteniment i funcionament, en les celebracions, en tota la seva acció, ha de viure i fomentar un esperit comunitari; ha d'estimular la creació de grups (o acollir els existents), que per les seves dimensions possibilitin aquell tipus de relacions interpersonals que faciliten el diàleg, la revisió, la recerca, la pregària, en un clima en el qual cadascú és conegut pel seu nom, valorat i acceptat; ha d'esdevenir ferment i dinamitzar la construcció de la comunitat humana del poble, barri o ciutat.

Cal revisar des d'aquestes perspectives l'estil de les celebracions, sobretot l'eucaristia dels diumenges, que cada vegada més anem contemplant com un moment clau de la vida de la parròquia. Unes celebracions que no pretenen reproduir el clima íntim que pot proporcionar un grup reduït, però que no han de renunciar a una certa calidesa humana i a una certa espontaneïtat. Aquests valors no s'han de confondre amb la banalització o la trivialitat, o amb res que soni a afectació o a espectacle, ni tampoc s'han de contraposar a la preparació acurada, remota i pròxima, a la serietat i a la profunditat, al clima de pregària i als valors estètics; però sí que s'han de contraposar a la fredor «professional» dels qui intervenen en la celebració com a ministres (president, monitor, lectors, animador de cants, músics...), com també a la rigidesa dels participants, que són més que simples assistents o espectadors.

Guardant les distàncies, caldria dir el mateix pel que fa a totes les altres celebracions eucarístiques i sacramentals, fins i tot aquelles en les quals molts dels participants no són practicants habituals. L'esforç per crear un clima comunitari pot influir decididament en la imatge que els assistents s'enduguin de l'Església. No podem oblidar que val més possibilitar l'experiència d'unes celebracions en les quals es respiri un esperit comunitari, que fer molts discursos i moltes exhortacions sobre la importància de la comunitat.

Però també cal parlar-ne. Cal parlar de la dimensió comunitària en tots els nivells de la catequesi, en tots els moments i totes les ocasions en què oferim i presentem la fe cristiana o estímulen el seu creixement. I són importants no només el que diem, sinó també el nostre convenciment personal i, sobretot, la coherència en els mateixos mètodes i les actituds. ¿Podem parlar de comunitat amb un to autoritari i de superioritat, impeding la lliure discussió, la participació i la discrepància, mantenint distàncies i imposant criteris?

Si considerem l'individualisme ancestral i profundament arrelat de la vivència religiosa, no hauríem d'escatimar temps, paciència ni imaginació en l'educació teòrica i pràctica de l'esperit comunitari i fraternal, propi de la vida religiosa cristiana. Aquesta preocupació hauria de ser un element omnipresent en la pastoral parroquial, per tal

de possibilitar petites experiències a través de trobades obertes, jornades, sortides, festes, romeries, convivències, participació col·lectiva en actes del barri o de la ciutat, etc.

Una dificultat real, que no podem ignorar, prové del fet que la parròquia, precisament pel seu caràcter d'institució pública, oberta, no especialitzada, acull persones de diverses edats, mentalitats, condicions, situacions i cultures. Això posa en evidència la necessitat de complementació amb d'altres institucions pastorals, grups, serveis i moviments. La parròquia, tot i presentar una certa varietat d'ofertes (catequesi per a diversos nivells, edats i situacions; promoció de grups amb finalitats diverses: reflexió, pregària, ajuda fraterna, tercer món, malalts, drets humans...), no ha de pretendre fer-ho tot i respondre a tot, ni ha de mirar amb gelosia que membres de la parròquia formin part de grups o moviments extraparroquials. També per a aquests la parròquia podria ser com «la llar de la fe», on és possible, i fins i tot agradable, trobar-se, habitualment o de tant en tant, amb els «germans» entorn de la mateixa taula! Tampoc les famílies no són comunitats homogènies, i no per això, (si són suficientment respectuoses i obertes, i no volen acaparar els seus membres), deixen de ser un lloc necessari per al creixement de les persones, un lloc on ser valorats justament en la nostra diferència, un lloc on celebrar els esdeveniments importants de la vida.

També, doncs, en aquest aspecte, la limitació reconeguda i assumida esdevé oportunitat: viure una dimensió que més difícilment ens poden oferir altres —necessaris— realitats i dispositius pastorals; viure l'Església no com una comunitat d'autoconvocats que es trien els uns als altres, sinó com l'Assemblea reunida pel Senyor, on hi caben tots, petits i grans, savis i ignorants, sans i malalts, justos i pecadors, en la mesura que responen a la convocatòria de l'Evangeli, i això els permet reconèixer-se com a germans.

Perquè això es doni cal considerar la pluralitat com a quelcom positiu, i no voler especialitzar la parròquia: parròquia per a joves, per a matrimonis, per a infants... En tot cas, els accents o les prioritats no haurien de ser altres que els propis de tota l'Església (els pobres, els drets humans, la justícia i la pau...). Però això no s'ha de considerar una especialització, sinó una tonalitat evangèlica, una exigència que no admet rebaixes ni a les parròquies.

Si la paraula que ressona en una parròquia —en ocasions com: homilies, catequesis, grups, acolliment— és una paraula que fuig de la rutina i el formalisme, i pretén el següent: il·luminar les situacions humanes; criticar i denunciar tot allò que deshumanitza; anunciar el futur de Déu com un futur absolut per a l'home; sembrar esperança, confortar i consolar; ajudar a descobrir la proximitat silenciosa i amorosa

de Déu en la vida i en la mort, en l'amor i la joia, en el treball i la lluita, en el plaer i el sofriment..., aquesta parròquia podrà esdevenir casal de la fe, llar de la fe, punt de referència per a persones de distintes edats i situacions, mentre siguin persones obertes i no fanàtiques, sectàries i intolerants.

Quan tan sovint es parla avui del diàleg entre fe i cultura, no hauriem d'oblidar que, al costat del diàleg dels especialistes, és necessari aquest altre diàleg quotidià que, insensiblement, al ritme de la vida, es produeix —o s'ha de produir— en totes les ocasions en les quals es predica l'Evangelí, es revisa la vida o es prega. Perquè és un diàleg que s'inicia a l'interior de qualsevol creient, que, vulgui o no, no deixa de ser un home del seu temps.

Dimensió missionera

En tot el que he dit fins ara ja apareixen aspectes de la dimensió *exterior-missionera* de la parròquia. Perquè cal dir clarament que la parròquia, com l'Església, no és un fi en ella mateixa, sinó que està al servei de la missió rebuda, que li dona raó de ser i d'actuar: la missió de continuar fent present entre els homes l'oferiment evangèlic de la gràcia, l'amor i la pau de Déu, que, acollides per la fe, donen al creient l'experiència de la justificació, l'alliberen interiorment i l'animen a fer obra d'alliberament intrahistòric, col·laborant esperançadament en la construcció d'una humanitat nova, que d'alguna manera anticipa el futur i definitiu Regnat de Déu i n'és penyora.

Les celebracions eucarístiques i sacramentals de la parròquia, lluny de convertir-se en els actes reglamentaris de la religió, o bé en uns ritus màgics i sagrats, al marge d'una vida tota ella profana, han d'estar impregnades d'un esperit i han de prendre un estil que permetin «veure» que en realitat hi celebrem la constant i actual acció de Déu, que «passa» per la nostra vida, personal i col·lectiva, donant vida, alliberant, salvant, guarint, ressuscitant, perdonant, consolant. Les celebracions, quan la vida hi és present (per la predicació, la pregària, les ofrenes...), constitueixen un dels moments més adequats per unir la vida i la fe, en lloc d'aprofundir-ne l'anticristiana separació. I aleshores, desvetllen el sentit missioner dels participants, els quals s'adonen que no hi són per quedar-s'hi, ni per creure's els millors, sinó per lloar, donar gràcies, obrir-se als dons de Déu, i renovar les forces per continuar la tasca d'anunciar, visibilitzar i realitzar l'acció salvadora de Déu enmig dels homes.

Cal que el contingut de la catequesi sigui coherent amb tot això, a tots els nivells; i també el contingut dels acolliments, i les reunions

amb els nuvis, o els pares que demanen el baptisme o la primera comunió per a llurs fills, etc. Certament això no resol el problema de la «sacramentalització», però al costat de l'estil i l'esperit comunitaris de què hem parlat abans, ens pot donar una manera creadora i positiva de situar-nos-hi.

Al costat d'aquesta perspectiva cap enfora que acoloreix tot el que es fa a l'interior, hi ha una dimensió missionera més directa, tant en la línia institucional com en la personal. La parròquia, hem dit, és una realitat humana localitzada en un poble, un barri, una ciutat: és visible, i no únicament pels seus equipaments. Els veïns, els ciutadans, la gent del barri «veuen» el que fa la parròquia, i el que deixa de fer; si viu de cara o d'esquena als problemes reals de la gent; si està oberta o tancada; si acull i com acull; si col·labora o no amb les altres institucions socials i culturals del seu àmbit territorial; si és sensible als problemes de marginació, pobresa, injustícia; si fa un món a part, tancant i enquadrant els feligresos, o els projecta cap enfora, perquè visquin i treballin colze a colze amb els altres. En tot això, s'hi juga la parròquia la possibilitat de ser missionera. Que en lloc de quedar marginada del seu entorn social, com una illa, un cau o una secta, sigui i es manifesti com una llar de portes obertes: obertes per a deixar-hi entrar els problemes i les persones de fora; obertes per a deixar-ne sortir els «seus». Una llar en la qual l'experiència profunda de fraternitat que poden viure els que en participen d'una manera o altra, els dinamitzi per projectar-la a tots els àmbits de la seva existència. Com una llar on aprendre a viure com a germans universals.

III. CONDICIONS NECESSÀRIES

És possible que les nostres parròquies es configuren, avui, d'aquesta manera? I, en tot cas, de què depèn?

Crec que és possible, i que depèn, en definitiva, d'aquells que són els responsables permanents d'una parròquia. Del prevere, certament. Però de cap manera exclusivament. Cal la incorporació plenament corresponsable de les religioses (si n'hi ha) i, sempre, dels laics. Sense aquesta presència activa dels laics amb responsabilitat real, és pràcticament impossible que una parròquia assoleixi els seus objectius en la línia comunitària i missionera.

Però aquest equip de responsables (que pot prendre formes variades segons les diverses situacions) ha de viure el seu servei amb il·lusió, com una aportació, encara que sigui humil, a la construcció d'una Església evangèlica i evangelitzadora. Han d'evitar qualsevol actitud de mercenaris. Però, igualment, han d'evitar mirar la parròquia com

una propietat privada, i disposar-ne segons la seva ideologia o el seu caprici; amb paciència i pedagogia, han de fer possible que el màxim de persones aportin la seva col·laboració en tots els àmbits de la vida i l'actuació de la parròquia, de manera que la sentin com a cosa seva i se'n sentin responsables. Han de treballar per mantenir la parròquia oberta als plantejaments elaborats corresponsablement en els organismes pastorals d'àmbit arxiprestal, zonal i diocesà, on han de participar amb llurs punts de vista i aportacions, i escoltar els responsables d'altres grups, moviments i parròquies i dialogar-hi. Han de partir del fet de la diversitat de mentalitats i nivells de maduració de la fe de les persones, evitant la temptació d'imposar la uniformitat i sentint-se responsables de fer avançar la comunió, centrada sempre en una crida a la conversió evangèlica. No han de voler fer de la «seva» parròquia un petit món dins del món, sinó un lloc «provisional», on homes i dones es troben per celebrar la seva fe, per aprofundir-la, per animar-se a viure-la a ple món d'una manera joiosa, creativa i testimonial: un món que estimen apassionadament, a favor del qual lluiten, i que esperen veure transformat en la comunitat fraternal de tots els fills de Déu.

ELS EQUÍVOCS DEL CAS LEFÈBVRE

JOAN LLOPIS

L'anomenat «cas Lefèbvre» ha estat sens dubte un dels episodis de l'Església postconciliar que ha fet vessar més tinta, i, pel que sembla, encara no podem dir que se n'hagi estroncat la font. En aquestes breus reflexions —fetes no pas amb la intenció directa d'augmentar les pàgines escrites sobre el tema— pretenc cridar l'atenció sobre un seguit d'equívocs que conté tot aquest afer, ja que crec que, desemascarant-los, puc contribuir a treure'n alguna lliçó positiva.

Un «cisma» entre cometes

El primer equívoc que cal denunciar és que, a desgrat que el desenllaç de la rebel·lió de Lefèbvre ha dut a la consumació d'un acte cismàtic, no es pot dir que s'hagi produït en l'Església catòlica un veritable cisma, en el sentit d'una separació de la comunió eclesial duta a terme per una Església local o per un conjunt d'Esglésies locals, que és com s'ha d'entendre la paraula «cisma» en sentit fort. El grup de seguidors de l'arquebisbe Lefèbvre no constitueix pas una comunitat eclesial completa, si els bisbes que han estat ordenats per ell no són, pròpiament, caps d'Esglésies locals (fins i tot es podria impugnar la validesa de la seva ordenació preguntant d'on han estat constituïts bisbes).

Com afirma la carta apostòlica «Ecclesia Dei» —publicada per Joan Pau II el 2 de juliol del 1988, arran de l'ordenació episcopal irregular celebrada per Lefèbvre—, «aquest acte ha estat en ell mateix una *desobediència* al Romà Pontífex en matèria gravíssima i de capital importància per a la unitat de l'Església». Aquesta desobediència ha estat castigada, tal com preveu el canón 1382 del Codi de Dret Canònic, amb la pena d'excomunió, pena que afecta monseyor Lefèbvre, els quatre preveres que van rebre l'ordenació de les seves mans i el bisbe brasiler Antonio de Castro Mayer, que hi va participar com a co-consagrant. El decret de la Congregació dels bisbes que va anunciar l'aplicació d'aquestes penes advertia els sacerdots i fidels que no s'adherissin a l'acció cismàtica de monseyor Lefèbvre, per tal de no incórrer en la mateixa sanció.

Crec que és important tenir en compte totes aquestes precisions jurídiques, a fi de situar el «cisma» de Lefèbvre en les seves veritables dimensions. A pesar de ser un fet molt greu, no s'ha de magnificar, com si es tractés d'una ruptura eclesial comparable a les grans escissions cismàtiques que hi ha hagut al llarg de la història de l'Església. Es tracta, en primer terme, d'un acte de desobediència que ha tingut com a conseqüència la fulminació d'unes penes canòniques per a unes persones determinades. Em sembla molt bé que ara la Santa Seu hagi previst unes accions destinades a evitar la propagació de l'actitud cismàtica de Lefèbvre —accions que van donant els seus fruits—, però no crec que sigui bo causar la impressió que es tracta del problema més gros que té plantejat l'Església: és un afer greu, certament, però, al capdavall, afecta un reduïdíssim nombre de persones.

Aquest ha estat un equivoc que el cas Lefèbvre arrossega des dels seus inicis mateixos: el fet d'aparèixer com un problema gravíssim, una qüestió de vida o mort per a l'Església, quan, en realitat, és, ni més ni menys, una qüestió personal del tossut Lefèbvre i del petit grup dels seus seguidors. Hi ha hagut, i hi ha, en l'Església postconciliar, altres problemes més greus i més extensos, que no han merescut ni l'audiència periodística ni l'atenció pastoral que els pertocava. Em limitaré a assenyalar el fenomen de les secularitzacions, que, com se sap —encara que els responsables de l'Església semblen ignorar-ho—, afecta més de noranta mil capellans. Què s'ha fet per estudiar les causes d'aquesta gravíssima qüestió? Quines mesures s'han pres per a pal·liar-ne els efectes? En què s'ha sentit interpel·lada l'Església jeràrquica per aquesta situació de desafecció col·lectiva?

Uns «tradicionalistes» que ignoren la Tradició

L'actitud de Lefèbvre i els seus seguidors s'acostuma a qualificar de «tradicionalista». Aquí hi ha un altre dels equivocs del cas Lefèbvrià, perquè resulta que aquests pretesos tradicionalistes no saben quina és la veritable Tradició. Ho diu Joan Pau II en la carta apostòlica esmentada: «L'arrel d'aquest acte cismàtic es pot trobar en una imperfecta i contradictòria noció de Tradició: imperfecta perquè no té prou en compte el caràcter viu de la Tradició que —com ensenya clarament el Concili Vaticà II— arrenca originàriament dels apòstols, progressa en l'Església amb l'assistència de l'Esperit Sant, “perquè creix la comprensió dels fets i de les paraules transmeses, tant per la contemplació i l'estudi dels creients, que mediten aquestes coses en el seu cor, com per la percepció íntima que experimenten de les coses espirituals, i també per la proclamació dels qui, amb la successió epis-

copal, reberen el carisma de la veritat'' (*Dei Verbum*, 8). Però és sobretot contradictòria una noció de Tradició que s'oposi al magisteri universal de l'Església, el qual correspon al bisbe de Roma i al col·legi dels bisbes. Ningú no pot romandre fidel a la Tradició si trenca els llaços i els vincles amb aquell a qui Crist mateix, en la persona de l'apòstol Pere, confià el ministeri de la unitat en la seva Església».

Un símptoma clar d'aquest fals concepte de Tradició que alimenten els lefèbvrians és la seva obstinada adhesió a la litúrgia pre-conciliar, entesa com a paradigma de la Tradició eclesial. Però en això s'equivoquen de mig a mig, perquè, ben mirat, el missal reformat pel Vaticà II és molt més «tradicional», en el sentit profund de la paraula, que no pas el missal de Pius V, el qual —no ho oblidem— també va ser fruit d'una reforma, la del Concili de Trento. Els catòlics de després del Vaticà II celebrem la litúrgia d'una manera més conforme a la Tradició de l'Església que no pas els catòlics d'abans del Vaticà II. És més «tradicional» usar la llengua del poble que mantenir un llenguatge esotèric; és més «tradicional» combregar amb totes dues espècies i rebre el cos de Crist a la mà, que combregar només amb el pa rebent-lo directament a la boca; és més «tradicional» la intervenció de diversos actors en la celebració litúrgica que no pas l'acaparament de funcions per part del celebrant. Qui se'n vulgui convèncer, que llegeixi un tractat litúrgic del segle III, redactat per Hipòlit de Roma i que porta precisament el títol de *La tradició apostòlica*. S'adonarà que, al capdavant, el que va fer el Concili Vaticà II va ser un esforç per retornar als orígens mateixos de la litúrgia i desempallegar-la de moltes de les excrescències que al llarg de la història l'havien anat desfigurant.

No és que trobi del tot malament que la Santa Seu concedeixi la utilització de la litúrgia pre-conciliar als lefèbvrians que manifestin el desig de no trencar amb l'Església —al cap i a la fi, el pluralisme litúrgic és bo—, però considero perillós que això es faci donant per suposat que el missal tridentí és més tradicional que l'actual. Que l'usin, si així ho desitgen, però que siguin conscients del pas enrera que això significa i de les inapreciables riqueses espirituals a què renuncien amb el seu refús del missal reformat.

Invocadors d'una llibertat que ells mateixos neguen

El refús que els lefèbvrians fan de la reforma litúrgica del Vaticà II és un aspecte —molt espectacular però secundari— del rebuig global que manifesten contra tot el que ha significat l'esmentat Concili en la renovació actual de l'Església, i, en especial, contra les seves grans orientacions: llibertat religiosa, ecumenisme, renovació de la catequesi

i de l'exegesi i la nova —però fermament ancorada en la Tradició— definició de l'Església com a poble de Déu.

Aquest refús, el fan en nom de la llibertat, constituint-se en una mena d'objectors de consciència» del Vaticà II, sense adonar-se que d'aquesta manera invoquen al seu favor el punt doctrinal del Concili —la llibertat religiosa i de consciència— que ells mateixos ataquen amb més aferrissament. Basant-se en el seu propi criteri, s'erigeixen en jutges de l'assemblea conciliar, màxima representació de l'autoritat doctrinal i disciplinar de l'Església, i gosen refusar-la, titllant-la d'herètica, de traïdora a la Tradició i d'encarnació de l'anticrist. Tot això ho fan invocant el dret a la mateixa llibertat que, quan és el Concili que la proclama, diuen que s'ha de condemnar: deu ser aquest l'equívoc més sorprenent de tot el cas Lefèbvrià.

Mireu amb quina autosuficiència proclama Lefèbvre, en una carta adreçada al papa el 2 de juny del 1988, la seva determinació d'ordenar bisbes pel seu compte: «Per tal de guardar intacta la fe del nostre baptisme ens vam haver d'oposar a l'esperit del Vaticà II i a les reformes que va inspirar. El fals ecumenisme, que es troba a l'origen de totes les innovacions del Concili, en la litúrgia, en les noves relacions de l'Església i del món, en la concepció de l'Església mateixa, condueix aquesta Església a la ruïna i els catòlics a l'apostasia. Radicalment oposats a aquesta destrucció de la nostra fe, i decidits a romandre en la doctrina i la disciplina tradicional de l'Església, especialment pel que fa a la formació sacerdotal i la vida religiosa, sentim la necessitat absoluta de tenir unes autoritats eclesiàstiques que connectin amb les nostres preocupacions i ens ajudin a defensar-nos contra l'esperit del Vaticà II i l'esperit d'Assís» (Lefèbvre al·ludeix a l'esperit que inspirà l'encontre interreligiós celebrat a Assís l'any 1986).

I mireu quins són els epítets que adreça a les autoritats romanes, en un escrit enviat als quatre preveres que havien de rebre l'ordenació episcopal de les seves mans (epítets que recorden curiosament els que Luter adreçava a la Roma del seu temps): «La càtedra de Perè i els llocs d'autoritat de Roma estan ocupats per anticristes. La corrupció de la santa missa ha comportat la corrupció del sacerdoti i la decadència universal de la fe en la divinitat de nostre Senyor Jesucrist. Déu ha suscitat la Fraternitat sacerdotal Sant Pius X per al manteniment i la perpetuïtat del seu sacrifici gloriós i expiatori en l'Església... Tot això ens ha valgut la persecució de la Roma anticrist. Aquesta Roma, modernista i liberal, prossegueix la seva obra destructora del Regne de Nostre Senyor, com ho proven Assís i la confirmació de les tesis liberals del Vaticà II sobre la llibertat religiosa; per això em veig obligat per la Providència divina a transmetre la gràcia de l'episcopat catòlic que jo he rebut, per tal que l'Església i el sacerdoti catòlic conti-

nuï'n subsistint per a la glòria de Déu i la salvació de les ànimes. Jo us conferiré aquesta gràcia, confiant que sens tardar la Seu de Roma serà ocupada per un successor de Pere perfectament catòlic, en les mans del qual pugueu dipositar la gràcia del vostre episcopat perquè la confirmi».

Acaparadors d'un patrimoni que no els pertany

D'aquesta manera els lefebvrians intenten presentar-se davant de l'Església i del món com uns paladins de la llibertat interior, com uns homes que són capaços de dissentir del criteri majoritari en virtut d'una pretesa fidelitat a uns criteris superiors, i amb això és possible que es congruï'n l'admiració i el respecte de molts entusiastes de l'esperit de llibertat. Una cosa semblant pot passar pel que fa a la defensa que instauren de determinats aspectes de la litúrgia pre-conciliar —concretament, el llatí i el cant gregorià—, que constitueixen, sens dubte, un venerable patrimoni religiós, artístic i cultural. Per molta gent, els lefebvrians són els únics defensors de valors tan entranyables de la litúrgia de l'Església.

Però es tracta també d'un equívoc, ja que —contra, potser, el que molts s'imaginen— la reforma conciliar de la litúrgia no va propugnar una desaparició del llatí ni del gregorià. El llatí continua essent la llengua oficial de l'Església d'Occident i és en aquest idioma que s'elaboren els llibres litúrgics que després es prenen com a model per a les adaptacions a les diverses llengües i cultures. I el cant gregorià, com afirma l'article núm. 116 de la Constitució conciliar sobre la litúrgia, «és el propi de la litúrgia romana, i, en igualtat de circumstàncies, se li ha de concedir el primer lloc en les accions litúrgiques». Considerar la utilització del gregorià com a signe evident d'integrisme i de conservadorisme és un error, en què segurament força cristians post-conciliaris han caigut, però que no és més que un error. El llatí, el cant gregorià, i altres aspectes de la litúrgia veritablement tradicionals, constitueixen un patrimoni de tota l'Església, i ha estat una llàstima que a molts llocs se'ls hagi bandejat amb tanta rapidesa.

Els catòlics postconciliaris hauríem de ser més conscients de l'immen valor d'aquest patrimoni i, sobretot, no hauríem de deixar que aparegués com una exclusiva dels qui s'oposen a la reforma de la litúrgia instaurada pel Vaticà II: ni la lletra ni l'esperit del Concili autoritzen aquest lamentable equívoc suscitat per la rebel·lió cismàtica de Lefebvre.

* * *

Hi ha segurament molts altres equívocs en tot l'afer lefèbvrià, perquè es tracta d'una qüestió complexa i plena de matisos. Els que he assenyalat poden donar pistes per a trobar solucions adequades al problema suscitat per l'actitud de l'arquebisbe integrista i dels seus seguidors. Em plau acabar aquestes reflexions amb l'al·lusió a un d'aquests altres equívocs, que oportunament posava en relleu Fèlix Martí en un article aparegut al diari «Avui» el dia 4 de juliol del 1988 i titulat «Les raons d'un cismàtic»: l'equívoc consisteix en el fet que «Lefèbvre i el Vaticà s'assemblen més del que manifesten les seves oposicions. Hi ha una concepció de la veritat massa rígida en les dues bandes de la polèmica. Hi ha una excessiva sensibilitat respecte a l'ordre institucional. Hi ha una coincident absència de bon humor... L'Església empetitida de Lefèbvre és com una caricatura grotesca de la mateixa Església catòlica i de les seves reticències a aplicar sense reserves la renovació decidida pel Vaticà II».

Per desfer d'una vegada aquest funest equívoc, caldria seguir el camí que assenyalava l'esmentat Fèlix Martí: «L'Església catòlica ha d'acceptar de debò el pluralisme cultural, ha de practicar al seu interior un exercici del poder de tipus democràtic, i ha de col·laborar amb totes les iniciatives favorables a l'alliberament dels homes i dels pobles. Lefèbvre ha decantat tota l'Església cap a una interpretació minimalista del Vaticà II. Se l'hauria de deixar en pau i que les seves opcions no bloquegin altres opcions. Que no hi hagi cismes ni condemnes mútues. En les seves opcions hi ha valors d'ordre estètic, intel·lectual i moral. En les altres opcions s'han de tenir a les lliures per a inventar noves aventures estètiques, ètiques i intel·lectuals al servei del missatge cristià».

OBRADOR

QUARESMA - PASQUA

SALVADOR BARDULET

Notes introductòries

El material que ara s'ofereix segueix la mateixa línia del que fou publicat al núm. 109 de la nostra revista. Parteix de la possibilitat de convocar la comunitat cristiana en un dia feiner de cadascuna de les setmanes de quaresma. Amb una temàtica extreta dels textos bíblics assignats a les misses quaresmals dels dies feiners s'intenta formar un tot des de la primera setmana fins a la Vetlla Pasqual.

Els objectius d'aquesta convocatòria extraordinària, pel que fa a les quatre primeres sessions, són: la pregària comunitària i la interrelació entre els membres de la comunitat tot compartint la fe. Per això, cadascuna d'aquestes quatre sessions és prevista en *dos temps*. El pri-

mer temps es faria per grups seguint l'esquema següent: *cant* d'ambientació; *lectura* reposada dels textos proposats, els quals són els mateixos que seran proclamats en el segon temps; *breu comentari* per a situar els textos; i, finalment, *treball* de les pautes proposades. El *segon temps*, el formaria la pregària comunitària pròpiament dita, tots junts, d'acord amb l'esquema que s'ofereix.

El temps destinat a cadascuna d'aquestes sessions no hauria de passar d'una hora i mitja. Als llocs on prefereixin de prescindir del treball de grups poden fer, després d'haver escoltat els textos bíblics, una lectura pausada de les pautes deixant uns silencis prudencials després de cada pregunta.

A la cinquena setmana, o bé als primers dies de la mateixa setmana santa, la comunitat és convocada a la celebració penitencial per a la qual es facilita també un esquema. Aquest plec es clou amb uns suggeriments per a la redacció d'un manifest pasqual, que serà proclamat a la Vetlla. Serà bo, doncs, que en el treball de grups es prengui nota de tot allò que pugui ser d'interès per a la confecció de l'esmentat manifest.

I SETMANA:

«HEM TRIAT LA VIDA, LA FELICITAT I LA LLIBERTAT»

Reunió de grups

Textos bíblics

— Del llibre del Deuteronomi

Moisés s'adreça al poble i li digué: «Avui et toca escollir entre la vida i la mort, la felicitat i la desgràcia... El cel i la terra són testimonis que avui et toca escollir entre la vida i la mort, entre la benedicció i la maledicció. Escull la vida per a tu i per a la teva descendència. Estima el Senyor, el teu Déu, obeeix-lo, sigues-li fidel, i en ell trobaràs la vida...» (30,15-20).

— Del llibre d'Isaïes

Ecolteu la paraula del Senyor! «Renteu-vos fins que quedeu nets. Traieu-me de davant els ulls tot el mal que feu. No perjudiqueu els altres, apreneu de fer-los bé. Sigueu justos, defenseu els oprimits, sosteniu la causa dels orfes i les reclamacions de les viudes. Després podreu discutir amb mi, diu el Senyor. Si els vostres pecats eren vermells com l'escarlata, quedaran blancs com la neu; si eren rojos com la porpra, es tornaran com la llana... (1,16-20)

El Senyor consola el seu poble i es compadeix dels afligits. Sió diu: «El Senyor m'ha abandonat, el meu Déu s'ha oblidat de mi.» ¿Creus que una mare s'oblidarà del nen que té al pit, i no s'apiadarà del fill de les seves entranyes? Però, ni que alguna se n'oblidés, jo no m'oblidaria mai de tu. (49,8-15)

El dejuni que jo aprecio, ¿us penseu que és posar-se de dol durant un dia, abaixar el cap com un jonc, i ajeure's en la cendra vestit de sac? ¿D'això en dieu un dejuni, un dia agradable al Senyor? L'únic dejuni que jo aprecio és aquest: deixa anar els qui has empresonat injustament, deslliga els qui tens sotmesos al jou, allibera els oprimits, fes a miques els jous de tota mena. Comparteix el teu pa amb els qui passen fam, acull a casa teva els pobres vagabunds, si algú no té roba, vesteix-lo; no els defugis, que són germans teus. Llavors esclatarà en la teva vida una llum com la del matí... (58,1-9)

— *De l'evangelí de sant Mateu*

... Jesús cridà els dotze i els digué: «Ja sabeu que, en totes les nacions, els governants disposen dels seus súbdits com si en fossin amos, i els grans personatges mantenen els altres sota el seu poder. Entre vosaltres no ha de ser així: qui vulgui ser important entre vosaltres ha de ser el vostre servidor, i qui vulgui ser el primer ha de ser el vostre esclau; com el Fill de l'home, que no ha vingut a fer-se servir, sinó a servir els altres, i a donar la seva vida com a preu de rescat per tots els homes. (20,25-28)

Pautes per al treball de grups

— Durant els anys que portem de vida ens ha vagat prou de valorar degudament la mateixa vida, la felicitat, la llibertat. Déu vol que visquem, que siguem feliços i que siguem lliures. Cal, però, que reorientem, a la llum de la Paraula de Déu, el nostre sentit de la vida, de la felicitat i de la llibertat. ¿Quins fets personals nostres o que es donen en l'ambient que ens envolta ens poden falsejar aquests valors o els camins que ens hi menen?

— Com puc mostrar, amb els meus actes personals o amb les accions del meu equip, que la nostra preocupació per la vida, la felicitat i la llibertat no se centra solament en la meua persona o família sinó que va molt més enllà?

— Què hi faltaria a la nostra comunitat cristiana perquè fos caixa de ressonància d'aquelles situacions o d'aquells sectors de la nostra societat en els quals la vida, la felicitat i la llibertat queden injustament limitades?

Pregària conjunta

- Cant: «Oh Déu, digneu-vos...» (MD 541)
- Proclamació dels textos bíblics anteriors
- Silenci
- Recitació del salm 104:

Beneïu el Senyor, ànima meva.
Senyor, Déu meu, que en sou, de gran.
Aneu vestit d'esplendor i de majestat,
us embolcalla la llum com un mantell...

*Beneeix el Senyor, ànima meva,
no t'oblidis mai dels seus favors»* (MD 236)

Assentàreu la terra sobre uns fonaments,
incommovibles per segles i segles.
La cobríreu amb el mantell dels oceans,
les aigües sepultaven les muntanyes...
De les fonts en feu brollar torrents,
que s'escolen entre les muntanyes;
s'hi abeuren els animals feréstecs,
els ases salvatges hi apaguen la set;
a les seves ribes nien els ocells,
refilen entre les branques.

Beneeix el Senyor, ànima meva...

Des del vostre palau regueu les muntanyes,
sacieu la terra de pluges del cel;
feu néixer l'herba per al bestiar
que treballa al servei de l'home.
I ell treu el pa de la terra,
i el vi que li alegra el cor,
l'oli que li ungeix el front
i el pa que li renova les forces...

Beneeix el Senyor, ànima meva...

La lluna que heu creat assenyala les festes,
el sol coneix el lloc on s'ha de pondre.
Quan esteneu la fosca es fa de nit
i ronden totes les bèsties de la selva;
els lleons rugeixen buscant la presa,
reclamant a Déu el seu menjar.
Quan feu sortir el sol es retiren
i s'ajacen als seus caus.

I l'home se'n va al seu treball,
a la seva tasca fins al vespre.
Que en són, de variades, Senyor, les vostres obres,
i totes les heu fetes amb saviesa.
La terra és plena de les vostres criatures...

Beneeix el Senyor, ànima meva...

Glòria al Senyor per sempre.
Que s'alegri el Senyor contemplant el que ha fet,
Ell que si mira la terra, la fa tremolar,
si toca les muntanyes, s'hi aixeca foc i fum.
Cantaré al Senyor tota la vida,
cantaré al meu Déu mentre sóc al món.
Que li sigui agradable aquest poema,
són per al Senyor aquests cants de goig.
Que desapareguin de la terra els injustos,
i no hi hagi més pecadors.

Beneeix el Senyor, ànima meva...

- Parenostre
- Benedicció i comiat.

II SETMANA: «HEM TRIAT DE VIURE ARA COM ESPEREM FER-HO EN LA PLENITUD DEL REGNE»

Reunió de grups

Textos bíblics

— Del llibre d'Isaïes

Diu el Senyor: «Creaté un cel nou i una terra nova. Ningú no es recordarà del passat, no tornarà a pensar-hi mai més. Tothom s'alegrarà de veure la nova creació i en faran festa per sempre, perquè la meua creació transformarà Jerusalem en alegria, i tot el meu poble, en festa... No s'hi sentiran mai més ni plors ni crits de dol. No hi haurà cap infant que visqui només uns dies, ni cap adult que no arribi a una edat avançada; els més joves moriran a cent anys, i si algú no hi arribava, seria tingut per maleït. Construiran cases noves i les habitaran, plantaran vinyes i en menjaran els fruits.» (65,17-21)

— De l'evangeli de sant Mateu

Jesús digué als seus deixebles: «Ja sabeu que, als antics, els van dir: estimeu els altres, però no els enemics. Doncs jo us dic: estimeu els

enemics, pregueu per aquells que us persegueixen. Així sereu fills del vostre Pare del cel; ell fa sortir el sol sobre bons i dolents, i fa ploure sobre justos i injustos... Sigueu bons del tot, com ho és el vostre Pare celestial.» (5,43-48)

Pere preguntà a Jesús: «Senyor, ¿quantes vegades hauré de perdonar al meu germà el mal que m'haurà fet? Set vegades?» Jesús li respon: «No et dic set vegades, sinó setanta vegades set...» (18,21-35)

... Després el Rei dirà als de la seva dreta: «Veniu, beneïts del meu Pare: preneu possessió del Regne que ell us tenia preparat des de la creació del món. Vosaltres, quan jo tenia fam, em donàreu menjar, quan tenia set, em donàreu beure, quan era foraster, em vau acollir, quan em veïreu despullat, em vau vestir, quan estava malalt, em vau visitar, quan era a la presó, vinguéreu a veure'm.»... (25,31-46)

Pautes per al treball de grups

— Personalment, en el nostre equip, en la nostra comunitat cristiana, ¿quins fets o actituds desdiuen de qui està convençut que la vida d'ara ha de ser un tast del cel nou i de la terra nova?

— Convençuts com estem de la conversió personal i col·lectiva, ¿quins mitjans ens ajudaran a aconseguir-la?

— ¿Quines activitats s'haurien de promoure o d'intensificar a l'interior o més enllà de la nostra comunitat cristiana, per tal d'obrir nous horitzons a la il·lusió i a l'esperança?

Pregària conjunta

- Cant: «Déu meu, quina joia!...» (MD 68)
- Proclamació dels textos bíblics anteriors
- Silenci
- Recitació del salm 118:

Enaltiu el Senyor. Que n'és, de bo,
perdura eternament el seu amor.
Que respongui la casa d'Israel:
perdura eternament el seu amor.
Que respongui la casa d'Aaron:
perdura eternament el seu amor.
Que responguin els qui veneren el Senyor:
perdura eternament el seu amor.

*Que el vostre amor, Senyor, no ens deixi mai:
aquesta és l'esperança que posem en vós. (MD 233)*

Enmig del perill vaig clamar al Senyor,
i em va escoltar i me'n va treure.
Tinc el Senyor a favor, res no em fa por,
els homes, què em poden fer?
Tinc el Senyor a favor, ell em defensa,
veuré caure els enemics.
Més val emparar-se en el Senyor
que posar confiança en els homes.
Més val emparar-se en el Senyor
que fiar-se dels poderosos

Que el vostre amor, Senyor, no ens deixi mai...

Escolteu, crits de festa i de victòria
al campament dels justos:
la dreta del Senyor fa proeses,
la dreta del Senyor em glorifica,
la dreta del Senyor fa proeses...

Que el vostre amor, Senyor, no ens deixi mai...

Beneït el qui ve en nom del Senyor.
Us beneïm des de la casa del Senyor.
El Senyor és Déu: que ell ens il·lumini.
Porteu els rams, ordeneu la processó,
fins a les vores de l'altar.
Vós sou el meu Déu, us dono gràcies,
us exalço, Déu meu!
Enaltiu el Senyor. Que n'és de bo,
perdura eternament el seu amor.

Que el vostre amor, Senyor, no ens deixi mai...

- Parenostre
- Benedicció i comiat.

III SETMANA:

«HEM TRIAT DE FIAR-NOS DE DÉU, EL NOSTRE PARE»

Reunió de grups

Textos bíblics

— *Del llibre d'Isaïes*

Diu el Senyor: «Així com la pluja i la neu cauen del cel i no hi torren, sinó que amaren la terra, la fecunden i la fan germinar, fins que

dóna el gra per a la sembra i el pa per a menjar, així serà la paraula que surt dels meus llavis: no tornarà infecunda, sense haver fet el que jo volia i haver complert la missió que jo li havia confiat.» (55,10-11)

— *De l'evangeli de sant Mateu*

Jesús digué als seus deixebles: «...Si a algun de vosaltres el fill li demana pa, qui hi haurà que li doni una pedra? O bé si li demana un peix, qui hi haurà que li doni una serp? Penseu, doncs, que si vosaltres, que sou dolents, sabeu donar coses bones als vostres fills, molt més el vostre Pare del cel donarà coses bones als qui les hi demanen. Feu als altres tot allò que voleu que ells us facin. Això és el que manen els llibres de la Llei i dels Profetes.» (7,7-12)

— *De l'evangeli de sant Lluc*

Jesús digué als seus deixebles: «Sigueu compassius com ho és el vostre Pare. No judiqueu, i Déu no us judicarà. No condemneu, i Déu no us condemnarà. Absoleu, i Déu us absoldrà. Doneu, i Déu us donarà. Us abocarà a la falda una bona mesura, atapeïda, sacsejada i curulla fins a vessar. Déu us farà la mesura que vosaltres haureu fet.» (6,36-38)

Pautes per al treball de grups

Per a fiar-nos de Déu, el nostre Pare, és a dir, perquè el seu voler arribi a tots els racons de la nostra vida i per tal que sapiguem descobrir en els fets de la nostra existència les diferents crides i interpel·lacions que Déu ens fa, necessitem també uns espais de familiarització amb la seva Paraula, uns espais de pregària, de contemplació.

— Com preparem, vivim i païm la missa del diumenge?

— Quines estones dediquem, individualment o en família, a la lectura de la Paraula de Déu, a la pregària?

— Quins mitjans hauria de tenir en marxa la nostra comunitat cristiana que fossin una ajuda per a tots a conèixer la Paraula de Déu, a familiaritzar-nos-hi i a fer-ne element bàsic de pregària?

Pregària conjunta

- Cant: «Vós sou, Senyor, ma fortalesa...» (MD 17)
- Proclamació dels textos bíblics anteriors
- Silenci
- Recitació del salm 27:

El Senyor m'il·lumina i em salva,
qui em pot fer por?

El Senyor és el mur que protegeix la meva vida,
qui em pot esfereir?
Quan m'envesteixen homes malvats
per devorar les meves carns,
són ells, els enemics, els meus rivals,
els qui ensopeguen i cauen.
Ni que acampés contra mi tot un exèrcit,
el meu cor no temeria;
per més que em declaraessin la guerra,
jo em sentiria confiat.

El Senyor m'il·lumina i em salva. (MD 219)

Una cosa he demanat al Senyor,
i la desitjo amb tota l'ànima:
poder viure a la casa del Senyor
tots els dies de la vida,
per fruir-hi de l'estima del Senyor
i vetllar pel seu temple.
Ell m'amaga al seu costat,
en dies de desgràcia;
m'encobreix dintre el recer de casa seva,
m'encamina a la roca inaccessible.
Ara, doncs, s'aixeca el meu cap
sobre els enemics que m'envolten,
a casa d'ell ofereixo sacrificis,
ofereixo aclamacions,
himnes i càntics en honor del Senyor.

El Senyor m'il·lumina i em salva.

Escolteu el meu clam, Senyor,
compadiu-vos de mi, responeu-me.
De part vostra, el cor em diu:
busca la meva presència!
Arribar davant vostre és el que vull;
Senyor, no us amagueu.

El Senyor m'il·lumina i em salva.

No sigueu sever fins a rebutjar el vostre servent,
vós que sou el meu ajut.
No em deixeu abandonat,
Déu meu, Salvador meu.
Si mai m'abandonessin pare i mare,
el Senyor em recolliria.

El Senyor m'il·lumina i em salva.

Ensenyeu-me, Senyor, la vostra ruta,
conduïu-me per camins planers.

Penseu que tinc enemics:

no em deixeu a mercè d'ells.

Es presenten falsos testimonis
urgint la meva condemna.

El Senyor m'il·lumina i em salva.

N'estic cert, fruité en aquesta vida
de la bondat que em té el Senyor.

Espera en el Senyor! Sigues valent!

Que el teu cor no defalleixi!

Espera en el Senyor!

El Senyor m'il·lumina i em salva.

- Parenostre
- Benedicció i comiat.

IV SETMANA:

«HEM TRIAT DE REFER EL NOSTRE CAMÍ»

Reunió de grups

Textos bíblics

— Del llibre d'Ezequiel

El Senyor diu: «Si el pecador es converteix, si no torna més a pecar, guarda els meus preceptes i obra amb justícia i bondat, viurà i se salvarà de la mort. No li tindrè en compte cap de les seves faltes, sinó el bé que ha fet, i viurà. ¿Us penseu que jo desitjo la mort del pecador? Diu l'oracle del Senyor: el meu desig és que abandoni els mals camins i visqui...» (18,21-28)

— Del llibre de Daniel

Azaries, dret enmig del foc, es posà a pregar dient: «Senyor, per amor del vostre nom, no ens abandoneu per sempre, no trenqueu la vostra aliança, no ens retireu els vostres favors... Accepteu el nostre cor penedit i el nostre esperit humiliat com si us oferíssim moltons i vedells i milers d'anyells grassos. Que aquest sigui avui el nostre sacrifici, agradable a la vostra presència, ja que els qui confien en vós no tindran mai un desengany. Ara, Senyor, nosaltres us seguim amb tot el cor, us venerem i busquem el vostre favor. No ens defraudeu.

Per la vostra paciència i el vostre amor, sigueu bondadós amb nosaltres. Vós que obreu tants prodigis, salveu-nos, i gloriïqueu així el vostre nom.» (3,34-43)

— *Del llibre d'Isaïes*

Diu el Senyor: «T'he escoltat a l'hora favorable, t'he ajudat el dia de la salvació; jo que t'he creat et destino a ser aliança del poble, a restaurar el país, a donar possessió d'heretats devastades, a dir als empresonats: «Veniu a fora», i als qui viuen a la fosca: «Sortiu a la llum». Pasturaran pels camins, trobaran prats a tots els rasos, no passaran fam ni set, no estaran exposats a la calor ni al sol, perquè els guiarà el qui se'n compadeix i els conduirà a les fonts on neix l'aigua... El Senyor consola el seu poble i es compadeix dels afligits. «Sió diu: El Senyor m'ha abandonat, el meu Déu s'ha oblidat de mi.» ¿Creus que una mare s'oblidarà del nen que té al pit, i no s'apiadarà del fill de les seves entranyes? Però, ni que alguna se n'oblidés, jo no m'oblidaria mai de tu. (49,8-15)

Pautes per al treball de grups

Tenim possibilitats de refer el nostre camí perquè Déu vol perdonar-nos. Aquest perdó de Déu es el que palparem i celebrarem la setmana que ve a través del signe sacramental de la reconciliació. Quedem-nos, avui, a concretar com refer el nostre camí.

— Preguntem-nos, doncs, de què ens hem de convertir? (potser aniria bé que el petit grup fes uns moments de silenci per a respectar millor l'àmbit personal).

— Quin gest penso fer com a signe extern de la meva conversió?

— De què s'hauria de convertir la nostra comunitat cristiana? Quin gest comunitari es podria proposar com a signe extern de la seva conversió i de la seva joia pasqual?

Pregària conjunta

- Cant: «Senyor, no ens deixis, t'ho demanem...» (MD 551)
- Proclamació dels textos bíblics anteriors
- Silenci
- Recitació del salm 32:

Feliç el qui ha estat absolt de la falta
i ha vist sepultat el seu pecat.

Feliç l'home a qui el Senyor no té en compte la culpa,
i dintre seu ja no manté l'engany.

Compadiu-vos de mi, Déu meu, vós que estimeu tant (MD 277)

Mentre callava la culpa, era esgotador el meu clam,
se'm consumien les forces;
dia i nit la vostra mà pesava damunt meu,
es fonia el meu vigor com en les secades d'estiu.

Compadiu-vos de mi, Déu meu...

M'he decidit a reconèixer la falta,
no us he amagat més el meu pecat.
Tan bon punt m'ho he proposat, Senyor,
m'heu perdonat la culpa comesa.

Compadiu-vos de mi, Déu meu...

...En vós he trobat el meu recer,
vós em guardeu del perill.
Tothom celebra al voltant meu
el goig de veure'm lliure.

Compadiu-vos de mi, Déu meu...

Em dieu: Jo mateix t'Instruiré,
t'ensenyaré el camí que has de seguir,
seré el teu conseller
i els meus ulls vetllaran sobre tu...

Compadiu-vos de mi, Déu meu...

- Parenostre
- Benedicció i comiat.

V SETMANA: «HEM TRIAT D'ACOLLIR I DE CELEBRAR EL PERDÓ I LA SALVACIÓ DE DÉU»

Celebració del perdó

- Cant: «Oh Déu, digneu-vos...» (MD 541)
- Salutació:

Que la gràcia i la pau de Déu, el nostre Pare, i de Jesucrist, que ens estima i ens allibera dels nostres pecats amb la seva sang, siguin amb tots vosaltres.

Som ja molt a prop de la Pasqua. La Pasqua és la font de la nostra vida, de la nostra felicitat i de la nostra llibertat. Durant aquests diu-

menges de quaresma hem pogut adonar-nos que no sempre podem de l'aigua del Crist vivent ni seguim els seus camins. També durant aquestes setmanes, molts de nosaltres ens hem aplegat per a dedicar més estona a escoltar la Paraula de Déu i a la pregària. I ens hem sentit empesos a refer el nostre camí i a refrescar la nostra decisió per Jesucrist i pel seu missatge del Regne de Déu. Per això ara volem acollir, agraïts, el perdó de Déu, el nostre Pare.

- Oració

Preguem: Pare entranyable, Déu que no deixeu mai de consolar-nos, vós heu dit que no voleu la mort, sinó la conversió dels pecadors. Ajudeu el vostre poble perquè retorni a vós i visqui. Feu que, escoltant la vostra paraula, confessem els nostres pecats, us donem gràcies pel perdó rebut, ens mantinguem en la veritat i en l'amor i creixem del tot en Crist el vostre Fill. Que viu i regna pels segles dels segles.

- Primera lectura: Deut. 30,15-20 (dijous després de Cendra)

- Cant: «Que el vostre amor, Senyor, no ens deixi mai...» (MD 233) (alternant amb la recitació del salm que hi ha després de la mateixa lectura).

- • Evangeli: Lluc, 6,36-38 (dilluns de la segona setmana de quaresma)

- Homilia

- Examen (per part d'alguns assistents a les trobades de les setmanes anteriors es pot presentar un resum d'elements de conversió que hauran sortit al treball de grups).

- Reconciliació

Confessem els nostres pecats, preguem els uns pels altres i Déu ens salvarà.

«Jo confesso a Déu...»

- Hem estat molt egoistes, Senyor.

Compadiu-vos de mi, Déu meu, vós que estimeu tant (MD 277)

- Hem falsejat els camins que menen a la felicitat.

Compadiu-vos de mi, Déu meu...

- Hem falsejat els camins que menen a la llibertat.

Compadiu-vos de mi, Déu meu...

- Pensàvem trobar la llibertat, i hem quedat atrapats en l'esclavatge.

Compadiu-vos de mi, Déu meu...

- Ens destorba saber de sectors del nostre món que no poden viure amb dignitat.

Compadiu-vos de mi, Déu meu...

- Ens és més còmode de confiar en nosaltres mateixos que no pas en la vostra Paraula.

- *Compadiu-vos de mi, Déu meu...*

- No trobem temps per a familiaritzar-nos amb la vostra Paraula.
Compadiu-vos de mi, Déu meu...
- Ens deixem aclaparar massa per la desesperança.
Compadiu-vos de mi, Déu meu...
- Ens falta il·lusió en el cel nou i en la terra nova.
Compadiu-vos de mi, Déu meu...
- Volem refer el nostre camí, Senyor.
Compadiu-vos de mi, Déu meu...
- Estem penedits del nostre pecat, Senyor.
Compadiu-vos de mi, Déu meu...
- Volem celebrar joiosament la vostra Pasqua, Senyor...
Compadiu-vos de mi, Déu meu...

Preguem Déu, el nostre Pare, amb les mateixes paraules que Jesu-crist ens ensenyà, perquè perdoni els nostres pecats i ens alliberi de qualsevol mal.

«*Parenostre...*»

- Confessió dels pecats i signe del perdó (seguint el costum de cada lloc)
- Cant d'acció de gràcies: «Tots els homes de la terra...» (MD 65)
- Oració

Preguem: Oh Déu, que per la vostra gràcia, de pecadors ens feu justos, i, de la tristesa del pecat, ens feu passar a l'alegria de la reconciliació; concediu als qui ja són justos per la fe la fortalesa de perseverar. Per Crist Senyor nostre.

- Benedicció i comiat.

SUGGERIMENTS PER A UN MANIFEST PASQUAL

L'última pauta proposada en cadascun dels treballs de grups fa referència a tota la comunitat cristiana: mancances, projectes, gestos significatius... Si a cadascun dels grups que s'han format, algú ha pres nota d'allò que sortia, serà fàcil de procedir a la redacció d'un manifest, el qual pot ser un recordatori de la Pasqua d'aquest any i dels passos concrets que, comunitàriament, s'han volgut donar.

A la Vetlla Pasqual, acabada la renovació de les promeses del baptisme i abans de l'aspersió, es pot fer una lectura solemne del manifest. I si tan rodó ha quedat, es pot repartir a tots els assistents.

CELEBRACIÓ DOMINICAL SENSE PREVERE

SALVADOR BARDULET

L'acollida

- Cant
- *En el nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant.* R/ Amén.
- *Que Déu, el nostre Pare, i Jesucrist, el Senyor, ens donin la gràcia i la pau.* R/ Amén.
- Paraules de salutació.
- Preparació penitencial:
Reconeguem-nos, ara, pecadors, tot dient: Jo confesso a Déu...
O bé, es poden fer les tres invocacions amb les respostes corresponents.
Que Déu omnipotent s'apiadi de nosaltres, ens perdoni els pecats i ens dugui a la vida eterna. R/ Amén.
- Si s'escau al temps litúrgic, es resa o es canta el Glòria a Déu...
- Pregària del diumenge corresponent.

La paraula

- Primera lectura
- Salm responsorial (amb cant o sense)
- Segona lectura
- Cant de l'al·leluia
- Evangeli
- Lectura de l'homília, explicació de les lectures o silenci
- Professió de fe
- Pregària universal.

La comunió

- Acabada la pregària universal, el qui mena la celebració portarà el pa consagrat damunt l'altar
- Pregària d'acció de gràcies:
Us donem gràcies, Déu, Pare nostre, per Jesucrist, el vostre Fill, el pa de la vida.
R/ Glòria a Vós per tots els segles.

Vós ens heu preparat l'aliment espiritual —el cos de Crist— que ens dona la vida eterna.

R/ Glòria a Vós per tots els segles.

Aquest pa de l'eucaristia que ara compartirem ha estat fet amb molts grans de blat. Que també nosaltres formem un sol poble, congregats per la fe i per l'amor.

R/ Glòria a Vós per tots els segles.

Us donem gràcies, Déu i Pare nostre, per Jesucrist, el vostre Fill, el qui és, el qui ve, el qui vindrà.

R/ Glòria a Vós per tots els segles.

En lloc d'aquesta pregària es pot recitar o cantar un salm (per exemple: 99, 112, 117, 135, 147, 150), un himne o un càntic.

- *Acabem la nostra pregària amb l'oració que el mateix Crist ens ensenyà: Parnostre...*

- Ritu de la pau:

Senyor nostre Jesucrist, que diguéreu als apòstols: us deixo la pau, us dono la meua pau, no mireu els nostres pecats, sinó la fe de l'Església, i doneu-li aquella pau i aquella unitat que vós vau demanar. Vós que viviu i regneu pels segles dels segles. R/ Amén.

Donem-nos la pau.

Mireu l'anyell de Déu, mireu el qui lleva el pecat del món. Feliços els convidats a la seva taula.

Senyor, no sóc digne...

- Cant de comunió.
- Silenci.

El comiat

- Pregària de conclusió, del diumenge corresponent
- Avisos
- *Que ens beneeixi i ens guardi Déu totpoderós, Pare, Fill i Esperit Sant. R/ Amén.*
- *Anem-nos-en en pau. R/ Donem gràcies a Déu.*

Per a la confecció d'aquest esquema ens hem servit del següent material: *Celebraciones dominicales y festivas en ausencia de sacerdote* del Secretariado Nacional de Liturgia, Madrid, 1980; *Les celebracions dominicals en absència de prevere*, Directori de la Congregació per al culte diví, 1988 (Documents d'Església, n. 485); i les fitxes *Formació d'Animadors de celebracions litúrgiques*, Bisbat de Girona, 1982. El lector podrà trobar en els documents citats elements d'ampliació de l'esquema que s'ofereix, així com també abundant material doctrinal sobre la comunitat cristiana i sobre la seva assemblea dominical.

QUATRE VENTS

CRÒNICA DE MALLORCA

Beat Juníper Serra!

La darrera crònica, al núm. 108 de QUADERNS, la cloïa amb la perspectiva d'aquesta beatificació, una fita gloriosa certament per a la nostra Església. La diada arribà i el 25 de setembre proppassat molts de mallorquins, encapçalats pel bisbe Teodor, tingueren el goig de veure i sentir com el papa declarava beat el nostre franciscà de Petra, el P. Juníper Serra.

El diumenge dia 9 d'octubre començaren a la seu les festes d'ac-

ció de gràcies per la beatificació i durant tota la setmana a Petra, en el convent dels framenors i a la parròquia, prosseguiren gojosament les festes.

No tot, però, varen ser goigs i festes. Segons la meua opinió hi ha hagut dos punts que han obscurit aquesta celebració: primer, una mala planificació pastoral i cultural d'aquest esdeveniment, que hauria estat ocasió immillorable per donar a conèixer la veritadera personalitat del nou beat, que per damunt de tot era un sant

missioner; i l'orquestració, per part dels mitjans d'informació, d'una campanya difamatòria i calumniosa contra el P. Juníper com a opressor dels indis.

L'organització dels viatges a Roma va ser ben magra des del punt de vista religiós. Els mallorquins no hi anaren units i informats adequadament sobre la figura del nou beat, sinó com a comparses i víctimes de la voracitat propagandística de les agències de viatges. Els mitjans de comunicació social: premsa, ràdio, TV, de Mallorca i fora de Mallorca, han ofert una visió no gaire feliç i de vegades infeliç del tot sobre la personalitat del P. Serra. Alguns botons de mostra. La primera plana del «Diario de Mallorca» (antigament el diari catòlic de l'illa) del mateix dia 25 de setembre no publicava a la primera plana cap il·lustració sobre el P. Juníper sinó una breu nota que remetia a les pàgines 12 i 13 (les fotos es reservaven per al ministre Solchaga i per a la cursa de Ben Johnson!). La plana 12 duia aquest títol: «Cuando los indios se iban al monte por motivos libidinosos les daban latigazos». A dalt de tot el periodista afirmava que el P. Serra ni era el sant evangelitzador de Califòrnia ni el maltractador dels indis no evangelitzables. La il·lustració: els reis d'Espanya amb un factòtum del juniperisme de viatges a Califòrnia i oficialismes desorientadors. Sobren altres comentaris. Ràdio popular transmeté la beatificació

des de Roma: ho va fer Paloma Gómez Borrero en castellà (per què es féu en castellà si la transmissió era just per a Mallorca?), que va dir una sèrie de ximpleses, entre les quals destaquen el comentari sobre un paràgraf que el papa digué en mallorquí referint-se al nou beat, en què la locutora donava per suposat que la «llengua mallorquina» no era català i que el papa mai no havia parlat en català («por no ser una lengua de ámbito nacional»). El programa de TVE regional a Balears de dia 12 d'octubre també va ser magre del tot: folklore, inexactituds a balquena, silenciament de la celebració de tot Mallorca a la seu. El programa «Últimas preguntas» de José Maria Javierre (17 d'octubre a TVE 2) tampoc no assolí l'altura de la bona informació desitjada, no donà resposta als punts conflictius i va ser d'un espanyolisme barroer i despistat.

Mancà en tot un plantejament cultural, en l'ampli sentit de la paraula, que l'Església de Mallorca hauria d'haver fet seriosament. No ha arribat cap biografia popular del P. Serra a les mans del poble, i per això aquest continua desinformat i despistat per una imatge que del «civilizador español» li ha presentat la parafernàlia de festes amb personalitats polítiques ianquis i espanyoles, i autonòmiques també, com si el P. Juníper més que un franciscà que va donar la pròpia persona per la predicació de l'Evangelí, haguera estat un personatge polític, crea-

dor enginyós de la Califòrnia de Hollywood, els gratacels i els ponts penjants de San Francisco.

Hi hagué després la nota amarga, tan esvouada per la premsa i la Ràdio nacional en concret, de la calúmnia al P. Serra com a opressor dels indis. Aquesta llegenda negra l'han difosa darrerament els grups dels indis marginats de Califòrnia i dels USA, que comprensiblement estan en contra de tot fet colonitzador. Aquí, però, cal fer una sèrie de puntualitzacions. Els vertaders autors del genocidi dels indis californians foren primerament els qui assaltaren i saquejaren les Missions junipe-rianes després de la independència de Mèxic, i més endavant els ianquis, els quals els han confinat a les reserves. El P. Serra va ser un autèntic defensor i explicitador dels drets dels indis, els va protegir eficaçment contra els atropells dels militars espanyols, davant aquests va implorar clemència pels qui havien assassinat frares companys seus i demanà que, si ell mateix moria a mans dels indis, ningú mai no en prengué represàlies, ja que estava ben disposat a donar la vida. Qui escriu, des de la primera plana del «Diario de Mallorca» també, encara que sigui capellà progre, que el que va fer Juníper Serra fou un atropell intolerable és simplement un altre desinformat o un malintencionat. El pitjor, però, és que després no es faci una rèplica contundent de part dels qui són els responsables d'organitzar, a Mallorca, les festes de la beatificació.

Aquesta desorganització tan lamentable, jo crec que s'ha d'endossar principalment a la desconexió entre els qui havien d'impulsar tot el que es referia a la beatificació, a Mallorca. Els frares menors, en primer lloc, només tenen una casa amb un sol membre sacerdot a Mallorca, a Petra en concret. El Provincial resideix a València i d'allà poca cosa es va rebre si no és una estàtua del P. Serra, que diuen que s'assembla a una falla. Aquí els franciscans són del Tercer Orde Regular. No s'han mogut gens: això que ells són els hereus de la gran tradició franciscana mallorquina, de la qual és un dels majors exponents el P. Juníper, i ells foren els qui antany més havien promogut la figura del nou beat i ara habiten el convent on aquest va estudiar i va ensenyar i des d'on saltà cap al Nou Món. Ja sabem que les autoritats van a figurar i guanyar vots, que les agències de viatges van darrera els doblers i que ja històricament el P. Serra ha estat presa cobejada de polítics i entusiastes de la «Hispanidad». Finalment cal reconèixer que pel que fa a l'organització i al plantejament el bisbat no s'hi ha lluit gaire.

Final: que el nostre poble continua desconeixent el P. Serra; que la seva figura, gegantina sens dubte per la seva tasca evangelitzadora, ha estat malmesa i mалаurada-ment confinada —aquesta és una de les impressions de les festes— a la seva vila nadiua, mentre Ma-

llorca continuava ignorant el qui certament és una de les glòries majors de la nostra Església i del nostre poble.

Nou bisbe d'Eivissa

Després de mes d'un any d'haver vacat el bisbat d'Eivissa, dia 8 de juliol ens va sorprendre el nomenament d'un altre valencià, el prevere Manuel Ureña Pastor, per ocupar la seu germana. És doctor en filosofia, professor a la Facultat de València, rector d'un col·legi major, ficat, doncs, en els medis universitaris.

Dia 11 de setembre va ser ordenat a Eivissa pel nunci del papa, que concelebrà amb el cardenal Suquía, l'arquebisbe de València, els altres dos bisbes de les Illes i altres bisbes convidats. Hi anà una gentada de València que al final va entonar clamorosament l'himne a la Mare de Déu dels Desemparats.

La nostra llengua tingué un petit racó a la litúrgia de l'ordenació: dues lectures bíbliques, la petició de l'ordenació, i un fragment de l'al·locució del nou bisbe.

Esperem que el nou pastor de l'Església germana vulgui promoure les relacions fraterne entre les tres diòcesis de les Illes.

750è. aniversari del Bisbat de Mallorca

Dia 2 d'octubre, en què se celebra la solemnitat de la Dedic-

ció de la seu, hi hagué una celebració extraordinària a la nostra església-mare amb motiu dels set segles i mig del bisbat de Mallorca, del IV centenari de l'acabament de les obres de la seu i de la clausura de l'any maria.

La missa fou concelebrada pel nostre bisbe i els bisbes de Menorca i Eivissa, pel bisbe de Solsona i l'auxiliar de Barcelona que representaven la Província tarraconense i el cardenal Jubany, i pel bisbe dimissionari de Huamachuco.

Després de la concelebració, en què el bisbe pronuncià una llarga i suggerent homilia unint els tres motius de la festa, el representant del conseller de Cultura de la Generalitat, Mn. Antoni Pladevall, oferí a la seu i al poble de Mallorca la restauració del sepulcre del bisbe Ramon de Torrelles, primer bisbe de Mallorca (1238-1266). Aquest sepulcre a la capella del Corpus Christi de la seu és un joiell de l'art gòtic, que havia sofert destrosses per part de la bastida de l'antic monument del Dijous Sant que allà es plantava. El passat febrer el conseller de Cultura de la Generalitat, Joaquim Ferrer, acollí molt favorablement la petició del capítol catedral perquè el seu departament es fes càrrec de la restauració del sepulcre. Ha duit a terme la restauració un equip del servei de restauració de la Generalitat (amb seu a Sant Cugat), dirigit pel Sr. Josep M. Xarrié, integrat per Emili Julià, Antoni Cortada i Anna Carreras. Ha estat un bell gest que ha refermat

la germanor entre Mallorca i el Principat, que ens ve de les arrels: cal recordar que Ramon de Torrelles era català de naixement com també ho eren la majoria de clergues que aquí restauraren la nostra Església, que va ser constituïda en bisbat definitivament per la bul·la del papa Gregori IX «Licet secundum Apostolum» del 15 de juliol del 1237.

Vindrà a coronar aquesta col·laboració la miscel·lània que s'està preparant i que, si Déu vol, serà presentada a Mallorca el dia del beat Ramon Llull: «Set segles i mig de germanor. Esglésies de Mallorca i del Principat». S'hi publicaran col·laboracions d'investigadors i escriptors mallorquins i catalans que recorreran la història de les relacions entre les nostres diòcesis des de l'antigor fins a l'actualitat.

Convé fer notar que el VIIè. centenari de la restauració del bisbat de Mallorca no se celebrà per escaure's durant la guerra civil. Ara s'han pogut celebrar els 750 anys d'una data de tanta transcendència per a la comunitat cristiana a les Illes, pocs dies abans que se celebressin també els 750 anys de la conquesta de València. Dues fites que s'han d'inscriure certament en el mil·lenari de Catalunya.

De la vida diocesana

Els dies 4-8 de juliol un centenar de preveres ens reunirem al seminari nou per seguir el curs de

formació permanent, que enguany dirigí el prof. Manuel Ges-teira, que tractà de Cristologia.

Dia 9 de juliol conclogueren a Valldemossa els actes que s'han celebrat en commemoració del tercer centenari de l'ermità Joan de la Concepció Mir, el qual aplegà en una congregació els ermitans mallorquins. Record d'aquestes celebracions centenàries serà el llibre de Mn. Antoni Gili: «Ermitaños de Mallorca. Juan Mir y su obra», que ressegueix la història de l'eremitisme a la nostra illa, que es pot gloriar d'haver mantingut ininterrompuda una tradició de vida de pregària en la solitud, que arranca del mateix Ramon Llull. Hem de lamentar que el llibre s'hagi publicat en castellà, per imposició dels ermitans. Sabeu que són de lletruts!

Un grup de capellans i seglars, sota la guia de l'estol Vidauba i capitanejats per Mn. Manuel Bauçà, férem un recorregut pel romànic català. Fórem molt ben acompanyats en el Seminari de Solsona pel bisbe Moncadas. Va ser un viatge molt reeixit en tots els aspectes.

Per l'agost rebérem les males noves de nous enfrontaments sagnants al Burundi, on ja havia retornat un missioner nostre, Mn. Jaume Mas. Sembla que tals episodis no afecten gaire la zona on s'han d'instal·lar els mallorquins. De fet un altre ja ha partit el 23 de setembre, Mn. Bartomeu Barceló, i un altre ja està disposat a anar-hi també dins uns mesos, Mn. Julià Cifre.

Una altra mala nova del mes d'agost va ser la que publicaren els diaris sobre el percentatge de catalanoparlants a les Illes. El baix percentatge de joves que només parlen català habitualment a Ciutat és inquietant: el 40 %. És un crit d'atenció molt fort a la normalització lingüística que no arriba a trobar vies de progrés en aquest país.

Dia 16 de setembre es féu la presentació primera a Ciutat del *Diccionari català de l'Alguer*, de Mn. Josep Sanna. La féu a la Casa de Cultura un grup d'algueresos que vingueren per agermanar la seva ciutat amb la nostra. Responia a les visites que també mallorquins hem realitzat a aquesta entranyable ciutat sarda. A Lluc oïren missa el diumenge dia 18 i hi escoltaren el cant de la Sibil·la, el cant nadalenc tradicional que just es conserva ara a la catedral de l'Alguer i a les esglésies de Mallorca. Cal esmentar aquí el suport que els capellans algueresos han donat i continuen donant a la nostra llengua, del qual és exponent l'obra de Mn. Sanna i la missa que cada diumenge se celebra en català a Sant Francesc d'Alguer.

Pel setembre hi ha hagut eleccions d'arxiprests, que són també membres del Consell presbiteral.

Una carta dels vicaris episcopals encoratjava unes eleccions que tanmateix no atreuen gaire l'entusiasme del clergat, ja que la funció de l'arxiprest no és gens aclarida fàcticament.

El dissabte dia 1 d'octubre se celebrà l'Assemblea diocesana. A Sant Josep Obrer s'hi reuniren 600 persones per revisar els objectius del trienni 86-89: missió dels laics, i evangelització i obertura al món. Les intervencions de Mn. Joan Bauzà, Mn. Joan Darder, del vicari general Mn. Joan Bestard, i del bisbe a l'homilia convidaren a prosseguir la tasca i assenyalaren buits i metes a assolir.

En la crònica passada em vaig oblidar de fer-vos compartir el goig per un nou prevere, Marià Gastalver, que fou ordenat dia 11 de maig. Hi ha hagut tres ordenacions més aquesta primavera-estiu: un franciscà, Joan Vidal, un missioner dels Sagrats Cors, Miquel Mascaró, un jesuïta i un teatí, tots mallorquins encara que els dos darrers no se'n recordaren gaire en triar la llengua de l'ordenació.

També convida a l'esperança l'ingrés d'onze seminaristes en el Seminari Major aquest octubre.

Pere Llabrés

CRÒNICA DE TARRAGONA

Delegació de joves: un espai ample

Cada cop des de la delegació de joves de l'arquebisbat es va ampliant més l'oferta de pastoral: fa anys es treballa a les parròquies des de la confirmació; després, des de «postconfirmació»; més tard, s'ha insistit en la «pastoral de conjunt» des de l'arxiprestat. De manera simultània s'ha treballat dintre els moviments especialitzats: MUEC, JARC i JOC. Paral·lelament hi ha les realitats d'Hora-3 i l'Escoltisme. També s'han de tenir en compte moviments d'espiritualitats específiques d'ordes religiosos com: el Moviment Teresià adult (de les Teresianes del P. Enric Ossó) o les Joventuts Vicencianes. Hi hem d'afegir altres realitats més esporàdiques, com les Trobades de Taizé, que aglutinen també un nombre de joves.

Amb tot aquest ventall (formació, espiritualitat i acció) els joves creients tenen possibilitats de creixement. Per altra part, els «allunyats» també poden tenir algú que els faci propera la Bona Nova.

La panoràmica no és descoratjadora, però no podem ser excessivament optimistes. Els joves que formen part d'algun moviment o es «mouen» en l'àmbit parroquial i eclesial són pocs. A més, molts

d'aquests joves encara no són «evangelitzadors d'altres joves», com proposa l'*Evangelii nuntiandi*, de Pau VIè, i repeteix l'arquebisbe Ramon a la carta pastoral *Evangelització i home d'avui*, perquè els manca formació, espiritualitat, coratge i suport dels adults de la comunitat. Allò que l'estructura ofereix sobre el paper s'ha de visualitzar mitjançant catequistes, formadors, animadors, consiliaris i iniciadors que facin vàlid el projecte.

Un altre camp que s'ha encetat recentment és el de la *pastoral universitària*, que és independent del MUEC, però que compta alhora amb els militants estudiants. Aquest departament intenta crear un espai adequat perquè els estudiants de COU rebin informació sobre carreres i sortides professionals, i sobre residències i llocs d'acolliment, si realitzen els estudis a Barcelona o a Lleida. Aquest servei d'informació tindrà la seva seu al c. de Méndez Núñez 14, 2n., de Tarragona. Sobretot es vol treballar de cara a un diàleg serè i profund entre fe i cultura.

La pastoral universitària es posà en marxa el mes de maig, amb una convocatòria per a estudiants universitaris i professors creients, als quals costa de manifestar-se com

a tals a la universitat fins i tot més que als estudiants.

Pel novembre, després d'una intervenció de Miquel Barbarà sobre la realitat eclesial en el món de la universitat, s'insistí que cal buscar d'una manera pacient i amb rigor allò que en el fonament pot unir i establir un diàleg entre la ciència i les altres matèries.

L'operativitat de la pastoral universitària serà aprofundida mitjançant quatre conferències: «Fe i cultura, un debat viu», per Josep M. Rovira Belloso; «Desafiaments de la cultura contemporània a la consciència creient», per Fèlix Martí; «Església, com hi has de ser?», per Llum Delàs; i «Quina és la fe que jo he de transmetre», per Josep Gil. Les conferències es faran els dissabtes al matí a l'Institut de Teologia de Tarragona.

Un grup d'estudiants i professors estaran disponibles per a un servei d'orientació a escoles i instituts sobre qüestions acadèmiques i de reflexió creient. La delegació de joves, doncs, amplia el seu ventall. Caldrà que aquest ventall ofereixi nous camins i noves perspectives als joves que es mouen en el camp de la universitat i de les carreres superiors.

Realitat del presbiteri

Des de la delegació de vocacions i com a aportació a un dels objectius del bisbat, «Fomentar les vocacions d'especial servei,

preferentment al presbiterat», s'ha fet un estudi sobre la realitat dels nostres preveres. Vet aquí unes dades fredes però reals:

1. *Nombre de preveres diocesans*: 175.

2. *Distribució per edats*: superen els 70 anys: 43; de menys de 70 anys: 131; id. de 65 anys: 116; id. de 60 anys: 92; id. de 50 anys: 43; id. de 40 anys: 18; id. de 30 anys: 2.

3. *Evolució*: com quedaria l'actual presbiteri com a conseqüència de l'arribada dels sacerdots als 70 anys, si no s'ordenés ningú més: any 1989: 129 sacerdots; any 1991: 123; any 1996: 103; any 2001: 73.

4. *Nombre de preveres ordenats* des de 1965: 39. Any 1982: 5 ordenacions; 1968, 1984 i 1985: 4 ordenacions cada any; 1966 i 1975: 3 ordenacions. Hi ha quatre anys amb dues ordenacions cada any; hi ha vuit anys, amb una ordenació a l'any; el 1969 i el 1976 no n'hi hagué cap.

5. *Poblacions de procedència* dels preveres ordenats des del 1965: 5 de Tarragona; 3 de Cambrils; 2 d'Alcover, l'Espluga Calva, Montroig, Reus, Santa Coloma de Queralt, Torredembarra, Vallbona de les Monges i Valls; 1 de l'Aleixar, Bràfim, la Canonja, Constantí, la Juncosa de Montmell, Llorenç del Penedès, la Masó, Montblanc, Pont d'Armentera, Prenafeta, Salou, Sant Martí de Maldà, la Selva del Camp, Vilaseca i Vinyols.

6. *Distribució per arxiprestats*:

Tarragona: 5, Tarragonès: 4, Alt Camp: 7, Baix Penedès: 2, Reus: 2, Baix Camp: 10, Conca de Barberà: 4, Urgell-Garrigues: 5.

L'anàlisi és parcial, ja que no es tenen en compte les ordenacions dels anys successius. De fet, actualment hi ha vuit teòlegs al seminari interdiocesà, seminaristes al seminari menor de Tarragona, i una sensibilitat per a potenciar les vocacions. Amb tot, l'estadística posa davant el presbiteri i les comunitats cristianes de Tarragona la responsabilitat i la urgència de fer sorgir noves vocacions al ministeri.

Aquesta mancança, però, també ajuda a descobrir el laic en el seu paper dins el camp de la pastoral i l'animació de la vida cristiana.

El bisbat de Tarragona, doncs, es troba en una situació ben poc optimista pel que fa al clergat. A partir dels arxiprestats i les delegacions degudament coordinades (especialment les de vocacions, de catequesi i de joves) es crea una consciència de la realitat i s'esperona tota la diòcesi vers respostes generoses i viables per a un presbiterat jove, en edat i actituds.

Jordi Figueras

DES DE VIC

Trobada de Consells de pastoral

Pel que sigui, he fet campana durant uns quants mesos. Perdoneu-me'n!

Acabem de fer un gran esbufec: hem tingut la primera Trobada diocesana de Consells de pastoral parroquials. I això ha estat un esdeveniment majúscul. És una cosa nova i sembla que ha començat amb bon peu. El coordinador ha

estat en Salvador Bardulet, vicari episcopal de la zona B. Hi han participat 146 persones compromeses a 42 parròquies, ençà i enllà del bisbat.

Va parlar llargament del tema Mn. Miquel Barbarà, de Tarragona. Hi hagueren animats i suculents grups de treball, on tothom abocà el pap durant un parell d'hores llargues, sobre els aspectes positius i els negatius de les parròquies representades.

Se n'ha elaborat un resum, que, un cop engiponat, es farà arribar a tots els assistents i a alguns organismes diocesans.

El bisbe Josep Maria va ser present a tota la jornada i hi va presidir l'eucaristia. En l'homilia feu referència a la vitalitat secular com a característica de l'Església de Vic, i acabà amb una invitació entusiasta a mantenir vives i amb dinamisme les comunitats cristianes que cada dia restaran més sota la responsabilitat dels seglars.

Sembla que aquesta primera trobada ha valgut la pena. Ha estat ben acollida i fa cara de tenir continuïtat.

Un altre sant vigatà

No ve d'un. En tenim un pilot. En fem col·lecció. És una manera d'homenatjar aquells que van passar pels mateixos camins, llavors més dolents i costeruts, i que van ser joiosos i coratjosos a donar un testimoni notori del Crist.

I ara ha estat sant Pere Almató. Quan estudiàvem, pels volts de Tots Sants solíem anar en fila índia fins a l'Anunciata a cantar els poigs del sant beat davant les poques despulles que en van quedar després del 36.

Ara és sant. Un vailet nascut a Sant Feliu Sasserra el 1830, i que després de mastegar llatínòdrums al Seminari de Vic, prengué l'hàbit dominicà. Il·lusionat per la causa, es traslladà a les Filipines. Arribà a Manila el 1852, després

s'embarcà en direcció a Hong-Kong i arribà a Tonquín (Vietnam), on durant sis anys va exercir el ministeri evangèlic enmig de les més descarades persecucions. Als 37 anys fou cruelment decapitat.

L'any 1888 les seves restes foren portades a Vic, on Mn. Cinto Verdaguer els donà la benvinguda amb aquests versos:

*Ciutat de Vic, obre tes amples portes
a l'heroi que t'arriba d'Orient;
de més magnànims a les verdes hostes
no n'ha vist arribar Tagamanent.*

Vic, Oristà i Sant Feliu Sasserra celebraran festivament aquest gest de l'Església.

El dia de la canonització, el 19 de juny, un bon grup del Lluçanès i d'altres tocoms de l'Església de Vic, va ser al Vaticà. Llàstima que una vegada més la nostra llengua hi va brillar per la seva absència. Una vegada en un cert indret de Catalunya, a un mitrat, li feren arribar diccionaris i gramàtiques a dojo. Potser haurem de fer una cosa semblant al Vaticà per a donar senyals que existim, si no es troben altres maneres menys incorrectes. I això que som 6 milions!

Curset d'estiu

És el segon any que funciona. Enguany ha aplegat més d'un centenar de capellans a la casa gran, el Seminari de Vic. L'organització fou perfecta.

El tema fou: «l'evangelització del món dels pobres i dels marginats.»

El bisbe féu una ponència sobre «l'evangelització dels pobres». Aquesta ponència fou precedida per una altra del sociòleg vigatà Modest Reixach, en la qual es descrivia i s'analitzava el nostre món, amb les seves facetes econòmiques, socials, polítiques i estructurals.

Van actuar les delegacions de Càritas, Pastoral obrera, Pastoral sanitària i Pastoral rural. Cal dir que aquestes delegacions van ser les responsables de l'organització del curset.

Al final, Mn. Joan Torra va fer una síntesi del que havia estat el treball de les jornades.

Sembla que això ja serà una tasca que es farà cada any. No és cap imposició dels de dalt; és més que tot una necessitat dels de baix de trobar-nos una vegada l'any, encara que no sigui per Pasqua Florida.

Diversos

Ha nascut, eixerit com un pèsol, el primer *Butlletí d'enllaç de la Pastoral obrera* de tot el bisbat, moviment que engloba força persones i grups cristians obrers, paròquies d'ambients populars i comunitats religioses que viuen als barris. L'objectiu d'aquest modest butlletí és presentar unes cristianes realitats vives disperses en el món obrer del bisbat i així conèixer el que es fa i engrascar-se mútuament els uns als altres.

S'ha fet una *exposició permanent d'ornaments litúrgics antics* de la catedral. Les peces més nombroses exhibides són les de confecció, com casulles, capes, dalmàtiques i hàbits de canonge. Són peces barroques dels segles XVIII i XIX. Hi ha hàbits utilitzats pels bisbes, vestimenta d'escolans, creus gòtiques, sacres neogòtiques, llibres de rés i altres objectes d'orfebreria.

A Lourdes: ja és tradició. Per vint-i-dosena vegada el bisbat de Vic, de bracet amb el de Solsona, ha peregrinat a Lourdes, amb malalts i peregrins de totes bandes, presidits pel bisbe Josep Maria. Però no és només el pelegrinatge anual que fa bona feina, sinó que durant l'any s'organitzen arreu trobades, aplecs, reunions i convivències que serveixen per a estrènyer un munt de lligams que tenen l'apoteosi final arran de la gruta. No hi ha dubte que l'amor, la germanor i el servei que es palpen en tot aquest rebombori són una gran bufada de l'Esperit.

Enguany centrem sovint la mirada a Ripoll, bressol de Catalunya, amb motiu de l'XI centenari del monestir. Pot ser que calgui fer memòria que tot Montserrat (monjos i escolans) es van traslladar a la Vall per fer conjuntament amb les comunitats de creients de la comarca, una gran eucaristia. L'Escolania (no podia ser d'altra manera), va oferir a una gran gentada un concert que va fer venir pell de gallina a més de quatre.

Sebastià Codina

RETALLS

La pobresa d'Europa i la riquesa del Tercer Món

Dir que els pobres ens evangelitzen, ara ja és un tòpic. I un tòpic que als qui no estem avesats, per vocació, a freqüentar els cinturons de misèria de les nostres ciutats, ens sona a «música celestial». Tots sabem que els pobres acostumen a ser generosos, oberts, arriscats —sempre a punt de compartir—, però d'aquí a «evangelitzar» potser encara n'hi va un tros.

La setmana passada va visitar la nostra comunitat monàstica el pare Carlos Alberto Calderón (profeta a l'exili, de fa uns mesos), colombià d'origen. La seva maduresa humana i cristiana ha produït

en nosaltres un impacte insospitat. Hem experimentat clarament que de la subdesenvolupada Amèrica llatina, que del continent de la misèria i de la mort, en sortia realment un alè de Vida i de Resurrecció.

Penso que potser vivim massa satisfets, en aquesta vella Europa tan aparentment rica, tan falsament segura, amb tant de benestar exterior. I davant un testimoni així, sentim que ens despullen de tanta fullaraca superficial, i veiem caure en rodó el nostre dèbil esquelet, que fins ara manteníem tan ben apuntalat.

En un continent on tot està previst en la vida, i fins i tot en el trànsit de la mort, en un continent

on el quotidià és entreteixit per un enfilall de «seguretats» —les assegurances són el nostre pa de cada dia i del dia de demà—, en un continent on hi ha abundantment totes les comoditats, quan surt l'imprevist la gent es desplo-ma, i per la contrarietat més mínima ve la famosa «depressió». I si la cosa és d'importància, té con-seqüències per a tota la vida, si és que no es recorre a la mort suïci-da. Fins aquí arriba la *pobresa* d'aquesta Europa aparentment tan «poderosa».

I des del Tercer Món li ve avui un veritable alè renovador. Els po-bles subdesenvolupats, pobres en aparença, són en realitat molt rics en esquemes vitals. Rics a saber treure joia del sofriment, confian-ça de l'opressió, alegria de la de-sesperació. Rics a viure amb agraï-ment el compartir el poc que tenen. Rics per a vèncer el mal amb el bé. Rics fins a convertir l'odi en amor. Rics vivint feliços enmig de la seva situació. Lluitant, evidentment, però sense que se'ls cremi el cor, sense que se'ls esca-pi la vida, sense deixar de mirar els motius de felicitat que encara troben al seu entorn. Rics, en fi, per a viure vessant de goig, fins en plena abnegació.

Per a la vella Europa pessimis-ta el Tercer Món, amb el seu so-friment innocent, és una alenada d'optimisme, de regeneració; és un doll de vida que raja fresca, pro-funda, ubèrrima. I, paradoxal-ment, aquesta és una vida que li ve passant per la mort. Perquè tot-

hom sap, i ja no és notícia, la mol-ta sang que es vessa a Colòmbia i a tots els països tercermundistes.

Per això ara em pregunto: els del món capitalista n'aprendrem la lliçó? ¿Ens deixarem catequit-zar per aquests germans que man-tenim marginats? Assimilarem la seva *evangelització*? Perquè els cristians sabem que al centre de l'evangeli, Jesús hi ha posat aquest amor-abnegat, aquest amor-humil, aquest amor-pobre, aquest amor-solidaritzat, aquest amor-compartit, aquest amor-que-treu-vida-de-la-mort. Aquest amor que viu abandonat a les mans de Déu, en un *present-confiat* àdhuc sen-se palpar seguretats.

Em pregunto: ¿davant el petit o gran sofriment inevitable de cada dia, sabrem obrir els ulls per tal de fer el salt cap a la Vida sense fer-ne problema, o continuarem que-dant-hi atrapats? ¿Sabrem obrir-nos al bé i a l'amor, que són més forts i més importants que tot el nostre dolor i el nostre mal? ¿Se-rem capaços de vèncer la petita o gran mort de cada dia, amb la for-ça de la *Resurrecció*?

Perquè crec fermament que en-cara hi som a temps a deixar-nos *renovellar* pels aires joves que ens vénen dels germans «pobres». Crec fermament que ja hem arri-bat al moment de deixar-nos *evan-gelitzar* per aquests testimonis nous. Crec que ha arribat l'hora en què a la vella Europa descristianit-zada, li toca parar la mà de «po-bra», per a rebre la «riquesa» del Tercer Món. — *Maria Regina Goberna*

Els catalans a Roma

«Sonno i catalani». Ho vaig sentir moltes vegades durant els tres dies de la nostra estada a la ciutat eterna. Sí, ens vam fer notar. Jo mateix vaig haver d'explicar en unes quantes llengües —les poques que sé— el sentit de la nostra pelegrinació.

A totes les persones que m'han demanat com va anar a Roma, jo els he respost que cal subratllar dues coses: la catalanitat i l'eclesialitat de la nostra commemoració romana. Penso que vam evitar el risc dels dos esculls principals: el risc de la politització, i el del «ghetto eclesial».

Una altra pregunta que es va fer molta gent (ara ja dels participants directes) fou: ¿On són els nostres bisbes? Efectivament, la majoria dels bisbes catalans n'eren absents. En canvi, el President de la Generalitat de Catalunya no es va deixar perdre cap acte. ¿Hi ha alguna relació entre els dos fets?

Hi ha d'altres preguntes entorn d'aquesta anada dels catalans a Roma. Però ara em limitaré a donar la meua resposta a les dues que considero principals i que són les que acabo d'esmentar.

Per què la majoria dels nostres bisbes no hi eren? Deixeu-me dir, per endavant, que aquest fet es va notar molt. I que va deslluir bastant el sentit que hom volia donar als actes (més aviat el va rebaixar, el va aigualir).

Ho he preguntat a molta gent; fins i tot a algun bisbe. I he arri-

bat a una doble conclusió; o triple, segons com es miri.

Primera: la convocatòria tenia un vici d'origen. Va ser barroera, mal portada i amb poc respecte per les institucions eclesials catalanes. Els vicaris generals de les diòcesis es van veure inclosos a la comissió organitzadora sense consulta prèvia; així m'ho va dir algun vicari general. És perfectament legítim que una part del ventall eclesial vulgui organitzar una pelegrinació. Però ja és més dubtós o incorrecte que hom vulgui involucrar tota l'Església en aquesta maniobra.

Segona: tot seguit, després de la convocatòria, hom va identificar el nucli convocant amb una determinada tendència al si de l'Església catalana. Ben legítima, també, però discutible i parcial. Algú ha interpretat aquesta tendència en el sentit que propugna una neocristiandat que, per un costat, connecta amb els epígons del «toresbagisme» mal interpretat i, per altre, amb els nous moviments eclesials que es van enfrontar amb els antics al darrer Sínode de bisbes. Seria aquell «som cristians perquè som catalans, i som catalans perquè som cristians», amb les conseqüències polítiques i eclesials que es derivarien d'aquesta afirmació.

I la tercera, que, segons com es miri, està connectada amb la segona: acudim al braç secular perquè ratifiqui la nostra postura i aquesta eclesialitat. Això explica-

ria per què el President Pujol va participar a tots els actes de la pelegrinació. (Aquest breu escrit no dóna per analitzar l'afirmació/hipòtesi que acabo de formular. Perdoneu-me).

Això darrer també explicaria per què els nostres Bisbes es mostraren reticents a l'hora de donar suport a la convocatòria. Reticència que es va veure superada quan el senyor arquebisbe de Tarragona primer, i el cardenal Jubany després, van passar al paper de convocants. El cas del Dr. Jubany és simptomàtic. Amb l'habilitat i la murrieria que el caracteritzen, habilitat que ens ha fet tant de bé, va passar de mirar-s'ho de lluny a presidir la missa de Sant Pere del Vaticà i l'audiència a la sala Pau Sisè.

Aquesta «conversió» sembla que no va acabar de ser ben compresa pels altres bisbes. Per això algunes diòcesis van tenir una presència tan migrada de pelegrins. Parlo, per exemple, de Girona, diòcesi que conec molt bé.

També els moviments apostòlics es van mostrar reticents a la pelegrinació. Un dels moviments que va decidir participar-hi —i la presència del qual fou notòria— fou l'escoltisme. I crec que ho va encertar i va fer un gran servei a l'Església i al país. En efecte, ningú no posa en dubte la catalanitat de l'escoltisme catòlic català (Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi de Catalunya). Algú n'ha posat en dubte l'eclesialitat, cosa que resta per demostrar. Ningú, tampoc,

no crec que pugui posar en dubte el pluralisme real que hi ha a les files de l'escoltisme, tant polític com eclesial. És per això que crec que els més de cent uniformes escoltes que hom veia a Roma posaven una nota correctiva a algunes interpretacions del pelegrinatge.

Parlant de jovent, cal subratllar que es veieren molts joves a Roma: més d'un miler. També s'hi veia molta gent gran, de la tercera edat. El que no s'hi veia era la franja que va dels 25 als 45 anys. És una altra dada per a analitzar. La majoria dels joves eren de Barcelona, segons sembla (parlo en termes diocesans). Això seria degut a la postura militant de la seva delegació diocesana de Pastoral de joventut, que va fer costat absolutament a la pelegrinació i en va organitzar l'acte de cloenda, a la basílica de Sant Pau extra murs, cloenda que va resultar molt reeixida, tal com ho ha manifestat un ventall molt ample d'opinions.

Per acabar, voldria dir que em sembla que els nostres bisbes van fallar en una cosa. Em sembla que no van ser prou clarividents per saber enganxar-se a la pelegrinació, quan es van adonar que, vulguis o no, seria una manifestació de l'Església catalana al Vaticà. Si hi haguessin hagut tots els bisbes catalans i uns quants milers més de pelegrins, l'impacte hauria estat molt més fort, tant a nivell eclesial com a nivell de país, com també a nivell vaticà. Crec que als nostres bisbes els manca coratge

i clarividència als moments realment importants. — *Quim Pla*.

Sobre la festa de la Puríssima

«Els bisbes s'han deixat fer un gol sense ni adonar-se'n», em comentava un amic arran del retorn *in extremis* de la festa laboral del dia 5 al dia 8 de desembre. Efectivament, hem pogut llegir a tot arreu que havia estat per pressions de «l'Església», com continua dient-se de manera simplista, abusiva i generalitzadora, però segurament no desplaent del tot a la jerarquia episcopal. De manera que l'Església se'n duia, així, la culpa d'aquest canvi sobtat, tota vegada que els comentaris que l'hi atribuïen tenien connotacions negatives i feien referència a la precipitació de la decisió i al desgavell subsegüent.

El qui signa això, està convençut que l'Església no és avui un «poder fàctic». I que no han estat els bisbes els qui han fet decantar la balança del canvi de data. El govern actual se n'ha ben rifat quan li ha convingut i continuarà rifant-se'n. I el simple fet que vagi decidir pel seu compte el canvi de la festa del dia 8 al dia 5 n'és una prova concloent, sense sortir-nos d'aquest mateix camp. Altra cosa és que —un cop més— hagi decidit servir-se de l'Església (de la Jerarquia, vull dir), endosant-li bona part d'una responsabilitat que hauria d'haver tingut prou coratge per assumir sense haver de

dir, per boca del senyor Vice-president —l'inefable sevillano Alfonso Guerra— que si es posaven d'acord els bisbes amb els empresaris, el Govern no hi tenia res a dir, tot i que considerava el canvi una irresponsabilitat.

Posats a parlar de pressions i de poders fàctics, potser que busquéssim en altres direccions.

Per exemple, tothom sap que els militars continuen essent de debò un «poder fàctic». Doncs bé, com tothom sap, la Puríssima és la patrona de l'exèrcit d'infanteria.

Tothom sap, també —i ho sabem de manera ben convincent després de la vaga general del 14 de desembre— que els sindicats són un «poder fàctic». I que darrerament estan enfrontats al govern. Doncs, ¿serà tan fora d'òsques pensar que el batibull del canvi de data era una bona maniobra de distracció que duia molta gent a parlar-ne i que així es distreia, mentrestant, de l'autèntic enfrontament que era el del govern i els sindicats?

El govern ha fet, doncs, un gol als bisbes, com deia el meu amic. I els bisbes, sense adonar-se'n.

I no solament sense adonar-se'n, sinó fent el joc a la maniobra del govern i encaixant-ne el gol. Així, l'inefable bisbe-secretari de la Conferència de l'Episcopat Espanyol (i aquí l'adjectiu inefable no té les mateixes connotacions, ni de bon tros, de quan l'he aplicat al senyor Vice-president del govern) ens sorprenia amb allò de «no hi ha vencedors ni ven-

cuts», perquè «*ha ganado la Virgen*», digne d'una nena de primera comunió d'un col·legi de monjes d'aquells d'abans. Tampoc el cardenal Suquía no va semblar-me gaire feliç amb el seu comentari després de la festa.

Perquè, ¿hauria estat tan difícil que els bisbes parlessin per dir que, en aquest canvi de darrera hora, ells no hi tenien res a veure?, ¿que estaven en contra del canvi inicial, però que no eren els responsables del canvi final? ¿O és que, tal vegada, no s'han adonat que els han embolicat en un joc i els han atribuït un paper que no els ha deixat gens bé davant l'opinió pública? Si les coses anaven així, voldria dir que els manquen antenes. I si no era així, i pesava més allò de *ha ganado la Virgen*, voldria dir que estan fortament mancats de sensibilitat.

Mentrestant, aquí hi ha una qüestió que ja fa massa temps que

s'arrossega, i que no consisteix a escatir quina és la bandositat que guanya (si l'Església que estira cap aquí o el govern que tiba cap allà), si no que té a veure amb la identitat del poble que es reconeix en les seves festes. Hi ha la Puríssima. Però hi ha els dos dilluns de Pasqua, Sant Esteve, Sant Joan i Corpus. I Tots sants. I aquí potser sí que els bisbes haurien de dir una paraula. I, amb tota certesa, la Generalitat hauria de prendre unes actituds de defensa i no s'hauria d'avenir a claudicar, com sembla que està disposada a fer. Perquè aquest ball en què ens posa aquesta gent que mana és més important que no sembla. I acabarem no sabent qui som. ¿O potser és això el que volien? Perquè a hores d'ara, creure's que tot és qüestió del treball i la productivitat i la racionalitat econòmica que se'n deriva... això no s'ho creuen ni els nens de bolquers. — *Josep M. Totosaus.*

COL·LABORADORS D'AQUEST NÚMERO

Montserrat Almacelles (laica, Sudanell, el Segrià), Salvador Bardulet (vicari episcopal de la zona sud de Vic: Igualada, Manresa, Calaf), Sebastià Codina (rector de Vacarisses, Vic; corresponsal de «Quaderns»), Pere Dalmau (rector de Masllorenc, Tarragona, consiliari diocesà de la JARC), Pere Farriol (consiliari diocesà de la JARC, Castellar del Vallès, Barcelona), Jordi Figueras (rector d'Albinyana i les Peces, Tarragona; corresponsal de «Quaderns»), M. Relgina Goberna (monja benedictina, Monestir de Sant Benet, Montserrat), Pere Llabrés (director del Centre d'Estudis Teològics de Mallorca; corresponsal de «Quaderns»), Joan Llopis (professor de l'Institut de Teologia, Barcelona), Joan Marquilles (rector de Vilanova de Meià, Urgell), Francesc Pardo (arxiprest de l'Anoia, Sant Sadurní d'Anoia), Quim Pla (consiliari nacional de Minyons Escoltes/Guies Sant Jordi de Catalunya, Girona), Rosa M. Sánchez (laica, responsable de la pastoral de Bellmunt de Ciurana i Vallfogona de Riucorb, Tarragona), Mateu Terrats (rector de Sta. Maria, membre del Consell de redacció de «Quaderns», Barberà del Vallès), Josep Torrella (membre del Consell de redacció de «Quaderns», Cornellà de Llobregat), Joaquim Trias (membre del Consell presbiteral, rector de Sant Pau del Camp, Barcelona) i Josep M. Totosa (director de «Quaderns», Barcelona).

QUADERNS DE PASTORAL

Revista del Centre d'Estudis Pastorals, Rivadeneyra, 6, 3r. Telèfon 317 48 58
08002-BARCELONA.

Director: Josep M. Totosaus - Consell de redacció: Salvador Barduet, Joan Battles, Lluís Bonet,
Jaume Duch, Josep M. Fisa, Jesús Huguet, Joaquim Pla, Mateu Terrats i Josep Torrella.

Disseny: Jaume Duch - Impressió: I. G. Santa Eulàlia. Santa Eulàlia de Ronçana
Preu de la subscripció per al 1988: 2.000'— ptes. - Dipòsit legal: B. 25.506-1969
Amb llicència eclesiàstica. Febrer 1989

CENTRE D'ESTUDIS PASTORALS

CURS 1988-1989

CURSETS DE TARDA

Els joves com a mirall de la societat
per *Carles Mascaró*, escolapi, educador
4 dijous: 23 de febrer, 2, 9 i 16 de març
de 4,30 a 6,45

L'accés a Déu en una societat configurada per la cultura científica
per *Salvador Reguant*, pvre., professor de Geologia a la Universitat de Barcelona
4 dijous: 30 de març, 6, 13 i 20 d'abril
de 4.30 a 6,45

Sobre la pregària
per *Miquel Estradé*, monjo de Montserrat
5 dijous: 4, 11, 18 i 25 de maig i 1 de juny
de 4,30 a 5,30

Tradició i tradicions. Les lliçons del cas Lefèbvre
per *Joan Llopis*, doctor en Teologia i col·laborador habitual del diari «Avui»
5 dijous: 4, 11, 18 i 25 de maig i 1 de juny
de 5,45 a 6,45

CURSETS DE VESPRE

L'Aliança
per *Joan Naspleda*, biblista i col·laborador habitual de «Missa Dominical»
5 dijous: 30 de març, 6, 13, 20 i 27 d'abril
de 7,30 a 9

L'espiritualitat de l'Antic Testament
per *Pere Franquesa*
Claretià, professor de Sagrada Escripura
6 dimecres: 5, 12, 19 i 26 d'abril, 3 i 10 de maig
de 7,30 a 9

Informació, programes i inscripcions a la Secretaria:

Rivadeneyra, 6, 3er. - 08002 Barcelona - tel. 317 48 58

centre d'estudis pastorals